

FILLÉR UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

2009.

MÓDOSÍTVÁ 2010.

ALSÓS TANTERVEK
ANGOL TAGOZAT

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2. oldal
Óraterv csoportbontással	3. oldal
1. Értékelés	4. oldal
1.1. Szöveges értékelés	4. oldal
1.2. Magatartás értékelés szempontjai	5. oldal
1.3. A tanuláshoz való viszony általános értékelése	5. oldal
1.4. Tantárgyi értékelés	5. oldal
1.4.1. Magyar irodalom	5. oldal
1.4.2. Magyar nyelvtan	5. oldal
1.4.3. Matematika	5. oldal
1.4.4. Természetismeret	5. oldal
1.4.5. Testnevelés	6. oldal
1.4.6. Rajz-technika	6. oldal
1.4.7. Ének-zene	6. oldal
1.5. Számonkérések gyakorisága	6. oldal
2. Magyar nyelv és irodalom	7. oldal
3. Angol nyelv	32. oldal
4. Matematika	41. oldal
5. Környezetismeret	61. oldal
6. Informatika	70. oldal
7. Ének-zene	76. oldal
8. Rajz és vizuális kultúra	81. oldal
9. Technika és életvitel	90. oldal
10. Testnevelés és sport	99. oldal

Angol tagozat óraterve

Tantárgyak	1. oszt.	2. oszt.	3. oszt.	4. oszt.	5. oszt.	6. oszt.	7. oszt.	8. oszt.
magyar nyelv és irodalom	8	8	7,5	7,5	4,5	4,5	4	4,5
történelem	-	-	-	-	2	2	2	2
angol nyelv	2	2	2	4	5	5	5	5
matematika	5	5	4,5	4	4	4	4	4
informatika	-	-	0,5	1	1	1	1,5	1,5
környezetismeret	1	1	1,5	2	-	-	-	-
természetismeret	-	-	-	-	2,5	2,5	-	-
fizika	-	-	-	-	-	-	2	1,5
biológia	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5
kémia	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5
földrajz	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5
ének	1	1	1	1	1,5	1,5	1	1
rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1	1	1	1	1
technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	1
testnevelés	3	3	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5
osztályfőnöki	-	-	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5
összesen:	22	22	22	25	25,5	25,5	29	29

Kék szín jelzi a bontott órákat

1. ÉRTÉKELÉS

A közoktatásról szóló 2010. évi LXXI. törvény módosítása értelmében az első évfolyamon négyszer (november, január, április, június), a második évfolyamon félévkor értékeljük a tanulókat szóvegesen. A második évfolyam végén és a felsőbb évfolyamokon félévkor és év végén a tanulók minősítése, értékelése osztályozással történik.

1.1. SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS

- Legyen egyértelmű, pontos nyelvi stilisztikai szempontból igényesen megfogalmazott.
- Derüljön ki, hogy kinek szól: a szülőknek a diáknak vagy mindkettőjüknek.
- A megadott szempontrendszer figyelembevételével készüljön.
- Ne legyen teljesítmény elvű.
- Legyen személyre szabott, differenciált, árnyalt. A szülő, a tanuló érezze a segítőkészséget a pedagógus részéről. Az értékelésben mindig a tanuló aktuális állapotát, viselkedését, teljesítményét rögzítsük. Ne mondjunk ítéletet! Ne vonjunk le sommás következtetéseket!
- Segítse a tanuló továbbfejlődését. Legyen előre mutató.
- Vegye figyelembe a gyermek önmagához mért fejlődését.
- Minél teljesebb képet adjon a gyerekek tevékenységéről, munkájukról, viselkedésükről, megnyilvánulásairól.
- Kritikát, negatívumot is tartalmazhat, de észre kell venni a tanuló változtatási szándékát.

Az első évfolyamon a novemberi és áprilisi értékelés során előzetes szempontok alapján megfogalmazott szóveges értékelési formát alkalmazzuk. Az első és második évfolyamon félévkor az osztálynaplóban és ellenőrzőben található szempontsor alapján értékeljük szóveges minősítéssel a tanulókat.

Az **előzetes szempontok alapján szabadon megfogalmazott szóveges** értékelési formával megadott szempontrendszer alapján, egyénre szabottan értékeljük tanulóinkat. Ezek a szempontok támpontot nyújtanak, hogy melyek a főbb értékelendő területek. Ugyanakkor lehetőség van arra is, hogy tanulóink egyéni képességeire is kitérjünk az értékelés során.

A szóveges értékelés szempontjainak kialakításakor nem lehet célunk a valamennyi lehetséges szempontot felsoroló, teljességre törekvő lista összeállítása. Vannak területek, melyeknek fejlődését folyamatosan kell figyelemmel kísérnünk és rendszeresen kell értékelnünk szóban, míg írásos értékelésre nincs szükség. Ha pedig valóban differenciáltan kívánunk értékelnünk a tanulók egyéni fejlődését figyelembe véve, akkor lesznek olyan területek, amelyekre csak egyes tanulók esetében térünk ki.

A beszédfigyatekos és hallássérült tanulók **ellenőrzése** alapvetően megegyezik a többi tanulóéval, szükség esetén differenciáltan alkalmazva ezeket.

A méréshez használt mérőlapok (tesztek) elkészítésének szempontjai:

- a feladatok a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek,
- különféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra,
- a feladatok – az ismereteken túl – mérjék a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat-megértési képességét,
- a mérőeszköz csak a tanuló által megismert, elsajátított munkaszokásokat tanulási módokat és eszközhasználatot kérje számon.

A tanulók értékelése:

A beszédfigyatekos és hallássérült tanulók **értékelése** részben megegyezik a többi tanulóéval. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott tanulók esetében a kialakultalan részképesség jellegének megfelelően érvényesíteni kell a számonkérési, értékelési, indokolt esetben a szakértői bizottság javaslata alapján az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét.

A tanulók teljesítményének értékeléséhez a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményeit használjuk fel.

A beszédfigyatekos és hallássérült gyermekek esetében az értékelés a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, a pozitív irányú elmozdulását is segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz. A beszédfigyatekos és hallássérült gyermek bizonyos tantárgyakból, tantárgyrészekből felmenthető az értékelés/minősítés alól a szakvélemény alapján (pl. idegen nyelv, magyar nyelv, ének-zene).

Méltányosság a tanulók **továbbhaladása** tekintetében:

A követelményszintek tekintetében - a méltányosság elvét alkalmazva - beszédfigyatekos és hallássérült tanuló számára egy alacsonyabb szint is elegendő lehet. Erre több jelzés is megtalálható, hiszen az „önállóan”, vagy az „irányítással”, esetenként konkrét „segítséggel” végzett tevékenységek, gondolati műveletek, eljárások, mozgások elvégzése is a követelmények szintjeire nézve nyújtanak információkat.

A követelmények elérésében mutatkozó hiányosságok megszüntetése céljából élnünk kell a beszédfigyatekos és hallássérült tanulókat megillető hosszabb időkeretek alkalmazásával, az egyéni haladási ütem és fejlesztés tervezésével, az

intenzív megsegítés formáival, terápiás lehetőségeivel a pedagógiai célú rehabilitációs/rehabilitációs órákon és a tanítás-tanulás egész folyamatában.

1.2. MAGATARTÁS ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

- Együttműködés a társakkal és a tanárokkal
- Konfliktuskezelés
- Szabályok betartása
- Közösségben, osztályban elfoglalt helye
- Felelősségtudat
- Kezdeményezőkézség
- Önbizalom
- Érdekérvényesítés képessége

1.3. A TANULÁSHOZ VALÓ VISZONY ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉSE

- Munkavégzés rendezettsége
- Munkafegyelem
- Felszerelés
- Házi feladat megléte
- Odafigyelés, összpontosítás
- Önállóság
- Segítségkérés és adás
- Együttműködés
- Érdeklődés
- Aktivitás
- Munkatempó
- Hatékonyság

1.4. TANTÁRGYI ÉRTÉKELÉS

A tanulók tantárgyi értékelésének alapjául az érvényben lévő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben és a pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok szolgálnak. A tanulók osztályozásakor és szóveges értékelésének elkészítésekor a következő szempontokat célszerű figyelembe venni:

1.4.1. MAGYAR IRODALOM

- Hangos olvasás minősége
- Szóbeli (3. osztálytól szóbeli és írásbeli) szövegalkotás készsége
- Memoriterek elsajátításának képessége
- Szövegértés terén nyújtott teljesítmény minősítése

1.4.2. MAGYAR NYELVTAN

- Helyesírás minősítése
- Nyelvtani ismeretek elsajátításának értékelése
- Íráskép, füzetvezetés

1.4.3. MATEMATIKA

- Számfogalom kialakulásának értékelése az adott évfolyamon, az adott számkörben
- Alapműveletek értelmezésének képessége, elvégzésének teljes körű értékelése
- Összefüggések észrevételének, megfogalmazásának, más feladatokban való alkalmazásának értékelése
- Szóveges feladatok értelmezésének képessége, matematika nyelvre történő átírásának megoldásának minősítése
- Problémamegoldó gondolkodás minősítése
- Geometriai látásmód, képi problémamegoldó gondolkodás értékelése
- Matematikai kifejezések értésének, alkalmazásának képessége

1.4.4. TERMÉSZETISMERET

- Környezetünkben zajló folyamatok megfigyelésének, összefüggések észrevételének képessége

- A szerzett tapasztalatok elemi szintű szakkifejezésekkel történő megfogalmazásának képessége
- Térben, időben, (térképen) való tájékozódásának fejlettsége
- A tanuló természeti környezethez való viszonyának értékelése

1.4.5. TESTNEVELÉS

- Mozgáskoordinációs képessége
- Feladatértés képessége
- Tornaszerek alkalmazásának, használatának minősítése

1.4.6. RAJZ – TECHNIKA

- Finommotorika fejlettsége
- Szín- és formavilág érzékelésének, munkáiban történő megjelenítésének értékelése
- Az elkészített alkotások, munkák kivitelezésének minősítése

1.4.7. ÉNEK-ZENE

- Ritmus- és halláskészségének jellemzése
- Ritmusjelek, szolmizációs jelek ismeretének, alkalmazásának értékelése
- Órai munkájának értékelése

A fő tantárgyakból minden nagy témakör lezárása után tudáspróbával mérjük, hogy tanulóinknak milyen mértékben sikerült az adott tananyagot elsajátítaniuk. Minden feladatot előre meghatározott pontozás szerint értékelünk. Teljesítményüket az elért pontszám alapján, az előre meghatározott ponttárhoz képest százalékban, a második évfolyamtól százalékban és osztályzattal értékeljük.

Ponttárhok százalékban	Szöveges értékelés
100% - 90%	5 - Kiváló
89% - 76%	4 - Jó
75% - 50%	3 - Megfelelő
49% - 41%	2 - Gyengén megfelelő
40% - 0%	1 - Felzárkóztatásra szorul

Minden évfolyam végén a magyar nyelvtan és helyesírásból, szövegértésből, matematikából egységes záró dolgozatban adnak számot tanulóink tudásukról. Ezt a tudáspróbát az alsós munkaközösség tagjai közösen állítják össze és az osztályban tanító pedagógusok íratják meg.

1.5. SZÁMONKÉRÉSEK GYAKORISÁGA

Magyar irodalomból:	havonta minimum 3 számonkérés
Magyar nyelvtanból	havonta minimum 2 számonkérés
Matematikából	havonta minimum 1 számonkérés
Környezetismeretből	2 havonta minimum 1 számonkérés

A számonkérést, ha írásban történik, minden esetben a százalékhatároknak megfelelően értékeljük.

A szóbeli feleletek, hangos olvasások értékelése osztályozással történik, melyet egészítsen ki szóbeli értékelés is. Az legyen előre mutató, segítse a tanulók fejlődését.

1.6. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha a tantárgyi tantervekben meghatározott minimális követelményeket sikeresen teljesítette.

Ha a tanuló egy vagy két tantárgyból nem érte el az előírt követelményeket, akkor az augusztusi pótvizsga idején javítóvizsgát tehet. Amennyiben a javítóvizsgát sikeresen teljesíti, a következő évfolyamba léphet.

Amennyiben a tanuló három vagy több tárgyból nem érte el a minimum szintet, akkor az adott tanévet ismételni köteles.

Kivételt képez ez alól az első évfolyam, ahol évisméltásra kötelezni csak a törvényben meghatározott hiányzási óraszám túllépése vagy szülői kérésre lehet.

2. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Az 1–4. osztályos magyar nyelvi és irodalmi képzés fontos feladata felkészíteni a diákokat a magánéleti szerepek betöltésére. A diákok az iskolában megfelelő általános műveltséget szereznek, és megismerkednek a demokratikus magatartás szabályaival, a sikeres kommunikációt megalapozó eszközökkel.

Az anyanyelv használata a társadalmi kommunikáció alapja, ezért az anyanyelvi készségek birtoklásának meghatározó szerepe van a társadalom értékeinek közvetítésében, gyakorlásában és védelmében.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az anyanyelvi kompetencia fejlesztése, a tanulók életkorának megfelelően. Ennek döntő eleme a szóbeli és írásbeli befogadás, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás a kommunikációs körülményeknek megfelelően. Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az értelmes, kifejező beszéd, az olvasás és írás igényes használatának, az önálló tanulási és önművelési képességeknek a kialakítása, folyamatos fejlesztése.

Az anyanyelv tudatos ismerete alapozza meg és segíti elő más nyelvek elsajátításának a képességét is. Fejleszti a tanuló önálló, kritikai gondolkodását. Minden tantárgy tanulásának az alapja a megfelelő szintű szövegértési és szövegalkotási készség. A megfelelő kommunikációnak is előfeltétele, hogy a tanuló ismerje az anyanyelvét felépítő elemeket, a velük összefüggő alapvető szabályokat. Az anyanyelvi nevelés tananyagát a nyelvtudomány újabb eredményeire épülő korszerű ismeretek adják. A tanterv tananyaga nyelvhasználat-központú és szövegselejtező.

De a különböző anyanyelvi és irodalmi ismeretek elsajátítása csak eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési és kommunikációs képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez. A nevelés elsősorban a képességek és a készségek fejlesztésére irányul.

Az anyanyelvi és az irodalmi nevelés szorosan összetartozó része az iskolai képzésnek.

Az irodalmi képzés alapvető fejlesztési célja a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése, az önálló és interaktív tevékenységek kialakítása, fejlesztése. Cél továbbá az alapvető irodalmi-szakmai ismeretek elsajátítása, azok alkalmazására, értelmezésére való képesség kialakítása. Kimelt cél az irodalom, az irodalmi alkotások megkedveltetése, az olvasás igényének kialakítása, az irodalmi művek adta élmények, érzések ismeretté, tudássá való transzformálása, az elemzésre, értelmezésre való figyelem felkeltése és kialakítása, az irodalomhoz és a művészetekhez való pozitív viszonyulás megteremtése. Ezzel szorosan összefügg a szóbeli és írásbeli képességek, az önálló szövegművek alkotására való képességek, a vitakészség kialakítása és fejlesztése. Az irodalmi nevelésnek feladata továbbá a megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása, az irodalom és a művészetek iránti érdeklődés állandó fejlesztése, az önálló ízlés kialakulásának az elősegítése.

Az általános, egyetemes erkölcsi-etikai és esztétikai értékek mentén – korukhoz képest – alakítsák saját értékrendjüket, egyéni ízlésüket. Legyenek képesek a saját és az általános értékek között megfelelő egyensúlyt teremteni, véleményüket ezek összhangjában alakítsák ki. A tanulók tudjanak különbséget tenni értékes és értéktelen, fontos és lényegtelen között. Alakuljon ki bennük egy motivált, mindenfajta kultúrára, kulturális értékre nyitott, érdeklődő befogadói attitűd, az irodalommal és az anyanyelvvél való foglalkozás, az olvasás, a moziba, a színházba való járás váljon életük, hétköznapjaik részévé, maguk által is megfogalmazott igénnyé.

Az iskolai nevelés feladata továbbá, hogy alakuljon ki a tanulóknak fogékonyság az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lélekállapotok, hangulatok, illetve erkölcsi értékek problémafelvetése iránt.

Fontos, hogy ezekről a kérdésekről a gyerekek önálló véleményüket, gondolataikat megfogalmazzák, fejlődjön vitakészségük, kritikai gondolkodásuk.

Alapvető cél az is, hogy az anyanyelvi és irodalmi nevelés során a tanulók képesek legyenek bizonyos szövegtípusok, műfajok alkotására. Szóbeli és írásbeli fogalmazásukat szabatosság, a kommunikációs körülményeknek való megfelelés, nyelvi helyesség, ugyanakkor kreativitás jellemezze.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

Komplex nyelvi fejlesztésre van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. Nagyothalló gyermek esetében minden évfolyamon szükséges az egyéni anyanyelvi nevelés biztosítása, melynek célja a nagyothalló gyermekek szükségleteihez igazított nyelvi korrekció, különös tekintettel a beszédérthetőség javítására, a nyelvi megnyilvánulások szintjének minél jobb közelítésére a halló gyermekek kommunikációjához.

A műveltségi terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet csökkenteni, kompenzálni. Speciális tevékenykedtetés célozza a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek - mozgási, ritmikai - fejlesztését. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, közös követelményrendszerének meghatározása nem indokolt.

b) Beszédhallás-nevelés

Speciális eljárásokkal valamennyi anyanyelvi tantárgy keretében megjelenik. További alkalmazása minden tantárgy, foglalkozás keretében szükséges.

c) Helyes ejtés

Döntően a hangzásilag érthető beszéd komplex kialakítása, fejlesztése céljából az egyén adottságaihoz igazodóan, individuális keretek között folyó foglalkozás. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik hagyományos és modern technikai eszközök, speciális módszerek alkalmazásával.

d) Szájról olvasás

A beszédhallás elégtelensége vagy hiánya miatt a beszédértés vizuális formáját jelenti. Kiemelt feladata a nyelvi kombinációs készség, a vizuális emlékezet fejlesztése.

e) Jelnyelv

Sajátos, alapvetően szocializációs funkciójú, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma (augmentációs kommunikáció) oktatása a 7. évfolyamtól valamennyi tanuló számára kívánatos.

f) olvasás-, írástanítási módszerként beszéd fogyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs olvasástanítási módszer ajánlott;

g) a súlyos beszéd fogyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;

h) az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

A Magyar nyelv és irodalom fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet a beszéd fogyatékos és hallássérült típusától függően. Az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Néhány szempont:

- olvasás-, írástanítási módszerként beszéd fogyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs olvasástanítási módszer alkalmazunk 1-2. osztályban (Meixner módszer),
- a súlyos beszéd fogyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők,
- az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Az alsó tagozat intenzív nyelvi kommunikációs fejlesztő szakasz - a speciális nevelési szükségletek miatt – melynek célja, az életkornak megfelelő ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, valamint a szükséges grammatikai elemek alkalmazása. Az azonos évfolyam tanulói teljesítményének megközelítése a következő anyanyelvi területeken:

- az olvasás technikájának kialakítása,
- az írás technikájának kialakítása,
- a tudatos anyanyelvtanulás előkészítése.

Az alapozó szakasz végéig átfogó feladat a *nyelvi rendszer kiépítése*. Ez az időszak egyéni szükségletek alapján meghatározott, olykor három évet is igénybe vehet.

Kiemelt fejlesztési területek hallássérült tanulók esetében:

- szókincs
- árnyaltabb nyelvi kifejezés
- hallás, ritmus, mozgásnevelés
- beszédhallás-nevelés
- helyes ejtés
- egyéni szükséglet alapján: szájról olvasás, jelnyelv

A nyelvi kommunikáció építése az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt kiemelkedően befolyásolja a műveltségi területek tartalmainak feldolgozását.

2.2. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

A magyar nyelvi és irodalmi műveltségterületet közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Ezek értelmében a pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést, illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is. Az értékelés kritériumait ismerjék a tanulók, sőt ezeknek megfelelően ők maguk is végezzenek önértékelést, illetve folyamatosan sajátítsák el társaik értékelésének a tapintatos formáit.

Az értékelés döntően személyre szóló fejlesztő értékelés legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez kell viszonyítani. A reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának. Formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre. Minden jelentősebb tanulói megnyilatkozásra reagálni kell. Minél több pozitív visszajelzést kell adni, hiszen a sorozatos kudarcok csak demotiválják a diákokat.

A tanító változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanítói értékelés formáját tekintve lehet metakommunikatív, illetve szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).

A tanulók értékelésének fajtáit tekintve szükség van év eleji diagnosztikus értékelésre, folyamatos formatív értékelésre, valamint szummatív értékelésre. Az év eleji diagnosztikus értékelés azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés. A formatív értékelés célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében. A tanév során legyenek szummatív értékelések is, pl. a témazáró anyanyelvi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések.

Az ellenőrzés különféle formái harmonikusan jelenjenek meg a nevelési folyamatban, pl. szóbeli feladatmegoldás, írásbeli feladatmegoldás, cselekvés, vizuális megjelenítés, szóbeli felmérés, írásbeli felmérés, szóbeli felelet, írásbeli felelet, szóbeli beszámoló, szóbeli házi feladat, írásbeli házi feladat, dolgozat, feladatlap stb. A feladatlapok tartalmazzanak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.

Az értékelés terjedjen ki mind az affektív tanulással kapcsolatos követelményekre (pl. a befogadásra, a válaszadásra, az értékrendszer kialakulására), mind a pszichomotoros követelményekre (pl. az utánzásra, az automatizálásra, az artikulációra), mind a kognitív követelményekre (pl. a tények, fogalmak, szabályok ismeretére, az összefüggések megértésére, az alkalmazásra). Az 1–4. osztályban hangsúlyosabb szerepet kapjon a tanulók munkájának megítélésben a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése, mint az anyanyelvi és az irodalmi ismeretek elsajátításának a mérése.

A beszédképesség mérése folyamatos legyen, ám minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése. A nyelvi rendszer megismerését előkészítő alapvető fogalmak (pl. a hang, a szóelem, a szó, a szófaj, a mondat, a mondatfajták) ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja, nem lehet meghatározó eleme a tanulói teljesítmény értékelésének.

Az olvasásteljesítmény megítélésében a súlypont az olvasottak megértésén van, az 1–4. osztályban legfontosabb a szó szerinti megértés, ám szükség van az értelmező, interpretáló olvasás elemi műveleteinek az elsajátítására is. Az olvasottak megértését sokféleképpen bizonyíthatja a tanuló, az ellenőrzés során célszerű tehát figyelembe venni az egyéni sajátosságokat. A hangos olvasást, illetve a felolvasást illetően a megértést leginkább akadályozó hibáknak van jelentőségük (pl. más olvasás, akadozó olvasás gyakori újratekintéssel, túl lassú tempó, nem megfelelő hangsúlyozás, dallamvezetés, tagolás).

Az írás értékelése során abból kell kiindulnunk, hogy az egyéni mozgássajátosságok kezdettől megjelennek a gyermekek írásában. Ezért természetes, hogy többségük nem képes reprodukálni az írásmintát, csak többé-kevésbé követi a szabályos betűalakítást és kapcsolást. A legfontosabb kritérium az olvashatóság. Az eszközi használat szempontjából jelentőséggel bír még a folyamatos, lendületes vonalvezetés, a tempó is. A tetszetősség fő összetevői: a tisztaság, rendezettség, egyszerűség, egyöntetűség és az ízléses elhelyezés. A fogalmazások szöveges értékelése elsősorban segítő szándékú legyen, személyre szabottan nyújtson útmutatót arra vonatkozóan, hogyan lehet a fogalmazást tovább javítani, alakítani.

A tanulók munkájának az értékelése az iskolai minőségbiztosítás alapja is egyben, a pedagógus önszabályozásának az eszköze.

2.3. A TANKÖNYVEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor mind pedagógiai, mind szakmai-tartalmi, mind formai kritériumok figyelembevételét javasoljuk.

A tartalmi kritériumok között fontos, hogy a tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek. Építsenek – az életkori sajátosságok, valamint a tantervi célok és követelmények maximális figyelembevételével – az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelvi tantárgy-pedagógia, a pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslelektan legújabb eredményeire. Jellemezze a tankönyveket a szakmai, didaktikai kimunkáltság; tanulhatók és taníthatók legyenek. A tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.

Az olvasókönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve. Az olvasmányok témái kapcsolódjanak a gyerekek mindennapi életéhez, ugyanakkor adjanak betekintést – a gyerekek érdeklődési körének és életkori sajátosságainak megfelelően – a természettel, a társadalmi élettel kapcsolatos ismeretkörökbe, segítsék a tanulókat eligazodni szűkebb és tágabb környezetükben és saját belső világukban. Tegyék lehetővé a gyerekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését. A szövegek kínáljanak lehetőséget a nemzeti hagyományok közvetítésére és más kultúrák megismerésére is. Az igényes szövegválasztás, szöveggondozás sikerrel járulhat hozzá az olvasás megszeretetéséhez, az olvasóvá neveléshez.

A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle motiváló, játékos, mozgásos feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a differenciált jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.

A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínálnak beszédművelésre, a szóbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére. Az írásbeli kommunikáció tanítását előzze meg a szóbeli előkészítés. A fogalmazástani tanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére. A tankönyvek a helyesírás folyamatos fejlesztéséhez megfelelő gyakorlóanyagot tartalmazzanak.

A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvi, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a gyerekek számára.

A tankönyvek megjelenésükkel is motiválják a gyermekeket olvasásra, az anyanyelvvél való foglalkozásra. Ízléses, a szövegekhez szervesen tartozó illusztrációkat tartalmazzanak. A tankönyvekben, munkafüzetekben levő tananyag, illetve a gyakorlatok jól tagoltak, áttekinthetők legyenek. A taneszközök legyenek alkalmasak a mindennapi munkára, az olvasókönyv tartós kivitelben készüljön.

A tankönyveket elfogadható, reális áron kínálják. A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanítói kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is segítsék. A program

tanítására, a tankönyvhasználatra fővárosi és vidéki helyszínnel tanító-továbbképző tanfolyamok kínáljanak felkészítést a pedagógusoknak.

2.4. TANTÁRGYI TANTERVEK

A tantervben a következő betűjelzésekkel hívjuk fel a figyelmet:

kiemelt fejlesztési feladatok:

énkép és önismeret (ÉN)

hon- és népismeret (H)

európai azonosságtudat – egyetemes kultúra (E)

környezeti nevelés (K)

információs és kommunikációs kultúra (I)

testi és lelki egészség (TE)

tanulás (T)

felkészülés a felnőtt lét szerepeire (F)

kulcskompetenciák:

kommunikációs (k)

narratív (n)

döntési (d)

szabálykövető (szk)

lényegkiemelő (lk)

életvezetési (é)

együtműködési (egy)

problémamegoldó (p)

kritikai (kr)

komplex információk kezelésével kapcsolatos képességek (i)

gondolkodási képességek fejlesztése:

induktív gondolkodás (ig)

deduktív gondolkodás (dg)

korrelatív gondolkodás (kg)

analógiás gondolkodás (ag)

vizuális memória (vm)

megismerési képességek fejlesztése:

információszerzés és -feldolgozás (if)

az ismeretek új helyzetben való alkalmazása (úa)

szövegalkotóképesége (szö)

a mindennapi életben való eligazodás (gy)

az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek (ö)

2.4.1. 1. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 296 óra / (heti 8 óra)

2.4.1.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A helyes légzés, a helyes ejtés, beszédet kísérő nem nyelvi jeleknek a megismerése. A nyelvi jelek és a nem nyelvi jelek használatának összehangolása. Érzelmek kifejezése némajátékkal. A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése a drámajátékkal. A memória, a mozgáskultúra, az utánzóképeség fejlesztése.

A mindennapi és közösségi kommunikációs helyzetek viselkedési szabályainak megismerése és alkalmazása. A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése. A mindennapi kommunikáció nyelvi fordulatainak megismerése és alkalmazásuk szerepjátékokban, valamint a mindennapi élethelyzetekben. Az iskolán kívüli közösségi viselkedés szabályainak megismerése és alkalmazása. A színházlátogatással kapcsolatos kommunikációs helyzetek gyakorlása. A színház életének alapszintű megismerése, a drámajáték előkészítése. A szóbeli élménybeszámoló gyakorlása. A szókinccs bővítése.

Olvasás, szövegértés

Az olvasással, az írásbeliséggel kapcsolatos motivációs bázis kiépítése és megerősítése. Az olvasás és az írás jelrendszerének elsajátítása, igazodva az egyéni sajátosságokhoz. A hangos és néma olvasás technikájának elsajátítása. A pontos olvasás kialakítása az olvasási hibák megelőzésével, korrekciójával. A szövegértő olvasás megalapozása a jelentéskereső, jelentésteremtő beállítódás kialakításával; a gyermekek érdeklődéséhez és fejlettségi szintjéhez igazodó rövid, egyszerű szövegek néma olvasásával, az olvasottak szó szerinti megértését bizonyító – egyénre szabott – feladatok megoldásával.

Irodalomismeret, műismeret

Az irodalom mint művészet befogadásának megalapozása: a mesehallgatás, -olvasás, vershallgatás, versmondás örömszerző, önjutalmazó tevékenységként való megtapasztalása. Műélvezet a beleélés, képzelet, asszociációk, játék, ritmus,

zene révén. Az esztétikai fogékonyság és az ízlés formálása. A műalkotások aktív, kreatív befogadásának megalapozása. Ismerkedés szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekkel. A költői nyelv sajátosságainak (ritmus, rím, zeneiség, képek) megfigyelése, megértésük megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátítása tapasztalati úton (pl. mese, vers, versszak, verssor, ritmus). A tanulási képességek és a kreativitás fejlesztése. A könyv, újság, folyóirat jellemzőinek megismerése. Tájékozódás a könyvtárban. Az irodalmi művekben megjelenő emberi, erkölcsi és esztétikai értékek iránti érzékenység formálása. Alapvető erkölcsi fogalmak (jó, rossz) és esztétikai minőségek (szép, csúnya) gyakorlati megtapasztalása.

Ismeretek az anyanyelvről

A nyelvi tudatosság fejlesztése. A hang, a szó, a mondat és a szöveg fogalmak tapasztalati úton való megismerése. A mondatok helyes hanglejtésének a megfigyelése. A rövid és a hosszú magánhangzók, a *j* és a *ly* írásának gyakorlása. Az elválasztás szabályainak tapasztalati úton való megismerése. Az írásbeli nyelvhasználat megalapozása.

Írás

Az írással kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása. Az írás jelrendszerének elsajátítása a diákok életkori sajátosságaira, fejlettségi szintjére, illetve haladási tempójára való tekintettel. A helyes írásszokások kialakítása. A lendületes, összerendezett írásmozgás kialakítása, az írástechnika megalapozása, fejlesztése. Az olvasható, lendületes, folyamatos, tetszetős kézírás megalapozása.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanulók olvasási szokásainak megismerése és fejlesztése. A könyv- és könyvtárhasználati képességek megalapozása. A gyermekújságok megismerése. Az önálló ismeretszerzés megalapozása.

2.4.1.2. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

1. Beszédművelés	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), TE), T), k), egy) helyesejtés, szövegértés, nyelvhelyesség, önismeret
<i>Tartalom</i>	Hangok, hangkapcsolatok, szavak, szó szerkezetek, mondatok és rövidebb mondókák helyes ejtése A beszéd fontosabb zenei eszközeinek (hangsúly, hangerő, hanglejtés, szünet, tempó) alkalmazása A beszédet kísérő nem nyelvi jelek (arcjáték, tekintet, mozdulatok, testtartás, térközsabályozás) használata Népi játékok Egyszerű népmese dramatikus feldolgozása
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton történő megfigyeléssel) hang, magánhangzó, mássalhangzó, tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, térkihasználás, szereplő, párbeszéd, jelmez
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegmentes egyszerűbb és összetett légzőgyakorlatok; szöveges légzőgyakorlatok; a magánhangzókkal, a mássalhangzókkal és a hangkapcsolatokkal kapcsolatos kiejtési gyakorlatok, időtartam-gyakorlatok; nyelvtörők; szöveges kiejtési gyakorlatok; mondat- és szövegfonetikai gyakorlatok (a hangerő, a hangszín, a hangmagasság változtatása, hangsúlygyakorlatok, ritmusgyakorlatok); hangos olvasás; felolvasás; beszédértési gyakorlatok; önismereti gyakorlatok; folyamatos beszéd; társalgási gyakorlatok; mozgásos játékok; utánzójátékok; memóriafejlesztő gyakorlatok; fantáziagyakorlatok; improvizációs gyakorlatok; bábjáték; szerepjátékok; szövegmondás önállóan és közösen; szövegértelmezés; szómagyarázat; nyelvhelyességi gyakorlatok: mintautánzás, nyelvi helyesbítés
<i>Kapcsolódások</i>	Ének-zene
2. Szóbeli szövegek megértése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), l), TE), k), é) helyesejtés, szövegértés, beszédalkotás, nyelvhelyesség

<i>Tartalom</i>	A szóbeli bemutatkozás és a bemutatás alapvető illemszabályai, nyelvi és nem nyelvi eszközei Az udvarias köszönés nyelvi formái, a köszönést kísérő nem nyelvi jelek (gyermeknek és felnőtteknek címezve) A társak és az iskolában dolgozó, valamint a lakóhelyen élő felnőttek udvarias megszólítása Az udvarias szóbeli kérés egyszerű nyelvi formái A szóbeli köszönetnyilvánítás a társaknak és a felnőtteknek címezve A szóbeli meghívás a társaknak és a családtagoknak címezve <u>A szóbeli köszöntés formái a társaknak és a családtagoknak címezve</u> A beszélgetéshez kapcsolódó egyszerűbb illemszabályok (beszélgetés a meséről, a mindennapi és az iskolai élet eseményeiről, a médiumokról, a filmekről) Kommunikációs helyzetek a mindennapi életben és az iskolában Megfelelő viselkedés, kommunikációs helyzetek a színházban (a színházlátogatás előkészítése) <u>Élménybeszámoló szóban (a mindennapi és a közösségi élettel, az olvasmányokkal és a filmekkel kapcsolatos élményekről)</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton való megismeréssel) bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás, meghívás, színház
<i>Tanulói tevékenységek</i>	önismereti gyakorlatok, szerepjátékok, szómagyarázat, szó- és kifejezésgyűjtés, szövegolvasás, memoritermondás, történetmesélés, beszélgetés kötött és választott témáról, állandósult nyelvi formák elemzése
<i>Kapcsolódások</i>	Vizuális kultúra
3. Beszédkészség, olvasás, írás. A tanulók megfigyelése, az olvasás és az írás előkészítése	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), TE), T), k), n) helyesejtés, szövegértés, szövegalkotás
<i>Tartalom</i>	A gyermekek megfigyelése (beszédértés, beszéd, általános és speciális részkészségek, attitűd, kezesség, dominancia, tájékozódás, finommozgások stb.) Az olvasás-írás iránti érdeklődés, előzetes ismeretek, élmények felmérése; pozitív attitűd kialakítása és megerősítése Az olvasástanulás előkészítése: általános és speciális képességek, részkészségek fejlesztése az egyéni sajátosságok figyelembevételével A nyelvi tudatosság tapasztalati megalapozása. A jelfunkció tudatosítása Az olvasás-írás haladási irányának tudatosítása. A megfelelő kommunikációs magatartás kialakítása az olvasás, írás céljának tudatosításával Az írástanulás előkészítése. A formaészlelés és formakövetés (finommotorika, szem-kéz koordináció) fejlesztése. A helyes írásszokások (testtartás, ceruzafogás stb., írásfegyelem, önellenőrzés) megalapozása. A betűelemek megtanítása Az olvasás- és írástanulással kapcsolatos témakörök: a gyermekek mindennapi életéhez, élmény- és tapasztalatvilágához közel álló témák (pl. család, óvoda, játékok, étkezés, egészséges táplálkozás, öltözködés).
<i>A tartalom kulcselemei</i>	a hang, szótag, szó, mondat használata, a jelek szerepe, az olvasás és az írás célja, az olvasás-írás iránya, az irányokat és a térbeli relációkat reprezentáló szavak, a betűelemek neve
<i>Tanulói tevékenységek</i>	kötetlen beszélgetés, mesehallgatás, utánmondás, versmondás, irányított beszélgetés (az olvasással, könyvekkel kapcsolatos élményekről, tapasztalatokról); mondókák, dalok, népi gyermekjátékok, mesék előadása, eljátszása, bábozása; könyvek nézegetése, kedvenc könyv bemutatása; képpolvasás, képek összehasonlítása, csoportosítása, felsorolásuk emlékezetből; memóriajáték, kirakó; hangutánzó és artikulációs gyakorlatok, szótagok jelzése tapssal, pálcikákkal, szógyűjtés, szószerkezet- és mondatalkotás; egyszerű (pl. közlekedési) jelek, gesztusok értelmezése; tájékozódási gyakorlatok; nagymozgásos gyakorlatok (tűkörjáték, láthatatlan karmester stb.); játékos torna; mimetikus, dramatikus játékok; a betűelemek saját testtel való megformálása, kijárása; finommozgás-fejlesztő gyakorlatok (kéztorna, gyöngyfűzés, gyurmázás stb.); különböző formák (pl. betűelemek) megtapasztalása, létrehozása kirakással fonal- vagy huzalhajlítással stb.; tájékozódás a vonalrendszerben házikórajz segítségével; a betűelemek vázolása és írása; folyamatos kézcúsztatás a betűelemek összekapcsolásával
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Testnevelés és sport, Ének-zene, Ember a természetben, Matematika

4. Olvasás, írás. Az olvasás, írás jelrendszerének megtanulása	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok, kulcskompetenciák</i>	l), TE), T), k), n) helyesejtés, szövegértés, írás, helyesírás
<i>Tartalom</i>	Az olvasás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A hangok és írott jelek, a kis és nagy nyomtatott betűk megismertetése. Összeolvasás A nagybetűk és a mondatvégi írásjelek használatának megismertetése A hangos és néma értő olvasás gyakorlása különböző nyelvi szinteken. A súlyos olvasástechnikai hibák megelőzése, korrekciója. Az írott kisbetűk alakításának és kapcsolásának elsajátítása Az írott kisbetűk írásának és alakításának gyakorlása, az írásszokások formálása Az olvasás, írás témái: a mindennapi élet helyzetei, történései (pl. játék, vásárlás, ünnepek), növények, állatok, évszakok; valamint mesék, versek, mondókák, találós kérdések, közmondások stb.
<i>A tartalom kulcselemei</i>	az időtartam és jelölése, a nagybetűk és a leggyakoribb írásjelek, néhány nyelvtani és irodalmi fogalom tapasztalati úton való megismertetése: rövid, hosszú hang, <u>magánhangzó</u> , <u>mássalhangzó</u> , betű, írásjegy, egy-, két-, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg, mese, vers, <u>kiszámoló</u> , <u>mondóka</u> , <u>találós kérdés</u> , <u>közmondás</u> , <u>szólás</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	hangleválasztás, szótagolás, hangokra bontás, a hang helyének megállapítása; mondatok bontása szavakra; a rövid és hosszú hangok megkülönböztetése mozgással, majd jelekkel; a betűk formájának megtapasztalása, létrehozása saját testből, pálcikákból stb.; játékos hang- és betűfelismerési gyakorlatok; a hangok és betűk differenciálása; hangösszevonás; az összeolvasás játékos gyakorlása; automatizálása szótípusok olvasásának gyakorlásával; szavak, szó szerkezetek, különböző fajtájú mondatok, rövid szövegek hangos szótagoló olvasása; tipikus és egyéni olvasási hibák korrigálása tréningyszerű gyakorlással; mesék, versek meghallgatása, mesélés, versmondás; szövegértési gyakorlatok: pl. szó és kép egyeztetése, rajzolás, színezés; mimetikus és dramatikus játék; verstanulás utánmondással, versmondás, mimetizálás; tájékozódási és iránygyakorlatok, játékos torna; a betűk vázolása, írása, összekapcsolása; szavak hang- és betűsorának megfigyeltetése, reprodukálása; különböző írásformák (másolás, tollbamondás, emlékezetből írás) gyakorlása: szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok (saját könyv) írása; az írás összekapcsolása az olvasás és a helyes kiejtés gyakorlásával; önellenőrzés, a hibák javítása tanítói segítséggel
<i>Kapcsolódások</i>	Matematika, Ének-zene, Ember a természetben, Vizuális kultúra
5. Olvasás, írás. Szövegolvasás, az írott nagybetűk tanulása	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok, kulcskompetenciák</i>	l), T), K), szk), lk), kr) beszédértés, néma olvasás, hangos olvasás, helyesírás
<i>Tartalom</i>	Az olvasástechnika fejlesztése szavak, mondatok, szövegek hangos olvasásának gyakorlásával. A súlyos olvasástechnikai hibák (betűtévesztés, betűkihagyás, betűbetoldás, betűcsere, mást olvasás) megelőzése és korrekciója Az értő olvasás alapozása a néma olvasás gyakorlásával, szövegértési feladatok megoldása. Az olvasottak tartalmának és címének összefüggése. Próza és vers különbsége Az írott nagybetűk alakításának és kapcsolásának és használatának tanítása Az írástechnika fejlesztése különböző írásformák (másolás, tollbamondás, emlékezetből, illetve <u>önálló írás</u>) differenciált alkalmazásával Az olvashatóságot zavaró írástechnikai hibák (alakítás, kapcsolás, betűtévesztés, -kihagyás, -betoldás, -csere) megelőzése és korrekciója; a helyes írásszokások megerősítése A szövegek témái: népköltészeti és műkölteszeti alkotások: mesék, versek, mondókák, sorolók, népköltések, közmondások, találós kérdések, szólások, rövid, egyszerű szerkezetű és tartalmú ismeretközlő szövegek a családról, az iskoláról, a társas kapcsolatokról, a mindennapi élet viszonyairól és történéseiről, a természeti környezetről, a különböző emberi tulajdonságokról, kapcsolatokról, magatartásmódokról, erkölcsi értékekről

<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton való megismeréssel) mese, szereplő, tulajdonság, esemény, <u>közmondás</u> , <u>találós kérdés</u> , próza, szomorú, vidám hangulat, vers, versszak, <u>verssor</u> , <u>ritmus</u> ; a mindennapi élettel, élethelyzetekkel, a kulturált viselkedéssel, az egészséges táplálkozással, az életmóddal, a természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos elemi ismeretek
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szavak, szókapcsolatok, mondatok, szövegek hangos olvasása; válogató olvasás, dramatizáló olvasás stb.; az olvasási hibák differenciált, tréningyszerű korrekciója; a tanítói felolvasás figyelmes hallgatása; szövegértési gyakorlatok, pl. színezés, rajz, kérdések megválaszolása, a szereplők, a helyszín, az események megnevezése, a szereplők tulajdonságainak felismerése; a történet megváltoztatása, új befejezés kitalálása; a mesékben ábrázolt szereplők, helyszínek és események elképzelése, megjelenítése bábozással, mimetizálással, dramatikus játékkal, mozgással, vizuális ábrázolással; az olvasottakhoz kapcsolódó személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása; tartalommondás kérdések segítségével; kérdések megfogalmazása, illetve véleményalkotás az olvasottakkal kapcsolatban; a versek hangulatának felismerése, ritmizálás tanítói segítséggel; egyéni olvasmányélmények megosztása; ismerettartalmú szövegek feldolgozása, lényeges információk, adatok kiemelése; szavak, szókapcsolatok, mondatok írása másolással, diktálás után, emlékezetből vagy önállóan; különböző írásformák használata (pl. válogató, átalakító, tagoló, rendező, kiegészítő másolás, látó-halló tollbamondás).
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Vizuális kultúra, Ember a természetben, Ének-zene
6. Anyanyelvünk alapjai	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), T), k), szk), lk), p) helyesejtés, helyesírás, nyelvhelyesség, szövegértés
<i>Tartalom</i>	A szöveg, a mondat, a szó, a szótag és a hangok/betűk fogalmának tapasztalati úton való megismerése A mondatok hanglejtésének, hangsúlyozásának megfigyelése A mondatkezdő nagybetű és a mondatvégi írásjelek megfigyelése A szavak jelentésének értelmezése szövegben A magánhangzók és kiejtésük megfigyelése A mássalhangzók és kiejtésük megfigyelése A j és az ly írásának gyakorlása <u>Az elválasztás alapeseteinek tapasztalati úton történő megismerése</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton való megismeréssel) rövid hang, hosszú hang, magánhangzó, mássalhangzó, betű, írásjegy, egyjegyű betű, kétjegyű betű, háromjegyű betű, kisbetű, nagybetű, szótag, szó, mondat, szöveg, <u>elválasztás</u> , pont, kérdőjel, felkiáltójel
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegelemzés, szómagyarázat, kérdés-felelet, szövegmondás, kiejtési gyakorlatok, másolás, szógyűjtés, nyelvi elemek felismerése, megnevezése, lényegkiemelés, kommunikációs helyzetgyakorlatok, szóbeli szövegalkotás
<i>Kapcsolódások</i>	Ének-zene, Ember és társadalom
7. A tanulási képesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), T), k), lk), i), d) szövegértés, beszédkészség, írás, könyvtárhasználat, önismeret
<i>Tartalom</i>	A tankönyvhasználat tanulása: a tartalomjegyzék használata A füzetvezetés alapjainak megismerése A tanulók olvasási, televíziós és rádiós szokásainak megismerése <u>Ismerkedés néhány gyermekfolyóirattal, egy-két televíziós és rádiós ismeretterjesztő gyermekműsorral</u> Látogatás a könyvtárban: a könyvtárhasználat alapjai Az olvasmány- és filmélmények megosztása
<i>A tartalom kulcselemei</i>	könyv, tankönyv, tartalomjegyzék, gyermekműsor, gyermekkönyv, gyermekújság, könyvtár, internet
<i>Tanulói tevékenységek</i>	könyvtárlátogatás, ismerkedés a gyermekeknek készült könyvek fajtáival, feladatvégzés a könyvekkel kapcsolatban, pl. válogatás, csoportosítás, tájékozódás; újságok, folyóiratok lapozgatása, olvasgatása; szóbeli élménybeszámoló olvasmány- és filmélményekről
<i>Kapcsolódások</i>	Vizuális kultúra, Ember és társadalom

2.4.1.3. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát. Igyekezzon a szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat helyesen hangsúlyozni, megfelelő hangerővel, tempóval kiejteni. Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket. Ismerje a mindennapi kommunikáció alapformáit, és alkalmazza őket a következő helyzetekben: bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérdés, kérés, köszönetnyilvánítás. Tudja értelmezni a nem nyelvi jeleket a gyakorolt kommunikációs helyzetekben. Tudjon 2-3 összefüggő mondatot alkotni szóban képek, élmény és olvasmány alapján.

Olvasás, irodalom

A tanuló legyen képes a kis és nagy nyomtatott betűk ismeretében előzetesen megbeszélte és gyakorolt rövid, egyszerű (3-4 mondatos) szöveget hangosan, kevés hibával felolvasni. Olvasás közben képezze helyesen a hangokat. Tanítói segítséggel tudja javítani olvasási hibáit. Tudjon némán 3-4 mondatból álló, ismert szavakat tartalmazó rövid szöveget olvasni. Tanuljon meg néhány verset, mondókat kívülről utánmondással.

Írás

A tanuló legyen képes tájékozódni a vonalrendszerben tanítói segítséggel. Az írott kis- és nagybetűk, valamint a leggyakoribb írásjelek ismeretében tudjon olvashatóan (betűi és azok kapcsolása legyen felismerhető), kevés hibával 6-7 szót vagy legfeljebb 6-7 szóból álló rövid mondatot lemásolni. Javítsa hibáit tanítói segítséggel.

Írott szövegek megértése és alkotása

A tanuló legyen képes az egyéni sajátosságainak megfelelően igazolni a hangosan vagy némán olvasott szövegek tartalmának megértését különböző módon (cselekvéssel, rajzzal, szóban, írásban); legyen képes tanítói segítséggel a szöveghez kapcsolódó, ismert típusú feladatok megoldására.

Anyanyelvünk és helyesírásunk alapjai

Értse a szöveg, a mondat, a szó, a hang kifejezéseket, használja őket a gyakorlatban. Tudja a szöveget mondatokra, mondatot szavakra, a szavakat szótagokra és hangokra bontani. Másolja le helyesen a kijelölt szavakat, szó szerkezeteket és mondatokat. Legyen képes a tanító által kijelölt szóanyag hallás utáni helyes lejegyzésére. Javítsa helyesírási hibáit tanítói segítséggel.

Tanulási képesség

A tanuló ismerje a füzetvezetés normáit, és törekedjen alkalmazásukra. Legyen képes önállóan tájékozódni a saját tankönyveiben. Látogasson el az iskolai vagy a helyi könyvtárba.

Értékelés

Negyedévenkénti írásos értékelés a tanító által.

2.4.2. 2. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 296óra / (heti 8 óra)

2.4.2.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A helyes légzés, a helyes ejtés, a beszédet kísérő nem nyelvi jelek megfigyelése és alkalmazásuk. A mondatfonetika szerepének tudatosítása, alkalmazásuk fejlesztése. Mese feldolgozása a drámajáték eszközeivel. A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése a drámajátékkal. A memória, a mozgáskultúra, az utánzó-készség fejlesztése.

A mindennapi és közösségi kommunikációs helyzetek viselkedési szabályainak megfigyelése és törekvés alkalmazásukra. A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése. A mindennapi kommunikáció megismert nyelvi fordulatainak alkalmazása a szerepjátékokban, valamint a mindennapi élethelyzetekben.

Olvasás, szövegértés

Az olvasás motivációs bázisának gazdagítása, az olvasási kedv megőrzése, az érdeklődés formálása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Az olvasás technikájának megszilárdítása, a szöveg-hű (pontos és helyes), értelmes, folyamatos hangos olvasás megalapozása és fejlesztése. Az olvasás pontosságának, helyességének és tempójának fejlesztése speciális gyakorlatokkal. A hibák csökkentése, korrekciója differenciáltan. A néma értő olvasás fokozatos elsajátítása. A szó szerinti megértés fejlesztése. Az értelmező, bíráló, alkotó olvasás megalapozása. A szövegből való tanulás alapozása. A könyvek különböző fajtáinak megismertetése, használatuk az olvasás céljának megfelelően. A természeti és társadalmi környezettel kapcsolatos elemi ismeretek nyújtása.

Irodalomismeret, műismeret

A műélvezet megtapasztalása, átélése a beleélő mesehallgatás, a képzelet, a dramatikus megjelenítés és a verszene révén. Az ízlés és az esztétikai fogékonyság formálása. Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése. Ismerkedés más népek irodalmának alkotásaival. Mese és valóság különbségének tudatosítása. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása (mesefajták, verses mese, népköltészet, műköltészet, mesekezdő és -befejező formulák, vidám, szomorú hangulat, a verszene eszközei: rím, ritmus, ismétlődés). Az empátia, a beleélő képesség, a fantázia, az önismeret, az önkifejezés, a kreativitás fejlesztése. Erkölcsi értékek közvetítése, tudatosítása. A természettel és a társakkal, felnőttekkel szembeni humánus magatartásra nevelés. Különböző dramatikus formák kipróbálása.

Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A szóelemek megismerése. A nyelvi elemzési készség fejlesztése, a nyelvi tudatosság erősítése. A nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása. A helyesírási szótár használatának megalapozása. A kiejtés szerinti helyesírás fontosabb szabályainak megismerése. A szótagolás és az elválasztás szabályainak a megismerése, tudatos alkalmazásuk megalapozása.

A hangos olvasás fejlesztése. A kiejtéstől eltérő betűkapcsolatok helyes olvasása és helyesírásuk tudatosítása. A szóelemzés alkalmazása a kiejtéstől eltérő helyesírású szavak lejegyzésében. A helyesírási készség fejlesztése. A *j* hang kétféle jelölésének megismerése.

A nyelvi tudatosság erősítése, a szövegalkotó készség fejlesztése. A rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak megismerése, használatuk tudatosítása. A magyar nyelvi ismeretek bővítése, az egyszerű és az összetett szavak megkülönböztetése.

A mondatfajták megismerése, megkülönböztetésük a mondat jelentése alapján. A mondat- és szövegalkotói készség fejlesztése. A mondatvégi írásjelek használatának tudatosítása.

Írás

Az íráskészség tervszerű fejlesztése. Az írás eszközszerű használatának megalapozása az írástechnika megszilárdításával, az alkotó, alkalmazó feladatok arányának növelésével. A hibák csökkentése, korrekciója, a tempó fejlesztése az egyéni sajátosságokhoz alkalmazkodva. Olvasható, tiszta, jó tempójú, tetszetős írás kialakítása. A készségfejlesztés összekapcsolása más anyanyelvi nevelési feladatok megvalósításával (beszédművelés, helyesírás, beszéd, olvasás fejlesztése stb.). Az írásszokások megerősítése, szükség esetén korrekciója.

A tanulási képesség fejlesztése

A könyvtárban való tájékozódás, könyvkölcsönzés megtanulása. Az információkereső technikák megalapozása.

2.4.2.2. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

1. Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), TE), T), k), egy) helyesejtés, beszédhallás, szövegmondás, szövegalkotás, nyelvhelyesség, önismeret
<i>Tartalom</i>	Hangok, hangkapcsolatok, szavak, szó szerkezetek, mondatok és mondókák helyes ejtése A beszéd fontosabb zenei eszközeinek (hangsúly, hangerő, hanglejtés, szünet, tempó) alkalmazása A beszédet kísérő nem nyelvi jelek (arcjáték, tekintet, mozdulatok, testtartás, térközszabályozás) használata A társalgás illemtana Történetmesélés élmény, olvasmány, film, képzelet alapján <u>A telefonálás illemtana</u> Egy mese dramatizálásának előkészítése
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton történő megfigyeléssel) tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, térkihasználás, szereplő, párbeszéd, jelmez, a társalgás illemszabályai, a telefonálás illemszabályai
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegmentes egyszerűbb és összetett légzőgyakorlatok; szöveges légzőgyakorlatok; a magánhangzókkal, a mássalhangzókkal és a hangkapcsolatokkal kapcsolatos kiejtési gyakorlatok, időtartam-gyakorlatok; nyelvtörők; szöveges kiejtési gyakorlatok; mondat- és szövegfonetikai gyakorlatok (a hangerő, a hangszín, a hangmagasság változtatása, hangsúlygyakorlatok, ritmusgyakorlatok); hangos olvasás; felolvasás; beszédértési gyakorlatok; önismereti gyakorlatok; folyamatos beszéd; társalgási gyakorlatok; mozgásos játékok; utánozójátékok; memóriafejlesztő gyakorlatok; fantáziagyakorlatok; improvizációs gyakorlatok; bábjáték; szerepjátékok; szövegmondás önállóan és közösen; szövegtelmezés; szómagyarázat; nyelvhelyességi gyakorlatok: mintautánzás, nyelvi helyesbítés
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom
2. Olvasás, irodalom, írott szövegek megértése	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), K), l), T), lk), é), i) néma olvasás, hangos olvasás, szövegértés, véleménynyilvánítás

<i>Tartalom</i>	<p>Az olvasástechnika megszilárdítása, a hangos olvasás gyakorlása, a felolvasás képességének megalapozása</p> <p>Az értő olvasás gyakorlása, fejlesztése, a szövegértés magasabb szintjeinek megalapozása</p> <p>Irodalmi ismeretek nyújtása, esztétikai, erkölcsi értékek közvetítése</p> <p>Az olvasmányok: a magyar népköltészetből és más népek irodalmából vett népköltészeti alkotások (népmesék: állatmesék, láncmesék, tündérmesék, <u>tréfás mesék</u> stb.; <u>mondák</u>, közmondások, szólások, találós kérdések, köszöntők, népköltések) és műköltészeti alkotások (mesék, elbeszélések, <u>meseregényrészletek</u>, verses mesék, versek, klasszikus és kortárs magyar és külföldi írók, költők tollából); rövid terjedelmű, egyszerű szerkezetű ismeretterjesztő szövegek: elbeszélések és leírások.</p> <p>A szövegek témái: a mesék világa és a reális világ; a természet, természeti jelenségek, ember és természet, állatok, növények; emberi kapcsolatok, viszonyok, élethelyzetek, konfliktusok.</p>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	<p>alapvető irodalmi ismeretek tapasztalati úton való megismerése: népköltészet, műköltészet; mesefajták, humor a mesében, <u>mesebeli szereplők</u>, <u>tárgyak</u>, <u>varázseszközök</u>; <u>mesekedzés</u>, <u>mesebefejezés</u>; főszereplők, <u>mellékszereplők</u>; mese és valóság különbsége; költői kép, ismétlődés, <u>kulcsszó</u>, <u>kulcskifejezés</u>, vázlat; a mindennapi élettel, élethelyzetekkel, a kulturált viselkedéssel, egészséges táplálkozással, életmóddal, természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos elemi ismeretek</p>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	<p>hangos olvasás (hosszabb, nehezebb szavak, szópiramisok olvasása; a szövegek pontos olvasása, az írásképtől eltérő hangkapcsolatok olvasása); több szóból álló szó szerkezetek olvasása; hosszabb mondatok szólamokban való olvasása előzetes jelölés és gyakorlás után; a beszélő szándékának érzékeltetése helyes hanglejtéssel kijelentő és kérdő mondatok olvasásakor; szövegrészletek, szövegek felolvasása felkészülés után; ismeretek, tapasztalatok, élmények összegyűjtése; a tanítói bemutató olvasás figyelmes hallgatása; a szöveg által keltett érzelmek kifejezése (rajzzal, mozgással, metakommunikációval, szóban stb.); ismeretlen, illetve ritkán használt szavak, kifejezések, szólások, közmondások értelmezése; szövegértési gyakorlatok: feladatmegoldás, visszakeresés, újraolvasás, tájékozódás a szövegben; a mű témájának, eseményeinek, szereplőinek megállapítása; jóslás; a művészi nyelvhasználat megfigyelése; a történet megváltoztatása; az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása; véleményalkotás a szereplők viselkedésével, magatartásával kapcsolatban, következtetés tulajdonságaikra (jó és rossz tulajdonságok, cselekedetek megkülönböztetése); kérdések megfogalmazása, alternatív megoldások keresése és eljátszása a művekben ábrázolt helyzetekkel, problémákkal kapcsolatban; az olvasottak összefoglalása, reprodukálása: felolvasás, bábozás, dramatizálás, rögtönzés, vizuális megjelenítés, tartalommondás, stb.; a versek hangulatának, képeinek felismerése, a költői képek, kifejezések értelmezése az egyéni asszociációk segítségével; a versek ritmusának érzékeltetése kopogással, mozgással, gesztusokkal; verstanulás, versmondás, mimetizálás; reflektálás az olvasás, megértés, gondolkodás folyamatára; egyéni olvasmányélmények megosztása</p>
<i>Kapcsolódások</i>	<p>Ember és társadalom, Ember a természetben, Művészetek, Életvitel és gyakorlati ismeretek</p>
3. Írás, íráshasználat, írott szövegek alkotása	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	<p>H), K), I), TE), T), szk), i) szövegértés, írás, helyesírás, önismeret</p>
<i>Tartalom</i>	<p>Az írott kis- és nagybetűk alakítása és kapcsolása betűcsoportonként</p> <p>Az íráskészség fejlesztése, az eszközszintű íráshasználat fokozatos megalapozása. Az írásanyag elhelyezése, az írásszokások fejlesztése</p> <p>Az írásfeladatok tartalma: a beszédművelés, beszédfejlesztés, olvasás, irodalmi, anyanyelvi nevelés és a helyesírási ismeretszerzés témái.</p>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	<p>kisbetű, nagybetű; <u>a szöveg képe</u>, margó</p>

<i>Tanulói tevékenységek</i>	a kis- és nagybetűk alakításának és kapcsolásának gyakorlása csoportonként; szavak, szó szerkezetek, mondatok, szövegek másolása; írás diktálás után és emlékezetből, szógyűjtés, szavak csoportosítása; szavak, szó szerkezetek, mondatok kiegészítése; szó-, szó szerkezet- és mondatalkotás; válasz kérdésre; mondatok átalakítása, bővítése, kapcsolása; összefüggő mondatok alkotása képről, képsorról, olvasmányról; mese, vers, saját könyv írása; önellenőrzés, javítás írástechnikai, helyesírási és tartalmi szempontból
<i>Kapcsolódások</i>	Testnevelés és sport
4. Ismeretek az anyanyelvről	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), E), T), k), szk), p), kr) helyesejtés, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás, szókincsbővítés
<i>Tartalom</i>	A magyar ábécé A betűrend A magánhangzók A mássalhangzók A szóelemek: a szótő és a toldalékok Az egyszerű és az összetett szavak A szavak jelentése a mondatokban A rokon értelmű szavak Az ellentétes jelentésű szavak <u>A mondatok jelentése</u> A mondatfajták (kijelentő mondat, kérdő mondat, felkiáltó mondat, <u>felszólító mondat, óhajtó mondat</u>)
<i>A tartalom kulcselemei</i>	hang, betű; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű betű, magánhangzó, mássalhangzó; ábécé; rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, rövid mássalhangzó, hosszú mássalhangzó, <u>szóelem, szótő, toldalék, előhangzó, egyszerű szó, összetett szó, előtag, utótag</u> , (tapasztalati úton való megismeréssel) a szavak jelentése, rokon értelmű szó, ellentétes jelentésű szó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felkiáltó mondat, <u>felszólító mondat, óhajtó mondat</u> ; közmondás, szólás
<i>Tanulói tevékenységek</i>	írástechnikai gyakorlatok, a rendezett írásképpel kapcsolatos gyakorlatok, ábécéhasználat; szótagolás; írott szöveg megértése; másolás; a tanult helyesírási jelenségek felismerése és megnevezése; helyesírási elemzés; emlékezetből való írás; szó- és mondatkiegészítés; szó- és mondatátalakítás; mondat- és szövegalkotás; a helyes forma kiválasztása; analógiás sor folytatása; gyűjtőmunka; csoportosítás; hibakeresés és -javítás; tollbamondás; ismerkedés a helyesírási szótárral
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Vizuális kultúra
5. Helyesírás	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	T), l), k), szk), p) helyesejtés, szövegértés, nyelvhelyesség, kézikönyvhasználat
<i>Tartalom</i>	A betűrendbe sorolás szabályai A magánhangzók helyesírása a szavakban (o-ó, ö-ő, i-í, u-ú, ü-ű) A mássalhangzók helyesírása a szavakban (rövid és hosszú mássalhangzók) A szótagolás Az egyszerű szavak elválasztása A toldalékos szavak helyesírása (-ban, -ben, -ba, -be, -ból, -ből, -tól, -től, -ról, -ről, -höz, -hez, -höz, -szor, -szer, -ször, -ig) A kiejtéstől eltérő helyesírású betűkapcsolatok helyes olvasása és helyesírásuk tudatosítása (-tj, -tyj, -dj, -gyj, -lj, -llj, -nj, -nyj, -tsz, -dsz, -gysz, -ts, -gys, -ds, -dt). A szóelemzés alkalmazása a kiejtéstől eltérő helyesírású szavak lejegyzésében. <u>A mássalhangzó-rövidülés a kiejtésben</u> A j és az ly a szótőben A j a toldalékokban <u>A hangúrtöltő j</u> A mondatvégi írásjelek használata
<i>A tartalom kulcselemei</i>	ábécé, a betűrendbe sorolás szabályai, helyesírási szótár, <u>szabályzat</u> , rövid magánhangzó, hosszú mássalhangzó, elválasztás, szótag; másképpen ejtjük, másképpen írjuk

<i>Tanulói tevékenységek</i>	kiejtési gyakorlatok, szótagolás, másolás, szóalakelemzés, szógyűjtés, helyesírási elemzés, mondatalkotás, szóalakok csoportosítása, szótárhasználat, szóalak-kiegészítés, emlékezetből írás, írás tollbamondással
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom
6. A tanulási képesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), I), T), k), lk), p), i), kr) könyvtárhasználat, szövegértés, olvasás
<i>Tartalom</i>	Könyv- és könyvtárhasználat Osztálykönyvtár létrehozása Újságok, folyóiratok olvasása
<i>A tartalom kulcselemei</i>	kölcsönzés, újság, folyóirat
<i>Tanulói tevékenységek</i>	könyvtárlátogatás, tájékozódás a könyvtárban és a könyvekben, könyvek kölcsönzése; feladatvégzés a könyvekkel kapcsolatban, pl. válogatás, csoportosítás, tájékozódás; osztálykönyvtár létrehozása, használata; szóbeli élménybeszámoló az olvasmány- és filmélményekről, újságolvasás, szövegértelmezés
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom, Ember a természetben, Vizuális kultúra

2.4.2.3. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Beszédkézség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló törekedjen a helyes légzéstechnika alkalmazására. Igyekezzen a szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat, rövidebb szövegeket megfelelő tempóban, megfelelő hangerővel és hangsúlyozással felolvasni és utánmondással hangoztatni. Értse meg az egyszerű szóbeli közléseket. Ismerje a mindennapi kommunikáció alapformáit, és alkalmazza őket pl. telefonálás közben. Alkalmazza megfelelően és tudja értelmezni a nem nyelvi jeleket a gyakorolt kommunikációs helyzetekben. Tudjon 3-4 összefüggő mondatot alkotni szóban képek, élmény, film és olvasmány alapján. Vegyen részt aktívan a drámajátékokban és a szerepjátékokban.

Olvasás, irodalom

Olvasson fel a tanuló 4-5 mondatos ismert szöveget előzetes felkészülés, gyakorlás után lassú folyamatossággal (többnyire szólamokban). Ejtse tisztán a hangokat, érzékeltesse helyesen a hangok időtartamát. Olvasás közben kevés hibát kövessen el. Javítsa hibáit a tanító segítségével, pl. minta alapján. Bizonyítsa, az egyéni sajátosságokhoz igazodva, a feldolgozott olvasmányok megértését egyszerű feladatok megoldásával szóban, írásban vagy egyéb módon (pl. rajzzal, cselekvéssel). Nevezze meg a szereplőket, a fontosabb eseményeket, sorrendjüket, a helyszíneket a tanító vagy a társak segítségével. Tanuljon meg néhány verset utánmondással.

Írás

A tanuló füzeté legyen tiszta, rendezett; írása legyen olvasható. Írjon legalább 12 betűt percenként. Másoljon írott és nyomtatott szövegről 2-3 percig folyamatosan. Írjon szavakat, legfeljebb néhány rövid mondatot látó-halló tollbamondással, illetve emlékezetből, kép alapján. Írás közben kevés hibát kövessen el. Tanítói segítséggel tudja a hibáit javítani.

Írott szövegek megértése és alkotása

A tanuló bizonyítsa – az egyéni sajátosságokhoz igazodva – a feldolgozott irodalmi és rövid ismeretterjesztő szövegek megértését egyszerű feladatok megoldásával szóban, írásban vagy egyéb módon (pl. rajzzal, cselekvéssel). Tudjon képeslapot írni tanítói segítséggel. Alkosson két-három mondatos szöveget élmény, kép vagy olvasmány alapján.

Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

Különböztesse meg a magánhangzókat és a mássalhangzókat. Ismerje a magyar ábécét, és – kevés hibával – alkalmazza a betűrendet. Különböztesse meg az egyjegyű, a kétjegyű mássalhangzókat, ismerje a *dzs* hangot és betűt. Tudja a szavakat – kevés hibával – szóelemekre bontani. Alkalmazza helyesen a szóbeli közléseiben és az írásbeli mondatalkotáskor a *-ban*, *-ben*, *-ba*, *-be* toldalékokat. Legyen képes az egyszerű és az összetett szavak megkülönböztetésére. Ismerje föl a rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavakat, alkalmazza őket a mondat- és szövegalkotásban. Ismerje a kijelentő, a kérdő, a felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatot. Alkalmazza őket a kommunikációs helyzetgyakorlatokban.

Tanulási képesség

A tanuló legyen képes a könyvtárban önállóan könyvet kölcsönözni, egyszerűbb feladatokat elvégezni a könyvekkel kapcsolatban. Ismerjen néhány gyermekújságot.

Értékelés

Félévenkénti írásos értékelés a tanító által.

2.4.3. 3. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 277,5 óra / (heti 7,5 óra)

2.4.3.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A kulturált, mások számára is érthető élőszóbeli megnyilatkozás fejlesztése, az önismeret erősítése. Törekvés a mondat- és szövegfonetikai eszközök tudatos alkalmazására. A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése a drámajátékkal. Mese feldolgozása a drámajáték eszközeivel. A memória, a mozgáskultúra, az utánpótlásfejlesztés továbbfejlesztése. Változatos dramatikus formák kipróbálása.

A mindennapi kommunikációs helyzetekkel kapcsolatos megfigyelések bővítése. Az ezekhez kapcsolódó egyszerűbb nyelvi fordulatok elsajátítása. Az együttműködő társas magatartás formálása.

Az írásbeli szövegalkotás megalapozása a szóbeli fogalmazási készség fejlesztésével.

Olvasás, szövegértés

Az olvasás, a könyvek iránti érdeklődés fenntartása; rendszeres olvasóvá nevelés az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Az olvasástechnika differenciált fejlesztése, az egyéni hibák kiküszöbölése, korrekciója; a szövegű, folyamatos, értelmes hangos olvasás kialakítása. A kifejező olvasás megalapozása. A néma olvasás technikájának és a szó szerinti megértésnek a fejlesztése. Az interpretáló olvasás fejlesztése, a kritikai és kreatív olvasás, a tanulási képesség további alapozása. Ismeretek közvetítése a természeti és a társadalmi környezettel, emberi élethelyzetekkel, viszonyokkal, magatartással, személyiségértékekkel kapcsolatban.

Irodalomismeret, műismeret

A műélvezet iránti igény és fogékonyság, az aktív befogadás fejlesztése. Különböző esztétikai minőségek megtapasztalása irodalmi, valamint más művészeti alkotásokban (szép, csúnya, humoros stb.) Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismertetése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása (mesefajták, elbeszélés, népdal, jelenet, próba, meseregény, hasonlat, ismétlés). Elemi műismeret és az irodalmi művekkel szembeni értékelő magatartás megalapozása. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék, valamint az empátia, a fantázia, az önismeret, az önkifejezés és az alkotóképesség fejlesztése.

Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A nyelvi tudatosság fokozása. A szófajok rendszerére vonatkozó alapvető ismeretek feltárása. A főnév jelentésének, fajtáinak, toldalékolásának, helyesírásának, szövegbeli szerepének és használatának a megismerése. Az ige jelentésének, ragozásának, a főbb igeidőknek, helyesírásának, szövegbeli szerepének és használatának megismerése. Az igeiktől igék jelentésének és helyesírásuknak a megfigyelése. A melléknév jelentésének, toldalékolhatóságának, helyesírásának, szövegbeli szerepének a feltárása, az ismeretek alkalmazása. A számnevek jelentésének, toldalékolhatóságának, szövegbeli szerepének a feltárása, a számnevek betűvel való lejegyzése, a keltezés helyesírási szabályainak a megismerése és alkalmazása.

Írás

Az íráskészség továbbfejlesztése, az írástechnika automatizálása. Az írás eszközi használatát lehetővé tevő írástempó elérése. A figyelem megosztásának fejlesztése. Olvasható, rendezett, tiszta, tetszetős és gazdaságos egyéni írás kialakítása. Az írástechnikai hibák csökkentése, korrekciója, figyelemmel az egyéni sajátosságokra. A helyes írásszokások megerősítése. Az íráshoz kapcsolható egyéb nyelvhasználati képességek fejlesztése.

Írott szöveg megértése, alkotása

A szövegértő olvasás továbbfejlesztése. A különböző típusú szövegek elemzési szempontjainak és műveleteinek megtapasztalása; a szövegértési, -értelmezési műveletek önálló alkalmazásának a megalapozása.

Általános fogalmazási ismeretek elsajátítása és alkalmazásuk a fogalmazás előkészítésekor. Ösztönzés a kreatív, önkifejező írásra. Az elbeszélés műfaji jellemzőinek a megismerése és alkalmazásuk a szövegalkotási gyakorlatokban. A párbeszéd jellemzőinek és lejegyzési szabályainak a megismerése.

A tanulási képesség fejlesztése

A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek bővítése. Önálló tájékozódás a könyvtárban. Az anyaggyűjtés módjainak a megismerése és tudatos kiválasztása. Az információszerzés alapvető technikáinak a megismerése.

Az ítélőképesség fejlesztése

A véleménynyilvánítás egyszerűbb formáinak az alkalmazása. Az udvarias vitatkozás viselkedési szabályainak a megismerése.

2.4.3.2. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

1. Beszédművelés	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák	Te), T), k), egy), p) helyesejtés, nyelvhelyesség, önismeret

<i>Tartalom</i>	Mondatok, mondókák, rövidebb versek helyes ejtése A beszéd fontosabb zenei eszközeinek (hangsúly, hangerő, hanglejtés, szünet, tempó) alkalmazása A beszédet kísérő nem nyelvi jelek (arcjáték, tekintet, mozdulatok, testtartás, térközsabályozás) használata Egy mese dramatizálásának előkészítése
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton történő megismeréssel) <u>kiejtési jelek</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegmentes egyszerűbb és összetett légzőgyakorlatok; szöveges légzőgyakorlatok; a magánhangzókkal, a mássalhangzókkal és a hangkapcsolatokkal kapcsolatos kiejtési gyakorlatok, időtartam-gyakorlatok; nyelvtörők; szöveges kiejtési gyakorlatok; mondat- és szövegfonetikai gyakorlatok (a hangerő, a hangszín, a hangmagasság változtatása, hangsúlygyakorlatok, ritmusgyakorlatok); hangos olvasás; felolvasás; beszédértési gyakorlatok; önismereti gyakorlatok; folyamatos beszéd; társalgási gyakorlatok; mozgásos játékok; utánpótlójátékok; memóriafejlesztő gyakorlatok; fantáziagyakorlatok; improvizációs gyakorlatok; bábjáték; szerepjátékok; szövegmondás önállóan és közösen; szövegértelmezés; szómagyarázat; nyelvhelyességi gyakorlatok: mintaelemzés, mintautánczás, nyelvi helyesbítés
<i>Kapcsolódások</i>	Vizuális kultúra, Testnevelés és sport, Informatika
2. Olvasás, irodalom	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), E), T), k), lk), é), p), kr), i) szövegértés, hangos olvasás, véleménynyilvánítás
<i>Tartalom</i>	A magyar népköltészet és műköltészet prózai és verses alkotásai; klasszikus és kortárs írók művei; szemelvények más népek irodalmából; népmesék, népmondák, legendák, népdalok, közmondások, szólások, műmesék, elbeszélések, versek, regényrészletek olvasása A szövegek témái: a mesék világa és a valóságos világ: a természet, ember és természet viszonya, emberi élethelyzetek, kiemelkedő személyiségek és események a magyar történelemből, sorsok, kapcsolatok, személyiségértékek. Rövid terjedelmű, egyszerű ismeretterjesztő szövegek, valamint a mindennapi írásbeliség szövegtípusai: publicisztikai és közvetlen gyakorlati célú szövegek (hír, hirdetés, <u>riport</u> ; <u>használati utasítás</u> , játékleírás stb.) A szövegek témái: természeti jelenségek, növények, állatok, emberek élete régen és ma, mesterségek, foglalkozások, kiemelkedő hazai tájak, városok, emberi viszonyok, törekvések. Az olvasási készség fejlesztése, a felolvasás gyakorlása Az szövegértő, interpretáló olvasás fejlesztése. A kritikai és kreatív olvasás megalapozása
<i>A tartalom kulcselemei</i>	szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, mesefajták, mellékszereplők, <u>jelenet</u> , <u>próba</u> , meseszámok, mesei fordulatok, <u>legenda</u> , monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény, <u>hasonlat</u> , ismétlés, <u>a történet elbeszélője</u> , <u>a vers beszélője</u> ; a mindennapi élettel, emberi élethelyzetekkel, hazánk történetével és tájaival, a természet- és környezetvédelemmel, egészséges életmóddal kapcsolatos elemi ismeretek

<i>Tanulói tevékenységek</i>	hangos olvasás; mondat- és szövegolvasás helyes hangsúlyozással, hanglejtéssel, szünettartással előzetes jelölés után és nélkül; a szöveg hangulatát, a szereplők érzelmeit kifejező olvasás; szövegrészletek, rövid szövegek felolvasása felkészülés után; az előzetes ismeretek, élmények összegyűjtése; jóslás; kérdések megfogalmazása; a tanítói bemutató olvasás belefeledkező hallgatása, követése; néma olvasás; a spontán reflexiók, érzelmi reakciók kifejezése, megosztása; ismeretlen szavak, kifejezések értelmezése, jelentésük kitalálása a szövegösszefüggésből; a szövegértés műveleteinek alkalmazása; a történet elbeszélőjének azonosítása; a szereplők megnevezése, csoportosítása, cselekedeteik, tulajdonságaik, érzelmeik megfigyelése; a szereplők jellemzése; az események idejének időrendjének megfigyelése, ok-okozati összefüggések feltárása, a műfaji jellemzők felismerése; tájékozódás a szövegben, lényegkiemelés aláhúzással, kulcsszavak, kulcskifejezések keresésével, tömörítéssel, a mű tagolása, vázlatkészítés kiegészítéssel és/vagy önállóan; az olvasottak reprodukálása; mesék ismétlődő motívumainak, néhány alapvető irodalmi téma (család, szülői szeretet, barátság, segítőkészség, hazaszeretet stb.) felfedeztetése; kapcsolatteremtés az egyéni élményekkel, valamint a különböző olvasmányok között: összehasonlításuk, véleményalkotás; szólások, közmondások gyűjtése, értelmezése az olvasottakkal kapcsolatban; versek hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése, a vers beszélőjének azonosítása; a vers szerkezetének vizsgálata, a verszene érzékeltetése; versolvasás, versmondás, versírás; reflektálás az olvasás, megértés folyamatára; könyv- és könyvtárhasználat
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Művészetek, Ember és társadalom, Ember a természetben
3. Írás, íráshasználat	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), T), TE), k), szk), é), p), i) szövegértés, szövegalkotás, önismeret
<i>Tartalom</i>	Az írás automatizálása, az íráskészség, írástempó fejlesztése Az írás eszközként való alkalmazása különböző feladatok megoldása során. Az önálló írásmunkák elrendezése. Az egyéni írás kialakulásának elősegítése, támogatása Az írásfeladatok tartalma: az olvasás, a beszédművelés, a szóbeli és írásbeli kommunikáció, az anyanyelv tanulásának témái
<i>A tartalom kulcselemei</i>	a szöveg képe
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szó-, mondat- és szövegírás másolással, tollbamondással és emlékezetből; tempófejlesztő gyakorlatok: másolás időre, azonos szöveg tollbamondása egyre rövidebb idő alatt; szósorok, szócsaládok, bővülő mondatok írása; az írás önálló alkalmazása feladatmegoldás során (szógyűjtés, szavak csoportosítása, rendezése, szó szerkezetek, mondatok, szöveg kiegészítése, mondatok átalakítása, bővítése, kapcsolása); mondat-, illetve szövegalkotás az olvasmányok, beszélgetések témájával kapcsolatban; mese, vers, írása; önellenőrzés; a hibák javítása
<i>Kapcsolódások</i>	Testnevelés és sport, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Vizuális kultúra
4. Szóbeli szövegek megértése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), K), l), k), n), lk), p), i) helyesejtés, szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség, önismeret
<i>Tartalom</i>	Szabad, önkifejező fogalmazás szóban A társalgás Élménybeszámoló szóban mindennapi tapasztalatok, olvasmányélmény, filmélmény alapján Történetmesélés olvasmány, kép, cím, képzelet alapján Elbeszélés szóban olvasmány alapján Elbeszélés szóban kép alapján Elbeszélés szóban mindennapi élmény alapján Elbeszélés szóban a képzelet alapján A párbeszéd <u>Elbeszélés fogalmazása párbeszéddel</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	elbeszélés, párbeszéd (tapasztalati úton való megismeréssel); beszélő, címzett, beszédhelyzet

<i>Tanulói tevékenységek</i>	helyesejtési gyakorlatok; beszédértési gyakorlatok (pl. tömörítés, tartalommondás, címadás); monologikus és dialogikus szöveg alkotása szóban szabadon/cím/téma/műfaj alapján a kommunikációs körülményekhez igazodva; önismereti gyakorlatok; társalgási gyakorlatok; kommunikációs szituációs (tranzakciós és interakciós) gyakorlatok, dramatikus játékok; szövegmondás; véleménynyilvánítás, vita
<i>Kapcsolódások</i>	Vizuális kultúra
5. Írásbeli szövegek megértése és alkotása	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), K), Te), T), k), lk), k), i) szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség
<i>Tartalom</i>	A fogalmazás előkészítő lépései (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, vázlatírás, a szöveg megfogalmazása, önellenőrzés) <u>A szavak, a mondatok és a szöveg kapcsolata</u> Szabad, kreatív fogalmazás írásban Az elbeszélés részei: a bevezetés, a tárgyalás – fő rész, a befejezés Elbeszélés írásban olvasmány alapján Elbeszélés írásban kép alapján Elbeszélés írásban mindennapi élmény alapján Elbeszélés írásban a képzelet alapján A párbeszéd
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton való megismeréssel) szövegalkotó, címzett; a fogalmazás előkészítése: témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás, vázlat (kérdésekből, tételmondatokból, kulcsszóból, anyaggyűjtés, a szöveg megfogalmazása, önellenőrzés; tételmondat, kulcsszó; a lényeges és a lényegtelen a szövegben; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; a szöveg tagolása; a szöveg képe; elbeszélés; téma, helyszín, szereplők, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd; fogalmazási hibák: fölösleges szóismétlés, elkalandozás a témától, pongyolaság, aránytalanság, hiányzik egy láncszem stb.
<i>Tanulói tevékenységek</i>	néma olvasás; értelmező felolvasás; tartalommondás; címadás; szó/szószerkezet/mondat jelentésének magyarázata a szöveg alapján; kifejezések gyűjtése a szövegből megadott szempont alapján; kérdésekre adott válaszok közül a helyes kiválasztása; kérdésekre válaszolás; kérdésfeltevés; kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, ábra kiegészítése a szöveg alapján; vázlatkészítés, a szöveg tartalmi egységekre bontása; a szöveg tagolása; szövegátalakítás; szövegbővítés; a szöveggel kapcsolatos állítások igazságtartalmának megítélése; a szöveggel kapcsolatos hiányos állításokhoz a megfelelő kiegészítés kiválasztása; a szöveg tartalmával kapcsolatos véleménynyilvánítás; szöveg és kép/ábra párosítása; rajz készítése a szöveghez; szöveg-összehasonlítás; témaadás; anyaggyűjtés cím/téma/vázlat/kép alapján; szó- és kifejezésgyűjtés megadott témához/címhez/vázlathoz/képhez; szókincsbővítő gyakorlatok (szómagyarázat, szinonimák keresése, mondatalkotás szópárokban stb.); mondatgyakorlatok (beágyazás, kiegészítés, tömörítés, stilizálás stb.); szövegalkotást előkészítő vázlat készítése kulcsszavakból/tételmondatokból/kérdésekből; szövegkiegészítés; szövegátalakítás (tömörítés, bővítés, stílusváltás stb.); szövegtagolás; szövegalkotás megadott vázlat/cím/téma/szövegtípus/kép alapján; szövegjavítás; önkifejező, kreatív fogalmazás
<i>Kapcsolódások</i>	Vizuális kultúra, Ember és társadalom, Ember a természetben
6. Ismeretek az anyanyelvről	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), E), T), K), k), lk), p) helyesejtés, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség

<i>Tartalom</i>	A szófajok A főnév jelentése és fajtái A főnevek todalékolása A névelő A névutó A főnevek, a névelő és a névutó a szövegben Az ige jelentése és fajtái Az ige todalékolása Az igekötős ige Az igék a szövegben A melléknév jelentése A melléknév todalékolása A melléknevek a szövegben A számnév jelentése és fajtái A számnév todalékolása A számnevek a szövegben
<i>A tartalom kulcselemei</i>	szófaj, főnév, köznévi, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, csillagnév, márkanev, díjak neve, cím; családnév, keresztnév, becenév; egyes szám, többes szám; a többes szám jele; a főnév -t ragja; -val, -vel, -vá, -vé rag; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó; ige; egyes számú igealak, többes számú igealak; első, második, harmadik személyű igealak; igeragozás; jelen idő, múlt idő, jövő idő; a múlt idő jele; (tapasztalati úton való megismeréssel) <u>személyes névmás</u> ; igekötő, az igekötő és az ige sorrendje; <u>-e kérdőszócska</u> ; (tapasztalati úton való megismeréssel) főnévi igenév az ige jövő idejű alakjában; melléknév, a melléknév alapfoka, középfoka, felsőfoka; fokjel; -i melléknévképző; számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; <u>határozott számnév</u> , <u>határozatlan számnév</u> ; keltezés; (tapasztalati úton való megismeréssel) <u>szösszetétel</u> , <u>szóképzés</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szófajok gyűjtése cím/téma/kép alapján; szófajok felismerése, gyűjtése adott szövegből; szöveg, mondat, szó, szóelem kiegészítése; átalakítása, bővítése, alkotása; helyesírási, nyelvhelyességi gyakorlatok a szófajokkal kapcsolatban; mondat kiegészítése meghatározott szófajú szavakkal; szöveg átalakítása, kiegészítése meghatározott szófajú szavakkal; szóalkotás meghatározott képzők segítségével; szöveg alkotása meghatározott szófajú szavakkal; írott szöveg megértése, beszédértés, helyesejtési gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok, folyamatos beszéd, az egyén nyelvhasználatának elemzése, értékelése; nyelvvédő tevékenység az iskolában és a lakóhelyen; nyelvhelyességi gyakorlatok a szófajokkal kapcsolatban;
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Ember a természetben, Élő idegen nyelv
7. Helyesírás	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), T), k), szk), p) szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség, kézikönyvhasználat
<i>Tartalom</i>	A főnevek helyesírása A köznevek és a tulajdonnevek helyesírása Az igék helyesírása Az igekötős igék helyesírása A melléknevek helyesírása Az -i képzős melléknevek helyesírása A számnevek helyesírása A keltezés helyesírása A párbeszéd helyesírása
<i>A tartalom kulcselemei</i>	a köznévi és a tulajdonnévi kezdőbetűje; a személynév, az állatnév, az intézménynév, a földrajzi név, <u>a csillagnév, a márkanev, a cím helyesírása; <u>alakórzó főnevek, alakváltoztató főnevek</u>; a főnév -t ragja; -val, -vel, -vá, -vé rag helyesírása; a névutós főnév helyesírása; a múlt idejű ige helyesírása; az igekötő és az ige sorrendje; az igekötős ige helyesírása; <u>az -e kérdőszócska helyesírása</u>; a középfokú, felsőfokú melléknevek helyesírása; az -i melléknévképzős szavak helyesírása; a számnév helyesírása; a tőszámnév, a sorszámnév, a törtszámnév helyesírása; a keltezés helyesírása; párbeszéd</u>

<i>Tanulói tevékenységek</i>	írástechnikai gyakorlatok, a rendezett írásképpel kapcsolatos gyakorlatok, írott szöveg megértése; másolás; a tanult helyesírási jelenségek felismerése és megnevezése; helyesírási elemzés; emlékezetből való írás; szó- és mondatkiegészítés; szó- és mondatátalakítás; a helyes forma kiválasztása; analógiás sor folytatása; gyűjtőmunka; csoportosítás; hibakeresés és -javítás; tollbamondás; helyesírási fogalmazás; a helyesírási kézikönyvek használata
<i>Kapcsolódások</i>	Matematika, Ember és társadalom, Ember a természetben, Informatika
8. A tanulási képesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), I), T), k), lk), p), i) könyvtárhasználat, szövegértés
<i>Tartalom</i>	Könyv-és könyvtárhasználat Az anyaggyűjtés módjai
<i>A tartalom kulcselemei</i>	az anyaggyűjtés forrásai: tapasztalat, élmény, olvasmány, beszélgetés; könyvkölcsönzés
<i>Tanulói tevékenységek</i>	könyvtárhasználat; anyaggyűjtés a különféle sajtótermékekből, lexikonokból, egyéb kézikönyvekből; <u>jegyzetkészítés</u> ; kulcsszók keresése; tételmondatok keresése; <u>kulcsszavas tételmondatos és kérdésekből álló vázlat írása</u> ; ismeretterjesztő szöveg értelmezése; sajtónyelvi írott szöveg értelmezése; szövegelemzés; szövegalkotás; néma olvasás; szómagyarázat; szövegtömörítés, fűrtábra készítése; válaszadás szövegfeldolgozó kérdésekre; egyéb szövegfeldolgozó gyakorlatok
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom, Ember a természetben, Informatika
9. Az ítéliképesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), I), T), k), egy), p), kr) szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség, önismeret
<i>Tartalom</i>	A véleménynyilvánítás szóbeli formái <u>A vitatkozás egyszerűbb viselkedési szabályai</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	vélemény, a vélemény bizonyítása, vita, viselkedés vita közben
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegkiegészítés; véleménynyilvánítás egy szöveg alapján, látott, átélt vagy hallott eseményről; <u>véleménynyilvánítás különféle nézőpontok alapján</u> ; <u>vita</u>
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Dráma és tánc

2.4.3.3. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló alkalmazza a helyes beszédléghést. Az élőbeszédben, a szerepjátékokban és hangos olvasáskor alkalmazza megfelelően a mondat- és szövegfonetikai eszközöket. Ismerje az udvarias viselkedés szabályait, és alkalmazza azokat beszélgetés, kérés, kérdés és a válaszadás közben. Legyen képes az ismert mese történetének elmondására tömörített és bővített változatban. Legyen képes olvasmány, élmény, film és képzelet alapján szóban elbeszélést alkotni.

Olvasás, irodalom

Legyen képes a tanuló a feldolgozott szövegek, illetve azok kijelölt részletének felolvasására előzetes felkészülés után. Olvasása legyen szöveghű és folyamatos. Olvasás közben kevés hibát kövessen el, javítsa őket tanítói figyelmeztetésre vagy segítséggel. Tanuljon meg néhány verset.

Írott szövegek megértése és alkotása

Olvasson némán rövid, ismert témájú szépirodalmi, illetve ismeretterjesztő szöveget, bizonyítsa a megértést egyszerű, ismerős feladatok elvégzésével szóban vagy írásban, esetleg egyéb módon (vizuális vagy dramatikus megjelenítéssel). Nevezze meg a szereplőket, kapcsolatukat, legfontosabb tulajdonságait, az események helyét, idejét, sorrendjét. Ismerje és alkalmazza megfelelően az írásbeli fogalmazásra való felkészülés tanult eszközeit. Ismerje a címválasztás lehetőségeit. Tudjon önállóan anyagot gyűjteni és vázlatot írni egy elbeszélő fogalmazás készítéséhez. Írjon hat-nyolc mondatos elbeszélő fogalmazást ismert témáról. Alkalmazza megfelelően a különféle igeidőket a mondatalkotáskor és az elbeszélő fogalmazásokban. A fogalmazásban törekedjen az események megfelelő időrendi elrendezésére. Tudja megkülönböztetni az elbeszélő fogalmazásokban a bevezetés, a tárgyalás és a befejezés részeit, szerepüket fogalmazza meg, és alkalmazza őket az önállóan írt elbeszélésekben. Kerülje a fölösleges szóismétlést. Használja a fogalmazásokban a rokon értelmű igéket, főneveket és a mellékneveket. Teremtse meg a szövegösszefüggést tématarással és a mondatok kapcsolásával. Legyen képes az önállóan írt fogalmazása javítására tanítói segítséggel. Törekedjen rendezett, tiszta írásképpű fogalmazás készítésére.

Írás, helyesírás

A tanuló írása legyen az eszközi használatnak megfelelő tempójú, olvasható, tiszta, rendezett. Másoljon 3-4 percig

folyamatosan és hibátlanul, írjon tollbamondással, emlékezetből kevés hibával. Az önálló írásbeli munkáiban elkövetett hibáit javítsa a tanító vagy a társak segítségével. Legyen képes a helyesírási szótárt tanítói segítséggel használni. Alkalmazza a mondatvégi írásjeleket az egyszerű mondatok végén. Az igekötős igékre vonatkozó helyesírási szabályokat ismerje, és törekedjen megfelelő alkalmazásukra. Írja megfelelő helyesírással, kevés hibával a tanult tulajdonnevek kezdőbetűit mondat- és szövegalkotáskor. Írja le helyesen, kevés hibával tollbamondás alapján a *-val*, *-vel*, *-vá*, *-vé* ragos főneveket. Ismerje és alkalmazza az *-i* képzős melléknevek megfelelő helyesírását. Jelölje megfelelően a *j* hangot. Írja kevés hibával a kiejtés szerint írandó és a kiejtéstől eltérő helyesírású igealakot, valamint tollbamondás, illetve emlékezet alapján írja helyesen a főnév alakjait. Törekedjen a számnevek betűkkel történő helyes lejegyzésére és a keltezés helyesírási szabályainak alkalmazására.

Ismeretek az anyanyelvről

Ismerje föl és különböztesse meg a mondatfajtákat. Tudja 10 szólás, közmondás jelentését értelmezni. Ismerje föl – kevés hibával – a mondatokban, a szövegekben az igét, a főnevet, a melléknevet, a számnevet és a személyes névmást. Használja őket helyesen a mondat- és szövegalkotáskor. Tudja az igeidőket megkülönböztetni, és helyesen alkalmazni a szóbeli és az írásbeli szövegalkotáskor. Ismerje az igeidők kifejezési formáit. Legyen képes az igéket önállóan ragozni múlt, jelen és jövő időben. Tudja megnevezni a gyakrabban előforduló igekötőket. Használja megfelelően az igekötős igéket a beszédben és az írásbeli fogalmazásokban. Ismerje föl a főneveket a mondatokban és a szövegben. Legyen képes megkülönböztetni a köznevek és a tulajdonnevek főbb fajtáit (a személyneveket, az állatneveket, a földrajzi neveket az intézményneveket, a címeket). Ismerje a főnév *-t* ragját és a múlt idő jelét. Használja helyesen a többes számú főneveket és a ragos főneveket a mondat- és szövegalkotáskor. Ismerje a többes szám jelét. Ismerje a névelő fajtáit, legyen képes helyes használatukra a szövegben. Ismerje föl és alkalmazza helyesen a szövegben a névutókat, a mellékneveket. Tudja megkülönböztetni és felismerni a szövegben a számneveket.

Tanulási képesség

Ismerje és alkalmazza a könyv- és könyvtárhasználat főbb tudnivalóit, az önálló ismeretszerzés elemi formáit. Törekedjen az anyaggyűjtés különböző módjainak alkalmazására fogalmazás előtt.

Ítélnőképesség

Ismerje az udvarias viselkedés szabályait, és alkalmazza őket véleménynyilvánítás, vitatkozás közben. Legyen képes társai véleményének a türelmes meghallgatására. Törekedjen arra, hogy véleményét bizonyítsa egy-két egyszerű példával.

Értékelés

Félévenkénti írásos értékelés a tanító által.

2.4.4. 4. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 277,5 óra / (heti 7,5 óra)

2.4.4.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A szóbeli kommunikációs készség továbbfejlesztése. A mondat- és szövegfonetikai eszközök megfelelő alkalmazása a kommunikációs gyakorlatokban. A szövegfonetikai eszközök és váltások célszerű alkalmazása felolvasáskor. A kitekintő felolvasás megalapozása. A nem nyelvi jelek használatának, szerepének tudatosítása.

A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése a drámajátékkal. Népszokás feldolgozása a drámajáték eszközeivel. A memória, a mozgáskultúra, az utánzókézség továbbfejlesztése. Újabb mindennapi kommunikációs helyzetek megismerése, a tapasztalatok és a tanulságok megfogalmazása. A mindennapi kommunikációs helyzetekkel kapcsolatos nyelvi fordulatok alkalmazása a kommunikációs körülményeknek megfelelően.

Olvasás, szövegértés

Az olvasás motívumrendszerének erősítése, olvasóvá nevelés az egyéni érdeklődés figyelembevételével. Az olvasástechnika differenciált fejlesztése, az egyéni hibák kiküszöbölése, korrekciója. A szöveg gondolati, érzelmi-hangulati tartalmát közvetíteni képes értelmes és kifejező olvasás kialakítása. Az interpretáló, a kritikai és a kreatív olvasás fejlesztése, a tanulási képesség további alapozása. A környezettel és a társadalommal, emberi sorsokkal, törekvésekkel, élethelyzetekkel, magatartásmódokkal, értékekkel kapcsolatos ismeretek nyújtása.

Irodalomismeret, műismeret

A műélvezet iránti igény, az esztétikai fogékonyság és az aktív, kreatív, reflektív befogadás formálása. Különböző esztétikai minőségek megtapasztalása irodalmi és más művészeti alkotásokban. Nemzeti irodalmunk és más népek nép- és műköltészeti alkotásainak olvasása; legnagyobb íróink, költőink néhány művének megismertetése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása (mesegyűjtemény, gyűjtő, fordulópont, csattanó, epikus művek szerkezete, a cselekmény kezdő- és végpontja, emelkedettség a versekben stb.), az alsó tagozaton tanultak rendszerező áttekintése. Néhány alapvető irodalmi téma, emberi élethelyzet felfedeztetése. Az ítélnőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék, valamint az önismeret, az önértékelés, az empátia, a fantázia, az önkifejezés és az alkotóképesség fejlesztése. Együttműködő, humánus magatartásra nevelés. Különböző dramatikus formák kipróbálása.

Ismeretek az anyanyelvről, helyesírás

A nyelvi tudatosság erősítése. Az igemódok megkülönböztetése, alkalmazásuk a szóbeli és az írásbeli szövegalkotásban. A szóalkotás főbb módjainak feltárása. A szófajokról tanult ismeretek bővítése, a személyes, a mutató, a kérdő névmás megismerése, szerepük felismerése a szövegben, megfelelő alkalmazásuk a szóbeli és az írásbeli

megnyilatkozásokban.

A tanult helyesírási szabályok alkalmazásának erősítése, a helyesírási tudatosság fokozása. A korábban tanult helyesírási szabályok rendszerezése új szempontok szerint: a kiejtésnek megfelelő, a kiejtéstől eltérő és a hagyományos írásmód alapján. A helyesírási szótár használatának gyakorlása.

Az 1–4. osztály tananyagának ismétlése, rendszerezése, a nyelvi tudatosság erősítése a szóbeli és az írásbeli megnyilatkozásokban.

Írott szövegek megértése és alkotása

A szövegértő olvasás fejlesztése. A különböző típusú szövegek elemző műveleteinek gyakorlása, önálló alkalmazásuk fejlesztése. A szövegértés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése. A szókinccs bővítése, a tudatos nyelvhasználat erősítése. A leírás műfaji jellemzőinek feltárása és alkalmazása. A tanuló mint befogadó szerepének tudatosítása.

A tanulási képesség fejlesztése

Az önálló ismeretszerzési készség fejlesztése, a könyvtár önálló használatának erősítése. A fontosabb magyar nyelvi kézikönyvek tartalmának és használatának megismerése.

Az ítézőképesség fejlesztése

Az udvarias véleménynyilvánítás és a vita szabályainak bővítése. Az érvelés alapjainak kialakítása.

2.4.4.2. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

1. Beszédművelés	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), TE), k), n), egy), p) helyesejtés, szóbeli kommunikáció, szövegértés, nyelvhelyesség, önismeret
<i>Tartalom</i>	A kifejező beszéd eszközei: a beszéd nem nyelvi jelei és zenei eszközei Egy dramatizált mese vagy népi játék feldolgozása A nyelvi helyesség főbb kérdései szóban
<i>A tartalom kulcselemei</i>	(tapasztalati úton) <u>kiejtési jelek</u> , hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, fej-, kéz- és lábmozdulatok, testtartás, távolságtartás, elhallgatás, külső megjelenés
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szövegmentes egyszerűbb és összetett légzőgyakorlatok; szöveges légzőgyakorlatok; a magánhangzókkal, a mássalhangzókkal és a hangkapcsolatokkal kapcsolatos kiejtési gyakorlatok, időtartam-gyakorlatok; nyelvtörők; szöveges kiejtési gyakorlatok; mondat- és szövegfonetikai gyakorlatok (a hangerő, a hangszín, a hangmagasság változtatása, hangsúlygyakorlatok, ritmusgyakorlatok); hangos olvasás; felolvasás; beszédértési gyakorlatok; önismereti gyakorlatok; folyamatos beszéd; társalgási gyakorlatok; mozgásos játékok; utánzójátékok; memóriafejlesztő gyakorlatok; fantáziagyakorlatok; improvizációs gyakorlatok; bábjáték; szerepjátékok; szövegmondás önállóan és közösen; szövegértelmezés; szómagyarázat; nyelvhelyességi gyakorlatok: mintautánzás, nyelvi helyesbítés
<i>Kapcsolódások</i>	Élő idegen nyelv
2. Olvasás, irodalom	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), E), K), l), k), lk), p), kr) hangos olvasás, szövegértés, szövegalkotás, véleménynyilvánítás
<i>Tartalom</i>	Olvasmányok: a magyar nép- és műköltészet prózai és verses alkotásai; klasszikus és kortárs írók művei; szemelvények más népek irodalmából; népmesék, népmondák, teremtéstörténetek, legendák, népdalok, közmondások, szólások, műmesék, elbeszélések, versek, regényrészletek. Ismerkedés néhány klasszikus magyar író, költő életével, műveivel A szövegek témái: a mesék világa és a valóságos világ: a természet, ember és természet viszonya, emberi törekvések, élethelyzetek, kiemelkedő személyiségek és események a magyar történelemből, sorsok, kapcsolatok, személyiségértékek. Rövid ismeretterjesztő és publicisztikai szövegek, a mindennapi írásbeliség szövegtípusai (ismeretterjesztő leírás; cikk, interjú, könyvismertetés; recept, menutrend, adatlap stb.) A szövegek témái: természeti jelenségek, eredetük, növények, állatok, a teremtés, ember és természet viszonya, természet- és környezetvédelem, egészséges életmód, a történelmünk kiemelkedő személyiségei és eseményei, felfedezések, találmányok, személyiségértékek (kíváncsiság, találékonyosság, alkalmazkodás stb.). Az olvasási készség fejlesztése, a felolvasás gyakorlása Az szövegértő, interpretáló olvasás fejlesztése. A kritikai és kreatív olvasás további alapozása

<i>A tartalom kulcselemei</i>	mesegyűjtemény, gyűjtő, az epikus művek szerkezete, az események kezdő- és végpontja, fordulópont, tetőpont, csattanó, a szereplők jellemzésének írói eszközei, szójáték, nyelvi humor, emelkedettség a versekben; a mindennapi étellel, emberi élethelyzetekkel, hazánk történelmével, a természet- és környezetvédelemmel, egészséges életmóddal kapcsolatos elemi ismeretek
<i>Tanulói tevékenységek</i>	hangos olvasás, szó-, szó szerkezet- és mondatpiramisok olvasása; az olvasási hibák korrekciója; mondat- és szövegolvasás értelmező hangsúlyozással, hanglejtéssel, tagolással előzetes jelölés után és anélkül; szövegrészletek, rövid szövegek értelmes, kifejező felolvasása felkészülés után; kitekintő felolvasás; az előzetes, illetve az olvasás során szerzett ismeretek, tapasztalatok, élmények, valamint az egyéni reflexiók, gondolatok megosztása, megvitatása; jóslás a cím vagy kulcskifejezések alapján; kérdések megfogalmazása, válaszok keresése; a tanítói bemutató olvasás belefelelkező hallgatása, követése; néma olvasás; ismeretlen szavak, kifejezések értelmezése szótárak, lexikonok segítségével, jelentésük kitalálása a szövegösszefüggésből; a szövegértés műveleteinek alkalmazása; a történet elbeszélőjének azonosítása; a szereplők megnevezése, csoportosítása; cselekedeteik, tulajdonságaik, érzelmeik, valamint a jellemzés írói eszközeinek megfigyelése; a szereplők jellemzése; az események idejének, időtartamának, időrendjének megállapítása, ok-okozati összefüggések feltárása; a szerkezet vizsgálata (pl. a cselekmény kezdő- és végpontjának megállapítása, a fordulat, a tetőpont és a csattanó felismerése); a műfaj felismerése és igazolása; a művek fő gondolatának megragadása közmondások, szólások segítségével; új befejezés kitalálása, a történet folytatása; az olvasottakhoz hasonló helyzetek, állapotok beleélő elképzelése; tartalommondás, dramatizálás; tájékozódás a szövegben, adat- és információkeresés gyors áttekintéssel, lényegkiemelés aláhúzással, a tételmondat, kulcsszavak, kulcskifejezések keresésével, tömörítéssel, hiányzó tételmondat megfogalmazásával, jegyzeteléssel; a mű tagolása, vázlatkészítés; a művészi nyelv eszközeinek felismerése, értelmezése; az olvasottak reprodukálása; néhány alapvető irodalmi téma, emberi élethelyzet felfedeztetése: kapcsolatteremtés az olvasmányok között, összehasonlításuk; véleményalkotás; versek hangulatának, központi témájának, alapgondolatának, gondolategységeinek, érzelmi tartalmának felismerése; a vers beszélőjének azonosítása; a képek és a költői kifejezések értelmezése egyéni asszociációk, reflexiók alapján; a vers formájának vizsgálata, a verszene érzékeltetése; kifejező versolvasás, versmondás; versírás; új szöveg önálló elemzése adott feladatsor megoldásával; reflektálás az olvasás, megértés folyamatára; önálló ismeretszerzés az olvasmányok témájával, klasszikus íróink, költőink életével, munkáival kapcsolatban; az egyéni olvasmányélmények megosztása; kooperatív munkaformák kipróbálása
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Ember a természetben, Életvitel és gyakorlati ismeretek
3. Szóbeli szövegek megértése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), T), k), é), egy), kr) helyesejtés, szövegértés, szövegalkotás, nyelvhelyesség
<i>Tartalom</i>	Szabad, önkifejező fogalmazás szóban Társalgás Történetmesélés Leírás szóban: a tárgyak bemutatása, a növények bemutatása, az állatok bemutatása, a táj bemutatása <u>Elbeszélés szóban leírással</u> Jellemzés szóban <u>Elbeszélés szóban jellemzéssel</u> Meghívás szóban <u>A szóbeli üzenet megértése és megfogalmazása</u> <u>A televíziós és a rádiós reklámszöveg megértése</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	leírás: haladás az egésztől a részek felé, haladás a részekről az egész felé; tárgy-leírás, növény-leírás, állat-leírás, tájleírás; tájleírás egy pontból körülnézve, közelről távolra, távolról közelre haladva, haladás közben; jellemzés, a jellemzés eszközei; meghívó; <u>üzenet</u> ; <u>reklám</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	helyesejtési gyakorlatok; beszédértés; monologikus és dialogikus szöveg alkotása szóban szabadon/cím/téma/műfaj alapján a kommunikációs körülményekhez igazodva; önismereti gyakorlatok; társalgási gyakorlatok; szerepjátékok; dramatikus játék; szövegmondás
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom, Ember a természetben

4. Írott szövegek megértése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), K), T), k), szk), lk), i) írás, helyesírás, nyelvhelyesség, szövegértés, szövegalkotás, szókincsbővítés
<i>Tartalom</i>	Szabad, kreatív fogalmazás írásban Elbeszélés írásban párbeszéddel A leírás tartalma és formája Leírás olvasmány, film, élmény, megfigyelés, tapasztalat, képzelet alapján A tárgyak bemutatása A növények bemutatása Az állatok bemutatása A tájleírás Elbeszélés leírással A jellemzés tartalma és formája Elbeszélés jellemzéssel A levél tartalma és formája A képeslap A meghívó Az írott üzenet megértése és megfogalmazása Az írott reklámszöveg megértése Dokumentumszövegek megértése
<i>A tartalom kulcselemei</i>	leírás: haladás az egésztől a részek felé, haladás a részekről az egész felé; tárgy-leírás, növény-leírás, állat-leírás, tájleírás; tájleírás egy pontból körülnézve, közelről távolra, távolról közelre haladva, haladás közben; hasonlat; jellemzés, a jellemzés eszközei; magánlevél; a levél részei; képeslap; meghívás; üzenet; reklám, hirdetés; névmáshasználat a fogalmazásban
<i>Tanulói tevékenységek</i>	néma olvasás (globális szövegolvasás, információkereső olvasás, értelmező olvasás, reflektáló olvasás); értelmező felolvasás; tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás; szó/szószerkezet/mondat jelentésének magyarázata a szöveg alapján; kifejezések gyűjtése a szövegből megadott szempont alapján; kérdésekre adott válaszok közül a helyes kiválasztása; kérdésekre válaszolás; kérdésfeltevés; tételmondat-keresés; kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján; vázlatkészítés, fűrtábra készítése, a szöveg tartalmi egységekre bontása; a szöveg tagolása; szövegátalakítás; szövegbővítés; a szöveggel kapcsolatos állítások igazságtartalmának megítélése; a szöveggel kapcsolatos hiányos állítások kiegészítése; a szöveggel kapcsolatos hiányos állításokhoz a megfelelő kiegészítés kiválasztása; a szöveg tartalmával kapcsolatos véleménynyilvánítás; a szöveg formájával kapcsolatos véleménynyilvánítás; szöveg és kép/ábra párosítása; rajz készítése a szöveghez; szöveg-összehasonlítás; témaadás; anyaggyűjtés cím/téma/vázlat/kép alapján; szó- és kifejezésekgyűjtés megadott témához/címhez/vázlathoz/képhez; szókincsbővítő gyakorlatok (szómagyarázat, szinonimák keresése, mondatalkotás szópárokkal stb.); mondatgyakorlatok (beágyazás, kiegészítés, tömörítés, stilizálás stb.); szövegalkotást előkészítő vázlat készítése kulcsszavakból/tételmondatokból/kérdésekből; szövegkiegészítés; szövegátalakítás (tömörítés, bővítés, stílusváltás stb.); szövegtagolás; szövegalkotás megadott vázlat/cím/téma/szövegtípus/kép alapján; címadás; szövegjavítás; önkifejező, kreatív fogalmazás, párhuzamos írás, funkcionális írás
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom, Ember a természetben
5. Ismeretek az anyanyelvről	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	l), T), k), szk), lk), p) helyesejtés, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás, szókincsbővítés, nyelvhelyesség

<i>Tartalom</i>	Az igeragozás A kijelentő mód A felszólító mód A feltételes mód Az igemódok és a mondatfajták kapcsolata A személyes névmás <u>A mutató névmás</u> <u>A kérdő névmás</u> A névmások a szövegben <u>A névszók: a főnév, a melléknév, a számnév, a névmások</u> <u>A szóalkotás egyszerű módjai: a szóösszetétel és a szóképzés alapesetei</u> A főnévi igenév A szólások és a közmondások A nyelvhelyesség alapjai Mit tanultunk anyanyelvünkről az 1–4. osztályban?
<i>A tartalom kulcselemei</i>	igeragozás, kijelentő mód, felszólító mód, feltételes mód; a felszólító mód jele; a feltételes mód jele; személyes névmás, <u>mutató névmás</u> , <u>kérdő névmás</u> ; <u>névszó</u> ; főnévi igenév; <u>(tapasztalati úton való megismeréssel) szóalkotás</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	szófajok gyűjtése cím/téma/kép alapján; szófajok felismerése, gyűjtése adott szövegből; szöveg, mondat, szó, szóelem kiegészítése, átalakítása, bővítése, alkotása; helyesírási, nyelvhelyességi gyakorlatok a szófajokkal kapcsolatban; mondat kiegészítése meghatározott szófajú szavakkal; szöveg átalakítása, kiegészítése meghatározott szófajú szavakkal; szóalkotás meghatározott képzők segítségével; szöveg alkotása meghatározott szófajú szavakkal; írott szöveg megértése, beszédértés, helyesejtési gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok, folyamatos beszéd, az egyén nyelvhasználatának elemzése, értékelése; nyelvvédő tevékenység az iskolában és a lakóhelyen; nyelvhelyességi gyakorlatok a szófajokkal kapcsolatban
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Élő idegen nyelv
6. Írás, helyesírás	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	H), l), t), k), szk), p) helyesejtés, helyesírás, nyelvhelyesség, kézikönyvhasználat
<i>Tartalom</i>	A kijelentő módú igék helyesírása A felszólító módú igék helyesírása A feltételes módú igék helyesírása A névmások helyesírása A főnévi igenév helyesírása Helyesírásunk alapjai: úgy írjuk, ahogyan ejtjük; a szóelemző írásmód; az <i>ly</i> -os szavak; <u>a magyar családnevek helyesírása</u> ; egyszerűsítés a helyesírásban
<i>A tartalom kulcselemei</i>	alakórzó igék, alakváltoztató igék; a felszólító mód jele; személyes névmás, kérdő névmás, mutató névmás, főnévi igenév; <u>magyar családnevek</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	írás technikai gyakorlatok, a rendezett írásképpel kapcsolatos gyakorlatok, írott szöveg megértése; másolás; a tanult helyesírási jelenségek felismerése és megnevezése; helyesírási elemzés; emlékeztetőből való írás; szó- és mondatkiegészítés; szó- és mondatátalakítás; a helyes forma kiválasztása; analógiás sor folytatása; gyűjtőmunka; csoportosítás; hibakeresés és -javítás; tollbamondás; helyesírási fogalmazás; a helyesírási kézikönyvek használata
<i>Kapcsolódások</i>	Élő idegen nyelv, Ember és társadalom
7. A tanulási képesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), k), t), k), d), lk), p), kr), i) könyvtárhasználat, kézikönyvhasználat, szövegértés
<i>Tartalom</i>	A fontosabb magyar nyelvi kézikönyvek megismerése <u>Az egynyelvű és többnyelvű szótárak</u> Ismeretszerzés az olvasmányokból <u>A lexikonok és az enciklopédiák</u> Az újságok és a folyóiratok Ismeretszerzés a televízióból

<i>A tartalom kulcselemei</i>	szótár, lexikon, kézikönyv; magyar nyelvi kézikönyvek: pl. A magyar helyesírás szabályai, Magyar helyesírás – Diákszótár, Magyar értelmező kéziszótár, szólás-és közmondásgyűjtemény; <u>egynyelvű szótár, többnyelvű szótár; (tapasztalati úton való megismeréssel) lexikon, enciklopédia; (tapasztalati úton való megismeréssel) újság, folyóirat</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	könyvtárhasználat, könyvismertetés, szótárhasználat, újságok, cikkek, televíziós és rádiós műsorok megfigyelése; médiafigyelők beszámolója; szövegértési gyakorlatok; jegyzetkészítés; vázlatírás; szóbeli beszámoló
<i>Kapcsolódások</i>	Ember és társadalom, Ember a természetben, Vizuális kultúra, Élő idegen nyelv, Informatika
8. Az ítélőképesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés	
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok és kulcskompetenciák</i>	E), l), T), k), d), é), p), kr) beszédkészség, nyelvhelyesség, könyvtárhasználat, önismeret
<i>Tartalom</i>	A véleménynyilvánítás formái <u>Felkészülés a vitára A vita illemszabályai</u>
<i>A tartalom kulcselemei</i>	vélemény, bizonyíték, <u>a vita illemszabályai</u>
<i>Tanulói tevékenységek</i>	kiejtési gyakorlatok, szerepjáték, szövegértelmezés, magatartásformák megfigyelése és értékelése
<i>Kapcsolódások</i>	Életvitel és gyakorlati ismeretek, Ember és társadalom

2.4.4.3. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló legyen képes érthető, folyamatos beszédre a mindennapi és a kiscsoportos kommunikációban. Alkalmazza a tanult udvarias nyelvi fordulatokat, viselkedési szabályokat a mindennapi kiscsoportos kommunikációs helyzetekben.

Olvásás, irodalom

A tanuló legyen képes az ismert témájú, tartalmilag megértett szöveg folyamatos, értelmes felolvasására előzetes felkészülés után, kevés hibával. Javítsa hibáit tanítói figyelmeztetésre, illetve segítséggel. Olvasson némán rövid, életkorának megfelelő témájú szépirodalmi és ismeretterjesztő szöveget, bizonyítsa a megértést ismerős feladatok elvégzésével szóban vagy írásban, esetleg egyéb módon (vizuális vagy dramatikus megjelenítéssel). Nevezze meg a főbb szereplőket, kapcsolatukat, legfontosabb tulajdonságaikat, az események helyét, idejét, sorrendjét; emelje ki az ismeretközlő szövegek lényeges információit. Tudja az olvasottakkal kapcsolatos véleményét 1-2 mondatban önállóan megfogalmazni. Jegyezze meg legnagyobb íróink, költőink nevét, néhány tőlük olvasott mű címét. Tanuljon meg néhány verset.

Írás, helyesírás

A tanuló ismerje és alkalmazza a tanult szófajokkal kapcsolatos főbb helyesírási szabályokat. Ismerje fel, mikor írunk a kiejtés szerint, mikor van szükség szóelemzésre. Tudja a tanító által kijelölt 5 gyakori, hagyományos írású magyar családnév helyesírását. Legyen biztos a tanító által kijelölt szóanyag helyesírásában. Tudja a helyesírási szótárt tanítói segítséggel használni.

Ismeretek az anyanyelvről

Ismerje fel és nevezze meg a 3. osztályban tanult szófajokat, valamint a főnévi igenevet, a személyes névmást a mondatokban és a szövegben. Tagolja a szavakat – kevés hibával – szótőre és toldalékokra. Legyen képes egyszerűbb igealakokat szám, személy, igeidő és igemód szerint elemezni. Alkalmazza megfelelően az igealakokat a szóbeli és az írásbeli kommunikációban. Ismerje fel példák segítségével a mondatfajták és az igemódok kapcsolatát. Jegyezzen meg néhány olvasmányhoz kapcsolódó szólást, közmondást.

Írott szövegek megértése és alkotása

Bizonyítsa rövid írott szövegek megértését a lényeg kiemelésével, tömörítéssel, egyéb feladatmegoldással. Használja megfelelően a tanult mondatfajtákat írásban. Fogalmazzon önállóan néhány mondatos elbeszélést, leírást, jellemzést, képeslapot, levelet és meghívót. Javítsa fogalmazási hibáit tanítói segítséggel. Tudjon párbeszédet beépíteni az elbeszélő fogalmazásba.

Tanulási képesség

A tanuló ismerje az önálló ismeretszerzés egyszerűbb formáit, és legyen képes az alkalmazásukra. Tanítói segítséggel tudjon használni egy-két kézikönyvet. Önállóan tájékozódjon az iskolai vagy a helyi könyvtárban, valamint a főbb gyermekújságok, -folyóiratok között.

Tudjon egy magyar nyelvi kézikönyvet tanítói segítséggel használni.

Ítélőképesség

A tanuló legyen képes – az olvasmányokkal, a filmélményekkel, a mindennapi történésekkel kapcsolatos – önálló véleményének kulturált megfogalmazására. Tudja társai véleményét türelmesen végighallgatni, törekedjen a megértésükre. Ismerje és alkalmazza a vitaközlés főbb viselkedési szabályait.

Értékelés Félévkor írásos értékelést, évvégén érdemjegyet adunk.

3. ANGOL NYELV

Az alsó tagozat első évfolyamán kezdődő idegennyelv-oktatás alapvető célja kettős: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek (hallott és olvasott szövegek értése) fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.

Gyermekkorban a nyelvtanulás során a célnyelvet hallva, a szituációt, értve, teljes mondat szerkezetek megtanulásával haladnak előre a tanulók. Ez a folyamat lassú, még látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.

Az idegen nyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.

A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól a memorizált, nem elemzett nagyobb egységek használatáig terjed. Ennek megfelelően a követelmények a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak.

Az első évfolyam egy szóbeli előkészítő szakasz, amely során a tanulók nagy vonalakban megismerkednek azokkal a témakörökkel, amiket az alsó tagozat többi évfolyamán már írással és olvasással kiegészítve mélyítenek el. Az olvasás és írás bevezetés második osztálytól kezdődik.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

A tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. A tanítási módszerek és a tartalom megválasztásánál a hallásállapotra, a nyelvhasználat nehezítettségére figyelemmel kell lenni.

A nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű a csoportokat szervezni.

Beszéd fogyatékoság esetén annak típusához igazodó módszerek - pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek - elsőbbségét szükséges biztosítani.

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulók oktatásában az angol nyelv tanítása az intézményünk pedagógiai programja, helyi tantervünk alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint és hallásállapot függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma és az ismeretanyag vizuális megerősítése a nyelvhasználat nehezítettségére való tekintettel. Hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők.

3.1. A TANULÁSI PROGRAM ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEI

Tudatosodjon a tanulóban, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát.

Az angol nyelv elsajátítása során a tanuló a mindennapi, gyakorlati nyelvhasználat szintjén legyen képes sikeresen kommunikálni írásban és szóban egyaránt.

Az angol nyelv elsajátítása során a nyelvi készségek megfelelő szintű megalapozása. Ennek eredményeképpen az idegennyelv-tanulási készséget tudja alkalmazni majd a második idegennyelv-tanulásban önállóan is.

A tanuló szerezzen alapos ismereteket a célnyelv országának kultúrájáról, hagyományairól, mindennapi életéről és történelméről.

Az idegen nyelv tanulása segítse hozzá a tanulót más tárgyakkal kapcsolatos ismeretek megszerzésére.

A tanuló szeresse meg a nyelvtanulást, jelentsen számára élményt az angol nyelv használata.

3.2. A TANULÁSI PROGRAM ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A tanuló

- szóbeli nyelvhasználatban törekedjen a helyes kiejtés, hangsúly és intonáció használatára.
- tudja megfelelő lexikai, nyelvi struktúrákkal egyértelműen és biztosan kifejezni a mondanivalóját.
- merjen és tudjon segítséget kérni, ha valamit nem ért, nem tud.
- ismerje a nem verbális kommunikáció eszközeit.
- tudja felismerni a beszélt, írott szöveg kommunikációs szándékait.
- a beszélt és írott szöveget értse meg globálisan, illetve tudja a megfelelő információkat kiszűrni belőlük.
- ismerje és tudja alkalmazni az írásbeli közlésformák leggyakoribb fajtáit.

3.3. A TANULÁSI PROGRAM NÉHÁNY ELSAJÁTÍTANDÓ STRATÉGIÁJA

A tanuló

- alakítsa ki önálló tanulási módszerét, stratégiáját.
- tudjon szövegösszefüggés alapján következtetni az ismeretlen szavak, kifejezések jelentésére.

- célnyelvi példák alapján tudjon a szavak, nyelvtani struktúrák használatára következtetni.
- ismerje a magyar és az angol nyelv közötti jelentős eltéréseket, hasonlóságokat.

3.4. ÉRTÉKELÉS

A dőlt betűvel írt követelmény a kötelező órák során elsajátítandó minimumszintet tartalmazza, mely a továbbhaladáshoz szükséges. Az álló betűvel írt követelmény az adott évfolyamon általánosan elvártakat tartalmazza. A követelmények maximális teljesítése a jeles tanulóktól várható el.

Az értékelés a tanítási folyamat szerves része. Az értékelés legfontosabb jellemzői a rendszeresség, a megbízhatóság és az érvényesség.

Az iskolában tanuló tanulókat egységesen értékeljük korcsoportoknak megfelelő szinten mind az alsó, mind a felső évfolyamokon. A szóveges formában írt értékelés az 1-4. évfolyamon az alábbiakban megadott szempontrendszer szerint történik. A felső évfolyamokon osztályzatokkal értékeljük a tanuló haladását. Az értékelésnél minden évfolyamon figyelembe vesszük a pedagógiai szakértő által kiállított szakvéleményt.

Tantárgyi értékelés 1-4. évfolyamon

Évente kétszer szóvegesen értékeljük a tanulókat (november, április) az 1. évfolyamon.

A munkaközösség az **Előzetes szempontok alapján szabadon megfogalmazott szóveges** értékelési formát választotta.

Ezzel a formával megadott szempontrendszerek alapján, egyénre szabottan értékeljük tanulóinkat. Ezek a szempontok támpontot nyújtanak, hogy melyek a főbb értékelendő területek. Ugyanakkor lehetőség van arra is, hogy tanulóink egyéni képességeire is kitérjünk az értékelés során.

A tanulók szóveges értékelésének elkészítésekor a következő szempontokat célszerű figyelembe venni, de a tanító belátásától függően eltérhet az alábbiakban leírt szempontokon belüli értékelési sémától.

Év közbeni értékelés

Beszéd:

kiejtés (tisztá, bizonytalan)

Szóvegértés:

tanári utasítások (könnyedén követi, jól követi, nehezen érti meg)

Szókincs kommunikációs készség:

a tanult szavakból álló szókincs (birtokában van, önállóan használja, rávezetéssel alkalmazza, fejlesztésre szorul)

Órai aktivitás

az órán való részvétel (aktív, felszólításra dolgozik, passzív)

Figyelem, koncentráció:

az órai figyelme (aktív, együttműködő, könnyen elvonható)

Év végi értékelés

A félévi és év végi értékeléskor a korábban említett területeket kell figyelembe venni.

A szülő félévkor és év végén értesítést kap írásban a tanuló beszédkészségéről, szövegértéséről és szókincséről a korábban részletezett szempontok alapján.

Számonkérések gyakorisága:

Havonta minimum 1 számonkérés (3. és 4. osztályban).

A számonkérést, ha írásban történik minden esetben a százalékhatároknak megfelelően írásban értékeljük.

A szóbeli feleletek, hangos olvasások értékelése történhet szóban is.

A tankönyv fejezeteinek anyagából a gyerekek előre bejelentett időpontokban írnak témazáró dolgozatot 2. évfolyamtól. Teljesítményüket az elért pontszám alapján, az előre meghatározott ponthatárok szerint százalékban értékeljük

Ponthatárok százalékban

100-90 %	kiváló (5)
89-76%	jó (4)
75-50 %	megfelelő (3)
49-36%	gyengén megfelelő (2)
35-0%	felzárkóztatásra szorul (1)

Az egyes évfolyamon tanuló diákok év végén egységes záró dolgozatban adnak számot tudásukról. Ezt a dolgozatot a angol munkaközösség tagjai közösen állítják össze és az osztályban tanító pedagógusok íratják meg.

Az integráltan oktatott beszéd-fogyatékos és hallássérült tanulók esetében a számonkérés, ellenőrzés, továbbhaladás alakalmával figyelembe vesszük a szakértői bizottság által megjelölt méltányossági szempontokat. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetén az írásbeli és szóbeli számonkérés differenciálásával, hosszabb felkészülési idővel, differenciált írásbeli munkával, tantárgyrészek alóli felmentésekkel alkalmazkodunk az egyéni képességek struktúrájához.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek az alsó tagozaton biztosítjuk az egyéni haladási ütemet, felső tagozaton pedig az egyéni elbírálás és az értékelés alóli felmentés lehetőségét.

A továbbhaladáshoz a Nemzeti Alaptantervben előírtak minimumát az integrált gyermekeknek is teljesíteni kell.

3.5. 1. ÉVFOLYAM

Heti 2 óra

Ajánlott eszköz: tankönyv, munkafüzet, hangkazetta

Kiegészítő segédanyagok

3.5.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

köszönés, megszólítás

elköszönés

bemutakozás, bemutatás

kérés, köszönetnyilvánítás

jókívánságok

Személyes beállítódás és vélemény

szeretem, nem szeretem kifejezése

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

tárgyak, személyek, dolgok megnevezése, azonosítása

Fogalomkörök (főképp megértés szintjén)

mennyiségi viszonyok

minőségi viszonyok

utasítások megértése

létezés kifejezése

3.5.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Hallott szöveg értése

A tanuló

- egyszerű utasításokat értsen meg, és arra cselekvéssel reagáljon
- a tananyaggal kapcsolatos 2-3 szavas kérdéseket értse meg
- tudjon reagálni a tananyaggal, személyével kapcsolatos egyszerű kérdésekre
- ismerje fel a szavakat más egyszerű szöveggörnyezetben is (pl. dalok, mondókák).

Beszédkésztség

A tanuló

- tudjon a tananyaggal kapcsolatos egyszerű kérdésekre egy-két szavas választ adni
- tudjon egyszerű dalszöveget, mondókát, verset emlékezetből
- tudja helyesen kiejteni a tanult szavakat, kifejezéseket.

3.5.3. TANANYAG

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez javasolt kommunikációs szándékok

Példák:

Köszönés, megszólítás	Hello.Good morning. Hello, I'm Eddie.	Hello. Hello Eddie.
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye.	Goodbye.
Bemutakozás	What's your name? Who is this? My name is...	I'm.../My name is... It's Mary.
Kérés, köszönetnyilvánítás	A banana, please.	Thank you.
Jókívánságok	Happy birthday/Easter! Merry Christmas!Happy New Year!	Thank you.

Személyes beállítódás és vélemény

Szeretem, nem szeretem kifejezése	Do you like apples?	I like/ I don't like apples.
-----------------------------------	---------------------	------------------------------

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Tárgyak, személyek, dolgok Megnevezése, azonosítása	What's this? Who is she/he?	It's a ball. She/He is ...
--	--------------------------------	-------------------------------

Fogalomkörök

Mennyiségi viszonyok	How many...? Numbers 1-10	Six apples
Minőségi viszonyok	Adjectives	Colours: red, yellow, blue, green, white, pink, orange, black big, small, happy, sad It's a yellow ball.
Utasítások megértése	Commands	Jump, sing, dance, run, clap, hop, cry, touch... Come here. Stand up, please.
Létezés kifejezése	I'm ...	

3.6. 2. ÉVFOLYAM

Heti 2 óra

Ajánlott eszköz: tankönyv, munkafüzet, hangkazetta,
Kiegészítő segédanyagok

3.6.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK:**Kommunikációs tartalmak**

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

- köszönés, elköszönés
- bemutatkozás
- köszönet kifejezése és arra reagálás
- jókívánságok

Személyes beállítódás és vélemény

dicséret, elismerés

képesség kifejezése

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása

egyszerű kérdések, feleletek (információszerzés)

Fogalomkörök

létezés kifejezése

cselekvés kifejezése

birtoklás kifejezése

mennyiségi viszonyok

minőségi viszonyok

képességek kifejezése

szövegösszetartó eszközök

3.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Hallott szöveg értése

A tanuló

- értse meg az egyszerűbb órai utasításokat
- non-verbális, illetve 1-2 szavas válaszokkal tudjon reagálni
- ismerje fel a tanult szavakat más szövegkörnyezetben is
- kazettáról hallva egyszerű, 3-4 szavas mondatokat tudjon elismételni

Beszédképesség

A tanuló

- tudjon a tananyaggal kapcsolatos kérdésekre röviden válaszolni
- emlékezzen néhány mondókára, dalszövegre
- tudjon válaszolni az olvasmánnyal kapcsolatban feltett egyszerű kérdésekre
- bátran szólaljon meg az idegen nyelven

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- tudja a tanult szavakat olvasni néma olvasással
- gyakorlás után tudjon többször hallott szavakat, egyszerű szövegeket felolvasni
- ismerje fel az egyszerűbb összetartozó lexikai egységeket

Íráskészség

A tanuló

- ismerje fel a tanult szavak írott alakját
- tudjon ismert szavakat tollbamondás után leírni
- tudjon a tanult szavak, kifejezések felhasználásával megfogalmazott mondatokat leírni

3.6.3. TANANYAG

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez javasolt kommunikációs szándékok

Példák

Köszönés	Good morning! Hello Bean. How are you? Hi!	Good morning! Hello Woody. I'm fine, thank you. Hi!
Elköszönés	Goodbye! Bye-bye!	Goodbye! Bye.
Bemutakozás, bemutatkozás	My name is... What's your name? This is Poppy. Who is this?	Hello! My name is Bean. Hi! This is...
Köszönet és arra reagálás	Thank you. Thanks.	It's OK.
Jókívánások	Happy birthday! Happy New Year!	Thanks!

Személyes beállítódás és vélemény

Dicséret, elismerés	Great! Super!	You're clever! Well done!
---------------------	------------------	------------------------------

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Tárgyak, dolgok megnevezése, Azonosítása	What's this?	It's a pen.
Egyszerű kérdések, feleletek	Is it a /an...? Are you Peter? How old are you? What's your telephone number? What colour is the car? Who is this?	Yes, it is./No, it isn't. Yes I am. No, I'm not. I'm ten. It's 94312. It's red. This is Bean.

Fogalomkörök

Létezés, cselekvés kifejezése	Present form of 'be' Commands	He is seven. We are twins. Listen. Sit down.
Birtoklás kifejezése	Present form of 'have got' has got	I have/ haven't got a big nose. Have you got a ...? Yes I have./No, I haven't. He / She has got... Has he/ she got...? Yes he has. No, she hasn't.
Mennyiségi viszonyok	Cardinal numbers	1-10
Minőségi viszonyok	Adjectives	short, tall, white, etc It's red.
Szövegösszetartó eszközök	Demonstrative pronouns Personal pronouns Articles	this, that I, you, he, she, ... a, an, the

3.7. 3. ÉVFOLYAM

Heti 2 óra

Ajánlott eszköz: tankönyv
munkafüzet, hangkazetta
Kiegészítő segédanyagok

3.7.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Kommunikációs szándékok

elköszönés

bocsánatkérés

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

-javaslat

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

-információ kérése

-információ adása

Fogalomkörök

térbeli viszonyok,

irányok kifejezése

mennyiségi viszonyok kifejezése

többes szám kifejezése

birtoklás kifejezése

létezés kifejezése

idő kifejezése

alakítás kifejezése

színek kifejezése

testrészek kifejezése

ruhadarabok kifejezése

3.7.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Hallott szöveg értése

A tanuló

értse meg egy-két mondatos utasításokat

értse meg és tudjon reagálni a tananyaggal, személyével kapcsolatos kérdésekre.

értse a hallás utáni megértés feladatainak szóbeli utasításait.

egy rövid, összefüggő szöveget értse meg, és tudjon azzal kapcsolatban egyszerű kérdésekre válaszolni.

tudjon egyszerű mondattal válaszolni a hallott, olvasott angol közlésre.

tudja használni a tanult kifejezéseket, szerkezeteket képek, tárgyak, személyek kapcsán

képek, tárgyak, személyek kapcsán tudjon 1-2 mondatot mondani.

próbáljon az ismert szavakból önállóan egyszerű mondatokat alkotni

Olvasott szöveg értése

A tanuló

tudja olvasni az ismert szavakat, mondatokat néma olvasással eltérő szövegekben is.

Gyakorlás után tudjon rövid szövegeket felolvasni.

Értse a munkafüzet gyakrabban előforduló utasításait

Tudja a szöveghez kapcsolódó feladatokat értelmezni, megoldani.

Íráskészség

A tanuló

tudjon ismert szavakat, egyszerű mondatokat tollbamondás után leírni

legyen képes szavakat önállóan leírni

a munkafüzet feladatait tudja többnyire önállóan megoldani

3.7.3. TANANYAG

Kommunikációs szándékok

A társadalmi érintkezéshez javasolt kommunikációs szándékok

Példák

Elköszönés	Have a nice .... See you...	Have a nice...
Bocsánatkérés	I'm sorry.	

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Javaslat	Let's ...	
----------	-----------	--

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Információ kérése, adása	Is there...? Are there...? Have you got a pencil? How many ... are there?	Yes, there is/are. No, there isn't, aren't. Yes, I have. No, I haven't. There are..
Idő kérése	What time is it?	It's two o'clock.

Fogalomkörök

Térbeli viszonyok	Prepositions At+place name In, on Where?	She is waiting at the bank. ...in the hat Where is the monkey?
Írányok	Giving directions	Turn left, Turn right, Stop, Go straight on
Mennyiségi viszonyok	How many...?	How many girls are there?
Többes szám kifejezése	noun+s noun+es	two birds two matches
Birtoklás kifejezése	Possessive 's My, your, his, her Present form of 'have got'	This is my uncle's hat. My ball, his bag He's got brown legs.
Létezés kifejezése	There is/are Present form of 'be'	There is a pencil on the table. Are there five books on the desk? He is from England.
Idő kifejezése	at+time	Let's meet at five o'clock.
Alakosság kifejezése	shapes	Circle, triangle, square
Színek kifejezése	blue, black, yellow, green, white, red	Show me the green kite.
Testrészek	parts of the body	He's got a very big red nose.
Ruhadarabok	clothes	What colour is her skirt?

3.8. 4. ÉVFOLYAM

Heti 4 óra

Ajánlott eszköz: tankönyv, munkafüzet, hangkazetta

Segédanyagok

3.8.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Kommunikációs szándékok

Személyes beállítódás és vélemény

tetszésnyilvánítás

akarat, kérés, kívánság kifejezése

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

dolgok leírása

információ kérése, adása

vásárlás

Fogalomkörök

számok (1-100)

időbeliség kifejezése

térbeli viszonyok kifejezése

időbeli viszonyok kifejezése

mennyiségi viszonyok kifejezése

szövegösszetartó eszközök

megszámlálható, megszámlálhatatlan dolgok

3.8.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Hallott szöveg értése

A tanuló

értse meg a tanult témákban, az adott élethelyzetben feltett kérdéseket és ezekre tudjon válaszolni is szavakkal, egyszerű mondatokkal.

értsen meg 2-3 mondatos utasításokat és azokra tudjon reagálni is.

a hallás utáni megértés feladataiban egyszerű kérdés alapján legyen képes megtalálni a megfelelő információt.

hallott szöveg alapján tudjon egyszerű feladatokat önállóan megoldani.

Beszédkészség

A tanuló

tudja a tanult anyagot megfelelő kiejtéssel, hangsúllyal kiejteni.

tudjon kérdezni és válaszolni a tanult anyaghoz kapcsolódó helyzetekben 4-5 szavas kérdésekkel, mondatokkal.

rövid párbeszédet, verset tudjon önállóan előadni.

meglévő nyelvtudását igyekezzék kreatívan felhasználni.

legyen képes helyek, emberek, tárgyak leírására 3-4 összefüggő mondatban.

Olvastott szöveg értése

A tanuló

ismerje fel a szöveg összetartozó részeit.

tudja a szöveg lényegét összefoglalni 5-6 mondatban magyarul.

tudja a szöveghez tartozó feladatokat elvégezni.

ismert szavakból álló, de nem begyakorolt szöveget tudjon felolvasni, értelmezni.

Íráskészség

A tanuló

tudjon a már ismert nyelvi elemekből és szókincsből álló szöveget helyesen leírni tollbamondás után.

legyen képes képekről modell alapján néhány mondatot írni.

emlékezetből tudjon szavakat, egyszerűbb mondatokat, kifejezéseket leírni az aktív anyagból

próbáljon modell alapján önálló szöveget írni.

3.8.3. TANANYAG

Kommunikációs szándékok

Személyes beállítódás és vélemény

Tetszés nyilvánítás	Do you like it? Does he like it?	Yes, I do. / No, I don't. Yes, he does. / No, he doesn't.
Akarat, kérés, kívánság kifejezése	I want ... Do you want...?	Here you are. Yes, please. No, thank you.

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Dolgok leírása	It's hot today. The sun is shining	
Információ kérése, adása	Is it raining? Do you get up late? Where do you live?	Yes, it is. / No, it isn't. Yes, I do. / No, I don't. I live at 14 Spider St.
Vásárlás	Can I have...	Yes, here you are.

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kínálás és arra reagálás	Here you are.	Thanks.
--------------------------	---------------	---------

Fogalomkörök

Fogalomkörök	Fogalom körök nyelvi kifejezései	Példák
Időbeliség kifejezése Jelenidejűség	Present Simple	I like coffee. I don't like beer. He/She likes milk. He/ She doesn't like honey. Do you like tea? Yes, I do. / No, I don't. Does he like hamburger? Yes, he does. / No, he doesn't. Where do you live? I live at.....

	<p>Present Simple: habits (+ adverbs of frequency)</p> <p>Present Continuous</p> <p>Past Simple To be</p>	<p>He/She lives at..... I usually get up at 7 o'clock. He always has a quick shower. It is raining. It isn't snowing. He's making a cake. They're playing table-tennis. Is she watching TV? Yes, she is. / No she isn't. Are you eating an icecream? Yes, I am. / No I'm not. Are they reading a book? Yes, they are. / No, they aren't. Was, were</p>
Térbeli viszonyok kifejezése	at + address	She lives at 28, Main St.
Időbeli viszonyok Időpont Dátum Gyakoriság	<p>Prepositions of time On + day At + time In + month Adverbs of time Adverbs of frequency</p>	<p>On Monday, On 12th June At 5 o'clock In December Yesterday, today Always, usually, sometimes, never..</p>
Mennyiségi viszonyok	Ordinal numbers	First, second....
Szövegösszetartó eszközök	Object pronouns	<p>Me, him, her, us.... Can you see me?</p>
Számok		1-100
Megszámláható/ megszámlálhatatlan dolgok	Containers	<p>Some flour Six eggs A bottle of....., a tin of ....., a box of ....., a packet of .....</p>

4. MATEMATIKA

4.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

A matematikai nevelés célja az általános iskola kezdő szakaszán azon képességek fejlesztése, melyek segítségével a tanulók felkészülnek az önálló ismeretszerzésre. Ennek elérésére életkoruknak megfelelő, tapasztalaton nyugvó megismerési módszereket sajátítanak el. Tapasztalatgyűjtés keretében foglalkozunk:

- az alapvető matematikai képességek kialakításával,
- a gondolkodás fejlesztésével,
- a helyes tanulási szokások kiépítésével,
- az ismeretszerzés során alkalmazott önállóság mértékének fokozásával,
- a matematika tanulása iránti érdeklődés felkeltésével,
- a pozitív attitűd alapozásával,
- az életkornak megfelelő matematikai szaknyelv elsajátításával.

A matematika tanulásának alapja a tapasztalatszerzésből kiinduló induktív megismerés. Ennek keretében kerül sor a megfigyelés irányítására, a spontán megfigyelésből a tudatos, célirányos megfigyelésre való felkészülésre, az észrevételek megfogalmazására, rendezésére, értelmezésére és lejegyzésére, valamint a szerzett tapasztalatok más tanulási helyzetekben való alkalmazására.

A matematika tanulása az első négy évfolyamon alapozó jellegű. A nevelési - oktatási feladatok sorában a képességfejlesztésnek kiemelt szerepet szánunk.

Az ismeretnyújtás a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, a kisiskolás korosztály fejlődési ütemének figyelembe vételével történik.

A fejlesztés fontosabb területei:

- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képessége, megfigyelőképesség,
- emlékezet, (mozgásos, tárgyi, fogalmi)
- válogató, osztályozó és rendszerező képesség,
- adatok gyűjtése, rögzítése, rendezése,
- lényegkiemelő képesség,
- absztraháló és konkretizáló képesség,
- összefüggések felismerése, oksági és egyéb kapcsolatok feltárása,
- probléma felismerése, problémamegoldás tárgyi tevékenységgel és egyszerűbb esetekben gondolati úton,
- tevékenységekhez kötött alkotó gondolkodás,
- kreativitás,
- analógiák felismerése, követése,
- algoritmikus gondolkodás, algoritmusok követése,
- logikai gondolkodás elemi szinten,

tapasztalatok kifejezése különféle módokon (megmutatással, rajzzal, adatok rendezésével, példák, ellenpéldák gyűjtésével, stb.), megfogalmazása saját szókinccsel, egyszerűbb esetekben matematikai szaknyelv, illetve jelrendszer alkalmazásával,

a munkavégzéshez szükséges általánosabb képességek (pl.: pontosság, rendszeresség, megbízhatóság, a részletszámítások és az eredmény ellenőrzése).

A kezdő szakasz feladata az alapvető matematikai ismeretek elsajátítása, a problémamentes továbbhaladás biztosítása a kötelező oktatás keretében. Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek koncentrikus és spirális bővülését segíti elő. Ezért kiemelten kezeljük azokat a tanítási tartalmakat, amelyekre a következő iskolaszakasz tananyaga épül:

- a természetes szám fogalmát gazdag tartalommal építjük ki tízezres számkörben,
- segítjük a biztonságos eligazodást a tízes számrendszerben,
- kidolgozzuk és fejlesztjük a biztonságos szám- és műveletfogalomra épülő számolási készségeket,
- formáljuk a sík- és térbeli tájékozódási képességét,
- alakzatok megismerésével, formai és mennyiségi tulajdonságok felismerésével, egyszerű transzformációkkal alakítjuk a geometriai szemléletet,
- tapasztalati függvények és sorozatok vizsgálatával, ábrázolásával segítjük a problémalátást, probléma megoldási képesség fejlődését,
- valószínűségi játékokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel a valószínűségi szemléletet alapozzuk meg,
- konkrét szituációkkal, példákkal alakítjuk a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról.

Alapvető fontosságú, hogy nem mennyiségi, hanem minőségi fejlesztés történjen, tehát a tanulók tempójának megfelelően haladjunk, ne a többre, hanem az alaposabbra helyezzük a hangsúlyt.

A matematika tanítása kettős célrendszerre épül. Egyrészt a kognitív képességek fejlesztésére szolgál és lehetőséget teremt a gondolkodási módszerek alkalmazására. Másrészt a tanulási szokások kiépülését segíti, rendszerességre, tudatosságra, a megismerési módszerek önálló alkalmazására nevel. Az önellenőrzés képességének fejlesztésével további felfedezésre, kutatásra ösztönöz.

A matematikai képességek kiépítését és folyamatos fejlesztését az iskolai kezdő szakasz alapvető feladatának tekintjük. A fejlesztés eredményeként azt várjuk, hogy a 4.évfolyam befejezése után a tanulók a megismerési módszerekben gazdagodva, a matematika és a matematikatanulás iránt pozitív beállítódással, érdeklődéssel, a továbbhaladáshoz szükséges

ismeretek birtokában folytathassák tanulmányaikat.

A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Fentiekből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ennek további feltétele, hogy az integrált tanulók nyelvi kommunikációs szintje megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. Ennek érdekében a tevékenykedtető, vizuális megerősítést biztosító, egyénre szabott fejlesztés kiemelten fontos a tantárgy esetében.

4.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Az elsajátított matematikai fogalmak alkalmazása

A matematikai szemlélet fejlesztése

Az általános iskola első négy évfolyamán a matematikai fogalmak elsajátításának alapozása történik. Gyakorlati tevékenységekre, konkrét tapasztalatszerzésre épül. A számfogalom és műveletfogalom építése, a számolási készség fejlesztése az alpműveletek körében az életkornak megfelelő mélységben, fokozatosan bővülő számkörben folyik.

A mennyiségek közötti kapcsolatok felfedezése, a változások, összefüggések megfigyelése tárgyi tevékenység során történik. A tapasztalatok megfogalmazásával a szóbeli kifejezőképességet fejleszthetjük.

A tér- és síkgeometriai szemléletet a gyermekek konkrét tárgyi tevékenységével, a valóságot bemutató, a legkülönbözőbb technikákkal nyert anyagok, modellek segítségével alakítjuk. (Pl. fotók, video, számítógép)

A matematikai logika legegyszerűbb elemeinek (pl.: "vagy", "és", "nem") használatával fejlesztjük az összefüggések belátásának és pontos megfogalmazásnak képességét.

A matematika életkornak megfelelő elemi fogalmait (pl. több, kevesebb, mértékegységek) a mindennapi életben való előfordulásnak megfelelően használjuk. Folyamatosan fejlesztjük a modellalkotás képességét, a lényeges és lényegtelennek tűnő dolgok szétválasztását. Egyszerű esetekben vizsgáljuk a "modell jóságát".

Felhívjuk a figyelmet a hétköznapi és a matematikai nyelv különbségeire.

A sokoldalú gondolkodásmód fejlesztése érdekében konkrét tevékenységgel, kísérletezéssel példákat gyűjtünk a biztos, véletlen, lehetséges esetekre.

Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére a matematikai összefüggések szöveges megfogalmazását, modellezését (kirakás, eljátszás) alkalmazzuk.

A matematikai szövegértő képesség alapozása és folyamatos fejlesztése összetett feladat. A beszédértésre épül és az értő olvasás színvonalának megfelelően fejlődik. A szövegösszefüggések értelmezése, az adatok kiválasztása a szövegből, az adatok közötti kapcsolatok felfedezése tevékenység, ábrázolás keretében történik, majd fokozatosan térünk át a számokkal, műveletekkel való kifejezésére. A megoldásban a próbálgatásnak, következtetésnek, logikus gondolkodásnak elsődleges szerepet tulajdonítunk. Csak ezután következhet az algebrai úton történő megoldás alkalmazása. A mérés témakörének tanításakor kiemelt szerepet tulajdonítunk a konkrét mérési tevékenységben való jártasságnak.

Az elsajátított megismerési módszerek és gondolkodási műveletek alkalmazása

Az ismeretszerzésben az életkornak megfelelő induktív eljárások alkalmazása, a konkrétból való kiindulás, a sokféle tevékenységből származó tapasztalat összegyűjtése vezet el az általánosabb összefüggések megfogalmazásáig, elvontabb ismeretek rögzítéséig. Az általánosítás az iskolázási szakasz befejezéséhez közeledve, bőséges tapasztalati alapozás után következhet.

A gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek következetes alkalmazásán keresztül történik. Ilyenek: az egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, a megadott vagy választott szempont szerinti csoportosítás, osztályozás, néhány elem sorba rendezése, bizonyos feltételeknek eleget tevő elemek kiválasztása, adatok gyűjtése, lejegyzése, grafikonok készítése, értelmezése, szabályszerűségek észrevétele.

A matematikai problémák megoldását konkrét tevékenységben való értelmezéssel és ugyancsak a konkrét tárgyi tevékenységben való megoldáskereséssel, a matematikai modellalkotás aprólékos kidolgozásával, esetenként egy-egy feladat apró lépésekre bontásával, elemi algoritmusok alkalmazásával segítjük.

A helyes tanulási szokások fejlesztése

A matematikai tevékenységek megszerettetése, a matematikai szemlélet formálása a kezdő szakasz alapvető feladata. A helyes tanulási módok kialakítása a gondolkodási képességek fejlődését eredményezi, mely a tanulás más területén is hasznosítható. A kognitív képességek együttes fejlesztéséhez a matematika a következő területeken járulhat hozzá: az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata, a megértett és megtanult fogalmak, eljárások eszközként való használata, megoldási tervek készítése, kellő pontosságú becslések, számítások a mérések előtt, feladatmegoldások helyességének ellenőrzése, indoklások, érvelések, kérdésfeltevések, kételkedések, igazolás keresése, a megértés igénye, tapasztalatok gyűjtése a matematika érdekességeiről, tankönyvek, feladatlapok önálló használata.

A *kiegészítő anyagokra* a kötelező óraszám max. 20%-a használható fel, amennyiben a minimumszintet meghaladó követelményeknek legalább az 50 %-át teljesítette az osztály.

A tanórán kívüli tantárgyi tevékenységek: tehetséggondozó szakkörök, felzárkóztató korrepetálások.

Ajánlott tankönyvek:

Hajdu Sándor- Novák Lászlóné szerzőpáros könyvcsaládja 1-4.o

A Mozaik Kiadó alsó tagozatos matematika tankönyvcsaládja 1-4.o

A Dinasztia Kiadó alsó tagozatos matematika tankönyvcsaládja 1-4.o.
Az C. Neményi-Oravecz szerzőpáros matematika tankönyvcsalád 1-4.o

4.3. 1. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 185 óra / (heti 5 óra)

4.3.1. SZÁMTAN, ALGEBRA

Szükséges alapok

Az év elején (osztályonként minimális teljesítményszinten azonos) az iskolaérettségnek megfelelő kommunikációs és megfigyelőképesség.

Célok

A megfigyelőképességnek, a problémamegoldó gondolkodás alapjainak, a matematikai tartalom képi, szóbeli és írásbeli kifejezőképességének fejlesztése. Szövegértelmező képesség alakítása, a matematikatanulással kapcsolatos tevékenységformák megismerése, szokások kialakítása.

A szám- és műveletfogalom, illetve a matematikai fogalomalkotás képességeinek alakítása. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismertetése. A számolási rutin és a problémamegoldó gondolkodás (a 20-as számkörben), illetve a finommanipulációs képesség fejlesztése.

Értékelés

Folyamatosan, a szóbeli teljesítmény megfigyelésével, illetve egyéb témakörökhöz kapcsolódó konkrét feladatokkal írásban.

Folyamatosan szóban és legalább 4 szöveges értékelés írásban, ezen kívül féléves és év végi felmérék. A szám- és műveletfogalom, illetve számolási rutin ellenőrzésén túlmenően adjunk olyan komplex feladatokat is, amelyek más témakörhöz is kapcsolódnak.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAGÉSA GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény:
	Számfogalom a húszas számkörben	
A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenység útján. A szám- és műveletfogalom tapasztalati úton való alakítása a 20-as számkörben. A darabszám, mérőszám, sorszám helyes használata. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése.	Természetes számok 0-20-ig A számfogalom építésének előkészítése: tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján. Tárgyak hosszúságának, szélességének, tömegének, edények űrtartalmának összehasonlítása, összemérése. Darabszám, mérőszám; sorszám. Tárgyak meg – és leszámllása egyesével, kettesével, számnevek sorolása növekvő és csökkenő sorrendben. A természetes számok előállítása mennyiségek mérőszámaként, a számok megjelenése sorszámként.	Tárgyak, személyek, dolgok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, válogatás közös és eltérő tulajdonság alapján. Számfogalom a 20-as számkörben; biztos számlálás, mérés. <i>A sorszám fogalmának ismerete, helyes használata, írása, olvasása.</i>
A gondolkodás fejlesztése a különbözőség és azonosság felismerésével.	Számok tulajdonságai: a számok jele; összeg- és különbségalakjaik a számok bontott alakja számjegyek száma, egyjegyű, kétjegyű páros, páratlan számok.	Számok írása, olvasása, helyes használata. A számok kéttagú összeg- és különbségalakjainak felsorolása. Páros és páratlan számok felismerése.
	A számok összeg és különbség alakjainak előállítása kirakással, rajzzal, leolvasása kirakásról, rajzról.	
Tulajdonságok felismerése megfogalmazása.	Számok kapcsolatai: nagyságrend számszomszéd Viszonyítások, rendezések, számok helyének megkeresése számegyenesen. Egyjegyű és kétjegyű számok fogalma. Kitekintés a 100-as számkörre.	A számok szomszédainak ismerete. Növekvő és csökkenő számsorozatok képzése adott szabály alapján. Adott számok helyének megkeresése egyesével

	Kombinatorikus gondolkodásmód alkalmazása elemek, lehetőségek, megoldások kiválasztásában, összegyűjtésében, elrendezésében a matematika különböző témaköreiben (például számok bontott alakjainak felsorolásában).	beosztott számegegyesen. <i>Konkrét számok, számhalmazok tulajdonságairól megfogalmazott állítások igazságának eldöntése.</i>
	Műveletek értelmezése, műveletvégzés	
A számok közötti összefüggések felismerése; a műveletek értelmezése tárgyi tevékenységgel és az ezt felidéző szöveg alapján.	A hozzáadás/összeadás és elvétel/kivonás értelmezése, tevékenységgel, rajzzal és szóveges feladattal . Az összeadás tagjainak felcserélhetősége. Az összeadás és kivonás begyakorlása, többféle kiszámítási mód megismerése, alkalmazása. Többtagú összeadások Két halmaz egyesítése: hozzátevéssel konkrét esetekben Egy halmaz felbontása: el-vétellel konkrét esetekben	Hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban. <i>Valamennyi kéttagú összeg és különbség ismerete húszas számkörben.</i>
Szóbeli számolási eljárások készség szintű alkalmazása a 20-as számkörben.	Számok bontása két szám összegére. Hiányos műveletek hiányzó számának pótlása.	
A képzelet fejlesztése a valóság és a matematika kapcsolatának felfedezésével.	Képről művelet megfogalmazása, művelet megjelenítése képpel, kirakással. Összefüggések a számok körében, relációk. Állítások igazságtartalmának megítélése. Több megoldás keresése.	Gyakorlottság az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában kirakás segítségével, lejegyzés számokkal. Egyszerű összefüggések megfogalmazása szóban és írásban, lejegyzése a relációs jelek alkalmazásával. <i>Kéttagú összeg hiányzó tagjának pótlása. Kivonásban a hiányzó kivonandó, illetve kisebbítendő meghatározása. Három-, négytagú összeg kiszámítása. Páros számok bontása két egyenlő tag összegére.</i>
	Összefüggések szóveges feladatokban	
Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szóveges megfogalmazásával.	Tevékenységről, képről szóveges feladat alkotása. Szóveges feladat megjelenítése tárgyi tevékenységgel, rajzzal. Szövegről számfeladat alkotása. Számfeladatról szöveg alkotása. Műveletek értelmezése szöveg alapján. Matematikai szöveg alkotása adott számfeladatokhoz.	Legegyszerűbb szóveges feladatok nem önálló olvasás alapján történő értelmezése, megoldása tárgyi tevékenységgel, rajzzal, műveletekkel (esetleg tanítói rávezető kérdések alapján). <i>Egyszerű szóveges feladatok értelmezése, megoldása tevékenységgel, rajzzal, művelettel.</i>
	Kiegészítésként javasolt anyagrészek Ismerkedés a relációkkal. Ismerkedés a római számírással – kiegészítő anyag. Ismerkedés a betűszimbólumok használatával. Ismerkedés egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásával.	

4.3.2. SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK

Szükséges alapok: az iskolaérettségnek megfelelő szinten tájékozódjanak síkban és térben.

Célok:

A megfigyelőképesség, a gondolkodási műveletek, a számolási rutin, a szövegértelmező képesség fejlesztése változatos feladatok, tevékenységek segítségével. Rugalmas gondolkodásra, ötletgazdagságra való törekvés.

Értékelés:

A számtan, algebra, illetve geometria, mérés témakörhöz kapcsolódó feladatokkal, melyek helyet kapnak a témazáró felmérésekben.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAGÉSAGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény.
	Sorozatok	
Összefüggéseket felismerő és rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. A változások felismerése, értelmezése tárgyi tevékenységek alapján, kifejezése számokkal. Számok, mennyiségek közötti elemi kapcsolatok megjelenítése, összefüggések megfogalmazása.	Tárgysorozatok képzése; mennyiségi tulajdonságok, választott tulajdonságszerinti periodikusság. Sorozatok folytatása megadott, választott, felismert szabály alapján. Számsorozatképzés növekvő, csökkenő sorrendben, leolvasás számegyenesről. A változások megfigyelése, felismert szabályok követése, periodikus ismétlődések, ritmus értelmezése mozgással, hanggal, szóval, számmal.	Egyszerű sorozat képzése kirakással, rajzzal. Növekvő és csökkenő sorozatok felismerése, képzése adott szabály alapján a 20-as számkörben.
	Függvények	
Több szabály keresése megadott elemű sorozatokhoz.	Egyszerű függvénykapcsolatban levő elemek (tárgyak, személyek, hangok, szavak, számok) összekeresése, párosítása. Számok, mennyiségek közötti kapcsolatok jelölése nyíllal. Számok táblázatba rendezése. Grafikonok, szabályjátékok (gépjátékok). Egyszerűbb összefüggések, szabályszerűségek felismerése.	Egyszerű függvénykapcsolathoz összetartozó elempárok keresése. Számok, mennyiségek közti ismert kapcsolatok megjelenítése nyíljelöléssel, sorba rendezéssel, matematikai jelekkel. Számok bontásának táblázatba rendezése. Egyszerű egyenlettel vagy szöveggel adott függvény táblázatának kitöltése.

4.3.3. GEOMETRIA, MÉRÉS

Szükséges alapok:

Az iskolaérettségnek megfelelő megfigyelő- és kommunikációs képesség, tájékozódás síkban és térben.

Célok:

A megfigyelőképesség, a képi gondolkodás, a térbeli tájékozódási képesség fejlesztése, a geometriai fogalomalkotás elemi képességeinek alakítása. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismertetése.

Értékelés:

A fogalmakat, ismereteket szóbeli teljesítmény alapján értékelhetjük. A mennyiségek, formák összehasonlítására, a mértékegységek közötti kapcsolatok ismeretének ellenőrzésére adhatunk feladatokat. Az összehasonlításoknak, becsléseknek, méréseknek nemcsak az eredményét, hanem a tényleges végrehajtását is értékelni kell.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAGÉSAGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény <i>Minimumszintet meghaladó követelmény.</i>
	Geometria	
A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével; kifejezése megmutatással, szóban; ilyen tartalmú közlések megértése, követése. Testek, alakzatok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, azonosságok és különbségek kifejezése megmutatással, válogatással, sorbarendezéssel, szavakkal.	Testek építése modell alapján. Síkídomok előállítás tevékenységgel. Sík- és térbeli alakzatok szétválogatása tulajdonságok alapján. Alakzatok néhány megfigyelt tulajdonsága. Játékos tapasztalatszerzés síktükörrel.	Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása és megkülönböztetése néhány megfigyelt geometriai tulajdonság alapján. <i>Alakzatok közül a háromszög és a kör felismerése, kiválasztása.</i>
	Tájékozódás, helymeghatározás; irányok, irányváltztatások.	Helymeghatározás a tanult kifejezések alkalmazásával (pl.: alatt, fölött, mellett).
	Geometriai tulajdonságok felismerése, viszonyítások, összehasonlítások.	
	Mérés	
A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Az összehasonlító, Megkülönböztető képesség alakítása mennyiségek tevékenységgel történő rendezése útján.	Összehasonlítások (hosszúság, űrtartalom), összemérések a gyakorlatban (pl.: magasabb, rövidebb). Mérési eljárások: kirakás, egyensúlyozás. Mérőeszközök . Mérés alkalmilag választott egységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos mértékegységgel. Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel.	Összehasonlítás, mérés gyakorlati tevékenységgel, az eredmény megfogalmazása a tanult kifejezésekkel. <i>A centiméter és a deciméter, illetve a liter és a deciliter fogalma, a köztük lévő kapcsolatok ismerete, alkalmazása.</i> <i>20 cm-nél nem nagyobb távolságok megmérése, kimérése centiméterrel.</i>
	Mértékegységek: méter, kilogramm, liter. Mérések alapján sorba rendezés. A centiméter, deciméter, méter megismerése. Mérés alkalmi mértékegységekkel, centiméterrel, deciméterrel, méterrel. Mérés alkalmi mértékegységekkel, literrel, deciliterrel.	<i>A m, kg, l egységek használata szám és egyszerű szöveges feladatokban.</i>
	Az idő: hét ,nap, óra. Események időbeli lefolyásának, időtartamának megfigyelése.	<i>A hét, nap, óra időtartamok helyes alkalmazása.</i>
	Kapcsolatok felismerése mennyiségek, mértékegységek és mérőszámok között. Mérési tapasztalatok megfogalmazása.	

4.3.4. VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Szükséges alapok:

Az iskolaérettségnek megfelelő kommunikációs és megfigyelőképesség.

Célok:

A megfigyelőképesség és a matematikai szemléletmód fejlesztése.

Értékelés:

Fejlesztő céllal értékeljük a tanuló ötleteit az adatok gyűjtésében, a mérőeszközök használatát, a megfigyelések szóbeli elmondását stb.

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS AGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény <i>Minimumszintet meghaladó követelmény</i>
A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. A megfigyelő és rendszerező képesség fejlesztése valószínűségi játékokkal.	Események, ismétlődések játékos tevékenység során. "Biztos", "lehetséges, de nem biztos", "lehetetlen" érzékelése találgatással, próbálgatással. Adatok gyűjtése, ábrázolás oszlopdiagram építésével (tárgyi tevékenység formájában). Sejtések megfogalmazása, tapasztalatok összevetése sejtésekkel, megállapítások.	

4.4. 2. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 185 óra / (heti 5 óra)

4.4.1. SZÁMTAN, ALGEBRA

Szükséges alapok:

Biztos szám- és műveletfogalom a 20-as számkörben.

Célok:

A megfigyelőképesség és a matematikai fogalomalkotás képességeinek fejlesztése.

A szám- és műveletfogalom elmélyítése, tartalmi bővítése, e fogalmak kiterjesztése nagyobb számkörre.

A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismertetése. A számolási rutin, a gondolkodási műveletek, illetve a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Értékelés:

Folyamatosan, a tanuló szóbeli teljesítménye alapján, illetve egyéb témakörökhöz kapcsolódó konkrét feladatokkal, különös tekintettel a szám- és műveletfogalom, a számolási rutin és a szövegértelmező képesség ellenőrzésére, értékelésére. Ezen kívül féléves és év végi felmérék (osztályonként azonos, minimális teljesítményszinten).

A felmérések tartalmazzanak olyan komplex feladatokat is, amelyek a Számтан, algebra témakör mellett más témakörökhöz is kapcsolódnak.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS AGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény <i>Minimumszintet meghaladó követelmény</i>
	Számfogalom a száz-as számkörben	
Tulajdonságok felismerése, elemek szétválogatása adott szempont szerint. Analogiás gondolkodás. A megfigyelések kifejezése rajzban, szóban, írásban.	<i>Elemek szétválogatása saját és megadott szempont szerint.</i> <i>A természetes szám fogalma a száz-as számkörben.</i> <i>A szám, mint halmazok tulajdonsága.</i>	
Összefüggések felismerése. Viszonyítási képesség fejlesztése. Eligazodás a tízes számrendszerben. Absztrakció a számfogalom kiépítéséhez.	<i>Halmazok összehasonlítása: számlálás.</i> <i>Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb elemet tartalmaz, hányszor annyit.</i> <i>Meg- és leszámolás tárgyi tevékenységgel kettesével, hármassával, négyesével, ötösével, tízesével.</i> <i>A szám, mint mérőszám, darabszám, sorszám.</i>	Elemek meg- és leszámolása egyesével, kettesével, tízesével 100-ig. Viszonyítások: nagyobb, több, hányszor akkora megfogalmazása. Darabszám, mérőszám helyes használata. A sorszám fogalmának ismerete, írása, olvasása, helyes használata. Biztos számfogalom 100-ig.
Algoritmusok követése az egyesekkel és tízesekkel	<i>Számok írása, olvasása 100-ig.</i> <i>Római számok írása, olvasása az I, V, X jelek</i>	A számok írása, olvasása. Az egyes, tízes fogalmának

végzett műveletek körében Kreativitás. Önállóság.	segítségével + L, C. Számok bontása tízesek és egyesek összegére. Számok nagysága, számszomszédok. Számok helye a számegyenesen. A páros, páratlan szám fogalmának általánosítása, elmélyítése.	ismerete. Tájékozottság a tízes számrendszerben. Római számok: I, V, X jelek ismerete + L, C. Római számok használata. Az egyes, illetve tízes számszomszédok megállapítása. A páros és a páratlan számok legfontosabb tulajdonságainak ismerete, alkalmazása. A számok rendezése legfeljebb két szempont szerint.
	Számok közelítő helye a többféle beosztású számegyenesen. Számok tulajdonságai: páros, páratlan oszthatóság.	Számok helye a számegyenesen, nagyság szerinti sorrendje. A páros és a páratlan számok fogalma, felismerése.
Összefüggések felismerése, megfogalmazása.	Számok kapcsolatai: számok nagyságának vizsgálata (viszonyítás egy számhoz, egymáshoz, rendezés, számszomszédok)	A számok néhány tulajdonságának ismerete: adott szám jellemzése a megismert tulajdonságokkal. A számok közötti kapcsolatok felismerése. Az =, <, > jelek helyes használata.

	Műveletek értelmezése, műveletvégzés	
A tevékenység megfogalmazása. Az összeadás és a szorzás kapcsolatának megértése. Értelmezés rajzról, jelekről. Összefüggések felismerése. Emlékezetfejlesztés. Analogiás gondolkodás. Szóbeli számolási képesség fejlesztése. Indoklások megfogalmazása. Szóbeli beszámolás a megfigyelésekről. Megfigyelések a szorzó- és bennfoglaló tábla esetei körében.	Műveletfogalom építése tevékenységgel: kirakások, darabszám, mérőszám megállapítása. Összeadás, kivonás értelmezésének kiterjesztése a százaz számkörre, sokféle tevékenységre, illetve analógiára építkezve. Többféle kiszámítási mód megismerése, alkalmazása, begyakorlása. Szorzás bevezetése az egyenlő tagok összeadásával, számlálás kettesével, ötösével, tízesével. Szorzás, osztás, bennfoglalás értelmezése a százaz számkörben, következtetés egyről többre, többről egyre a szorzótáblához kapcsolódóan. Részekre osztás, bennfoglalás kirakással, jelölés bevezetése (részekre osztás 15/5, bennfoglalás 15:3). Maradékos osztás kirakással, maradék jelölése.	Alpmműveletek (összeadás, kivonás, szorzás, részekre osztás, bennfoglalás, maradékos osztás) értelmezése kirakással. Műveletek megoldása szóban. A kiegészzeregy biztonságos ismerete. A számok közötti kapcsolatok műveletekkel történő megjelenítése. Osztás maradékkal.
Algoritmusok segítségével történő számolás.	Műveleti tulajdonságok. Összeadás: a tagok felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összefüggés a tagok növelése, csökkenése és az eredmény változása között. Szorzás: a tényezők felcserélhetősége.	Tagok felcserélhetőségének ismerete. Fordított műveletek alkalmazása.
	Műveletek sorrendje. A tényezők felcserélhetőségének értelmezése, leolvasása tárgyi tevékenységről. Az összeadás, kivonás kapcsolatai: pótlás, hiányos kivonás, összeg, különbség elvétele, a zárójel használatának bevezetése. Szorzás és osztás kapcsolata. A szorzótáblák begyakorlása Összeg és különbség szorzása, zárójel	A műveletek közötti kapcsolatok felismerése. A kapcsolatok kifejezése szóban. Zárójel használata. Összetett számfeladatok megoldása, a műveletek helyes sorrendjének ismerete,

	<p>használata. Három- és többtagú összegek kiszámítása. Ismerkedés kétjegyű számok egyjegyű szorzásával a 100-as számkörön belül, kétjegyű számok egyjegyűvel való osztásával, ha a hányados kétjegyű.</p>	<p>alkalmazása. Kétjegyű számok szorzása egyjegyű számmal a 100-as számkörben. Kétjegyű páros számok felének meghatározása.</p>
	Összefüggések, kapcsolatok	
<p>Megfigyelés. Önállóság a mennyiségek közötti kapcsolatok felismerésében. Tevékenységek kifejezése szóban. Igaz, hamis állítások megfogalmazása, az igazság megítélése.</p>	<p>Megfigyelt mennyiségek, alakzatok jellemzése állításokkal. Nyitott mondat kiegészítése, igazsághalmazának keresése kis véges alaphalmazon, egyszerűbb esetekben megoldása. Nyitott mondatok két vagy több változóval.</p>	<p>Állítások megfogalmazása tevékenységről, rajzról. Állítások igazságának megítélése. Nyitott mondat kiegészítése igazzá tevésé. Hiányos összeadásban, kivonásban, szorzásban, osztásban a hiányzó komponens megkeresése próbálgatással, illetve a megfelelő inverz művelet alkalmazásával. Nyitott mondat készítése ábráról, egyszerűbb esetben.</p>
<p>Problémamegoldó képesség, kreativitás. Egyszerű szöveges feladatok ábrázolása, megoldása. A szöveges feladatok megoldási lépéseinek kialakítása és alkalmazása.</p>	<p>Összefüggések, kapcsolatok megállapítása rajzról, lejegyzés számokkal. Nyitott mondatokat igazzá, hamissá tevő elemek keresése próbálgatással. Nyitott mondat felírása ábra alapján. Egyenes és fordított szövegezésű szöveges feladatok megoldása. Képről szöveges feladat megfogalmazása. Nyitott mondatról, műveletről szöveg készítése. A szöveges feladatok megjelenítése, értelmezése, leírása, számokkal. Becslés, megoldás, válaszadás szóban és írásban. A megoldás lépéseinek visszaidézése.</p>	<p>Szöveges feladatok értelmezése, megoldása: Lejegyzés (ábrázolás) Műveltek kijelölése Számolás Ellenőrzés Válasz megfogalmazása Egy művelettel leírható egyszerű szöveges feladat értelmezése, megoldása. Legfeljebb két művelettel leírható egyszerű szöveges feladat önálló olvasással történő értelmezése, megoldása.</p>

4.4.2. SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK

Szükséges alapok:

A Számтан, algebra, illetve a Geometria, mérés témakörben megfogalmazott követelmények teljesítése, az első osztályban megfogalmazott minimum-körnek megfelelően.

Célok:

A megfigyelőképesség, a gondolkodási műveletek, a számolási rutin, a szövegértelmező képesség fejlesztése változatos feladatok, tevékenységek segítségével. Rugalmas gondolkodásra, ötletgazdaságra való törekvés.

Értékelés:

A Számтан, algebra, illetve Geometria, mérés témakörhöz kapcsolódó feladatokkal.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
<p>Összefüggések, szabályosságok felismerése. Szabályok megfogalmazása a sorozat elemei közti különbségek megállapításával. Periodikusság megfigyelése. A valóság és a matematika</p>	<p>Tárgy-, rajz- és jelsorozatok kiegészítése, folytatása adott vagy felismert összefüggés szerint. Egyenletesen növekvő vagy csökkenő sorozatok. Szabályok felismertetése, követése. A kapcsolatok szavakkal való kifejezése. Sorozat</p>	<p>Táblázat kitöltése adott szabály szerint. Táblázattal adott függvényhez szabály keresése, annak felismerése, hogy több szabály is lehetséges. Szöveggel adott</p>

kölcsönös kapcsolatának bejárása. Kreatív gondolkodás.	<i>elemeinek megfigyelése, megállapítások (növekedés, csökkenés, periodikusság)</i> <i>Sorozat szabályának megfogalmazása szóban.</i> <i>Egyszerű tapasztalati függvények.</i> <i>Összefüggések keresése az adatok között.</i> <i>Szám párok, számhármak közötti kapcsolatok megállapítása.</i> <i>“Gépjátékok” – összetartozó elempárok táblázatba rendezése, összefüggések lejegyzése.</i> <i>Függvénytáblázat kiegészítése, készítése, leolvasása.</i>	<i>függvény szabályának meghatározása, táblázat kitöltése.</i> Ugyanazzal a számmal növekvő vagy csökkenő sorozatok folytatása. Néhány elemével adott sorozathoz szabály(ok) keresése.
---	---	--

4.4.3. GEOMETRIA, MÉRÉS

Szükséges alapok:

Az adott feladathelyzetnek megfelelő számfogalom.

Célok:

A megfigyelőképesség, a képi gondolkodás, a térbeli tájékozódás képességének fejlesztése, a geometriai fogalomalkotás elemi képességeinek alakítása. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismertetése.

Értékelés:

A fogalmakat, ismereteket szóbeli teljesítmény alapján értékelhetjük. A mennyiségek, formák összehasonlítására, a mértékegységek közötti kapcsolatok ismeretének ellenőrzésére, a hosszúság mérésére írásban is adhatunk feladatokat. Az összehasonlítások, becslések, mérések tényleges végrehajtását is értékelni kell.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
	Síkidomok, testek, transzformációk	
Megfigyelés. Tulajdonságok felismerése. Összehasonlítás. Formafelismerés, azonosítás megkülönböztetés. Alkotóképesség.	<i>Testek válogatása, osztályozása megadott szempont szerint.</i>	Az alakzatok közül a kör, a háromszög, a négyszög kiválasztása.
	<i>Építések kockákból, színes rudakból; geometriai tulajdonságok érzékelése az alkotások során.</i> <i>Testek másolása modelltől. Építések testekből.</i> <i>Építés különféle helyzetben, tükörkép építése egyszerű esetekben.</i>	Testek létrehozása másolással megadott egyszerű feltétel szerint. <i>Élek, csúcok, lapok felismerése, számbavétele a kocka és a téglatest esetében.</i> Alakzatok tükrösségének vizsgálata tükörrel, hajtogatással.
Tudatos eszközhasználat. Pontosság. Sík- és térbeli tájékozódás.	<i>Síkidomok másolása, előállítása egy-két feltétel szerint: kirakás, befedés, másolás átlátszó papírral. Vonalzó, sablon használata.</i>	Síkidomok létrehozása másolással, megadott egyszerű feltétel szerint. <i>Csoportosítás, válogatás tulajdonságok szerint (többféle szempont alapján).</i>
Tulajdonságok megnevezése. A megfigyelések megfogalmazása, kifejezése válogatással.	<i>Tapasztalatgyűjtés egyszerű alakzatokról, a megfigyelések megfogalmazása az egybevágóság fogalmának alapozására.</i> <i>Sokszögek néhány tulajdonsága.</i> <i>Téglalap, négyzet, kocka, téglatest előállítása, Egyszerű tükrözés megfigyelése, tükörkép előállítása.</i>	A négyszögek közül a téglalapok, a téglalapok közül a négyzetek kiválasztása.

	Mérhető tulajdonságok, mérés	
Megfelelő pontosság elérése, a pontatlanság kifejezése. Helyes eszközhasználat. Összefüggések felismerésének képessége.	<i>Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő összehasonlító mérése. Mérés alkalmilag választott és szabványegységekkel (m, dm, cm, kg, dkg, l, dl, óra, perc, nap, hét, hónap, év). Gyakorlati mérések az egység többszöröseivel. Mértékegységek átváltása. Tapasztalatszerzés a mértékegység és a mérőszám közötti fordított arányosság felismertetésére. Szöveges feladatok. Műveletek mennyiségekkel.</i>	Gyakorlati mérések a tanult egységekkel. A tanult szabványmértékegységek ismerete; használata. A hosszúság-, az idő-, a tömeg- és az űrtartalm mérésről tanultak alkalmazása szöveges feladatokban. Műveletek mennyiségekkel. Mértékegységek átváltása.

4.4.4. VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Szükséges alapok:

A 2. osztályos szintnek megfelelő kommunikációs és megfigyelőképesség, illetve számfogalom. Jártasság egyszerű mérési feladatokban.

Célok:

A megfigyelőképesség és a matematikai szemléletmód fejlesztése, a mindennapi élet és a matematika közötti kapcsolatok felidéztetése.

Értékelés:

A tanuló szóbeli teljesítményének, illetve a kísérletek, tevékenységek alapján, fejlesztő cézzal.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAGÉSAGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
A valószínűségi szemlélet alapozása. A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Ábrázolási képesség. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Kombinatorikus képességek fejlesztése, tapasztalatok megfogalmazása, összegzés.	Adatok gyűjtése (megfigyelt történésekről, mért vagy számlált adatok; árjegyzék készítése). Adatok ábrázolása táblázat, grafikon, oszlopdiagram segítségével. A "biztos, nem biztos, valószínű, lehetséges" fogalmak alapozása tevékenységgel. Játékok, próbálgatások a fogalmak tisztázására. Példák gyűjtése a véletlen, lehetséges előfordulására. Adatokról megállapítások leolvasása	

4.5. 3. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 166,5 óra / (heti 4,5 óra)

4.5.1. SZÁMTAN, ALGEBRA

Szükséges alapok:

A matematika egyéb témaköreiben megfogalmazott követelmények teljesítése. Biztos szám- és műveletfogalom a 100-as számkörben.

Célok:

A megfigyelőképesség, az önálló, fegyelmezett, logikus, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. A rugalmas, ötletgazdag gondolkodás alapjainak alakítása. A matematikai tartalom képi, szóbeli és írásbeli kifejezőképességének fejlesztése. A matematikatanulással kapcsolatos tevékenységformák, szokások bővítése, erősítése.

A szám- és műveletfogalom elmélyítése, tartalmi bővítése, e fogalmak kiterjesztése nagyobb számkörre.

A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése, alkalmazása.

A számolási rutin fejlesztése, a fegyelmezett algoritmikus gondolkodás elemeinek alakítása.

Értékelés:

Folyamatosan, szóban, illetve egyéb témakörökhöz kapcsolódó konkrét feladatokkal. A Felmérő feladatsorok feladatainak mintegy háromnegyed része ehhez a témakörhöz tartozik úgy, hogy egyes feladatokkal kapcsolódik a Gondolkodási módszerek alapozása és az Összefüggések, függvények, sorozatok témakörhöz is. Évfolyamonként minden dolgozat tartalmazzon szöveges feladatot. Féléves és egységes év végi felmérők. (Osztályonként minimumszinten azonos.)

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAGÉSGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
<p>Számfogalom bővítése. Elemek szétválogatása, osztályozása, rendezése. A "mindegyik", "van olyan", "egyik sem", "nem mind" kifejezések használata konkrét tevékenységek kíséretében. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak továbbbépítése.</p>	<p>Számfogalom 1000-es számkörben</p> <p><i>Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, nagysága, számszomszédai. Számok kerekítése tízesre, százásra, ezresre. Számok összehasonlítása, rendezése. Számok képzése, számjegyek helyi és alaki értéke, valódi értéke. Római számok V, X, D, C jelekkel Számok kapcsolatai: osztója, többszöröse; Számok összeg-, különbség-, szorzat-, hányados- és összetett alakjai. A negatív számok és a törtszámok fogalmának előkészítése tárgyi tevékenységgel.</i></p> <p>Kiegészítésként javasolt anyagrészt: Kitekintés a 10000-es számkörre</p>	<p>Halmazok tulajdonságainak felismerése, részhalmaz jellemzése. Biztos számfogalom 1000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyiértékének biztos ismerete. Számok képzése, helyiérték szerinti bontása. Számok tulajdonságai: oszthatóság 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, Háromjegyű számok bontása százások, tízesek, egyesek összegére. Az alaki érték, helyiérték, tényleges érték ismerete, alkalmazása. Számok közelítő helyének megtalálása a tízesével, százásával beosztott számegyenesen. A számok egyes, tízes, százas szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése tízesre, százásra. Öttel, tízzel, százzal osztható számok felismerése, oszthatósági szabályok alkalmazása a számok szétválogatásában, rendszerezésében. <i>A négyjegyű szám fogalma, helyiérték szerinti bontása. A számok közelítő helyének megtalálása a húszásával, ötvenesével, kétszázásával, ötszázásával beosztott számegyenesen.</i></p>
	<p>Műveletek értelmezése, műveletvégzés</p>	
<p>A műveleti eljárások kiterjesztése az írásbeli műveletek körére. Becslés értelmezése és gyakorlati alkalmazása. Az elsajátított számolási készségek analógiájára szóbeli műveletek a magasabb számkörökben. A rugalmas gondolkodás fejlesztése többféle megoldás keresésével.</p>	<p><i>Műveletek értelmezése tevékenységgel, rajzzal, elvontabb ábrákkal. Összeg, különbség, szorzat, hányados bevezetése. Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg, különbség, szorzat, hányados változásai. Műveleti sorrend. Zárójelek alkalmazása. Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás és kivonás, szorzás és osztás, összeg, különbség szorzása. Számolási eljárások: szóban: összeadás, kivonás, szorzás osztás tízzel, száz-zal; összeadás és kivonás írásbeli művelettel, írásbeli szorzás egyjegyű-vel. Összefüggések felismerése, kapcsolatok leolvasása ábráról, rendezések, becslések. Negatív számok (előkészítés): A negatív szám fogalmának előkészítése, többféle modell megismerése, lépegetés számegyenesen. Törtek (előkészítés): Mennyiségek törtrészének fogalma, előállítása, kiszámítása, modellezése, összehasonlítása. Törtrész kiegészítése 1 egészre, az 1 egész előállítása a törtrész ismeretében.</i></p>	<p>Műveletek leolvasása ábráról, megjelenítése tevékenységgel. Háromjegyű számok összegének, különbségének becslése kerek százásokkal számolva. Az írásbeli összeadás és kivonás biztos elvégzése az 1000-es számkörben. (Az összeg 3-4 tagú is lehet.) Az összeadás tagjai felcserélhetőségének, az összeadás és kivonás kapcsolatának ismerete és alkalmazása. Az eredmény ellenőrzése a becsléssel való összevetéssel, a kivonás ellenőrzése összeadással is. A szorzás és osztás biztos elvégzése szóban a szorzótáblák közvetlen alkalmazásával. Kerek tízesek szorzása egyjegyű számmal szóban az 1000-es számkörben. Számok szorzása 10-zel, kerek tízesek osztása 10-zel. Az egyjegyűvel való írásbeli szorzás és osztás biztos elvégzése az 1000-es számkörben. Az eredmény ellenőrzése a becsléssel való összevetéssel, az osztás ellenőrzése szorzással is. <i>0-ra végződő számok összeadása, kivonása a 2000-es számkörben.</i> A kerek tízesekkel való számolás, alkalmazása az írásbeli összeadás és a kivonás eredményének becslésében.</p>

	Összefüggések, kapcsolatok	
<p>A logikai gondolkodás fejlesztése az igaz és hamis állítások megítélésével. Megoldási algoritmusok megismerése, alkotása, alkalmazása. A kreativitás fejlesztése többféle megoldás keresésével. Szövegek megjelenítése tevékenységgel, ábrázolással. A becslés képességének fejlesztése. Matematikai szövegértő és szóbeli kifejező képesség fejlesztése.</p>	<p><i>Állítások igazságának eldöntése. Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése próbálgatással, véges alaphalmazokon. Nyitott mondatok lejegyzése, megoldása, ábrázolása számegyenesen.</i></p>	<p>Egyszerű nyitott mondat kiegészítése igazzá, hamissá. Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése kis véges alaphalmazon behelyettesítéssel.</p>
	<p><i>Szöveges feladatok értelmezése, megoldása modell segítségével. Szöveges feladatról nyitott mondat készítése, többféle megoldási mód keresése. Matematikai modell (sorozatok, táblázatok, rajzok, nyíldiagramok, grafikonok) használata a szöveges feladatok megoldásához.</i></p>	<p>Egy művelettel megoldható egyszerű szöveges feladat értelmezése, az adatok lejegyzése, az összefüggések felismerése, a terv elkészítése, az eredmény becslése, kiszámítása a szóbeli és írásbeli műveletek alkalmazásával, és a számítások helyességének ellenőrzése. Szöveges válasz megfogalmazása. <i>Összetettebb szöveges feladatok megoldása, önálló néma olvasás alapján is.</i></p>

4.5.2. SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK

Szükséges alapok:

A Számтан, algebra, illetve a Geometria, mérés témakörben megfogalmazott követelmények teljesítése, a második osztályban megfogalmazott minimum-követelményeknek megfelelően.

Célok:

A megfigyelőképesség, a gondolkodási műveletek, a számolási rutin, a szövegértelmező képesség fejlesztése változatos feladatok, tevékenységek segítségével. Rugalmas gondolkodásra, ötletgazdaságra való törekvés.

Értékelés:

A Számтан, algebra, illetve Geometria, mérés témakörhöz kapcsolódó feladatokkal, melyek helyet kapnak a témazáró felmérésekben.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
<p>A döntési képesség formálása. Néhány elemével elkezdett sorozathoz többféle szabály alkotása. A kapcsolatokat kifejező tevékenységek, ábrák megismerése. A becslő, felismerő és alkotóképesség fejlesztése problémafelvetésekkel.</p>	<p><i>Adott szabályú sorozat folytatása, sorozat szabályának felismerése, megfogalmazás szavakkal. Összefüggések felismerése a sorozat elemei között. Tapasztalati adatok táblázatba való lejegyzése. Adatok táblázatba rendezése. Grafikonok. Hozzárendelések, leképezések, megkezdett párosítások folytatása.</i></p>	<p>Állandó különbségű sorozat szabályának felismerése, a sorozat folytatása. Sorozat folytatása adott vagy felismert szabály alapján. Táblázattal, diagrammal, grafikonnal adott összefüggések összetartozó értékpárjainak leolvasása. Táblázat kiegészítése egyszerű szabály alapján. Táblázattal, diagrammal, grafikonnal adott összefüggések értelmezése, a kapcsolatok felismerése. Táblázattal, szöveggel adott függvény szabályának leírása, a táblázat kiegészítése.</p>

4.5.3. GEOMETRIA, MÉRÉS

Szükséges alapok:

Az adott feladathelyzeteknek megfelelő szám- és műveletfogalom, számolási rutin.

Célok:

A bővülő tartalom feldolgozásával a megfigyelőképesség, a fogalomalkotó és problémamegoldó képi gondolkodás, a térszemlélet fejlesztése. Azoknak a képességeknek és szemléletnek az alapozása, amelyek lehetővé teszik a matematika alkalmazását más tantárgyakban és a mindennapi életben.

Értékelés:

Ellenőrizzük és értékeljük a mérőeszközök ismeretét és használatát. A felmérő feladatsorok tartalmazhatnak a témakörhöz kapcsoló feladatokat.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
Testek, síkidomok, transzformációk		
Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele.	<i>Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek másolása modellről.</i> <i>Testek szétválogatása egy és két tulajdonság szerint.</i> <i>A téglatest és a kocka. Párhuzamos és merőleges egyenesek keresése a testeken.</i>	Testek építése modellről. A téglatest és a kocka felismerése, a köztük lévő kapcsolat ismerete. <i>A síkidomokkal, testekkel kapcsolatos elnevezések (oldal, csúcs, szemközti, szomszédos, illetve csúcs, él, lap) helyes használata az alakzatok vizsgálata során.</i>
	<i>Síkidomok előállítása szabadon, másolással és egy-két feltétel megkövetelésével.</i> <i>Kirakás, papírhajtogatás, nyírás, vonalzó és körző használata.</i> <i>Tengelyesen tükrös alakzatok előállítása tevékenységgel: kirakás, nyírás, hajtogatás.</i> <i>Tájékozódás vonalon, síkban, térben.</i> <i>Párhuzamos és merőleges egyenespárok fogalma, felismerése, vizsgálata, előállítása síkban és térben. Ismerkedés a derékszög fogalmával.</i>	Síkidomok előállítása tevékenységgel. Párhuzamos és merőleges egyenespárok felismerése síkban. Alakzatok tükrösségének felismerése esetleg eszközzel. Párhuzamos és merőleges egyenespárok felismerése a térben is. <i>Síkbeli tükrözés végrehajtása építéssel, négyzettrácson stb.</i>
	<i>A téglalap és négyzet tulajdonságai: oldalak, csúcsok, száma, mérete; összehasonlítás.</i> <i>Transzformációk, nagyítás, kicsinyítés, tükrözések, eltolás.</i> <i>A terület fogalmának és a területszámításnak az előkészítése, sokszögek lefedése különböző alakú és méretű lapokkal.</i>	Téglalap, négyzet tanult tulajdonságainak felsorolása modell segítségével <i>Konkrét esetekben a téglalap és a négyzet kerületének mérése és számítása.</i>
Mérhető tulajdonságok, mérés		
Tapasztalatgyűjtés. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. A terület, térfogat, szög fogalmának alapozása konkrét tevékenységgel, tapasztalatgyűjtéssel. A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A matematika és a valóság	<i>Mérések alkalmi egységekkel a már megismert mennyiségek körében.</i> <i>Kerületmérés körülkerítéssel, területmérés lefedéssel.</i> <i>Szög és térfogat mérése alkalmi egységekkel, gyakorlatban.</i> <i>Mérés szabvány egységekkel: m, dm, cm, mm, l, dl, cl, ml, g, dkg, kg, km, hl, t. Az idő mérése (óra, perc, másodperc).</i> <i>Egység, mennyiség és mérőszám kapcsolata.</i>	Mérés alkalmi és szabvány egységekkel. A gyakorlatban végrehajtott mérések alapján a mértékegység és mérőszám kapcsolatának megállapítása.

kapcsolatának építése.	<i>Mérés az egységek többszöröseivel.</i>	
	<i>Át- és beváltások konkrétan végrehajtott mérések esetében. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban. Érzékszervi megfigyelés alapján összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Kapcsolatok keresése különböző mennyiségek között</i>	<i>Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel gyakorlati mérésekhez kapcsolódva. A tanult szabvány mértékegységek gyakorlati alkalmazása. Méréssel kapcsolatos ismeretek alkalmazása szöveges feladatok értelmezésében, megoldásában.</i>

4.5.4. VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

Szükséges alapok:

A 2.osztályos szintnek megfelelő kommunikációs és megfigyelőképesség, illetve számfogalom.

Célok:

A megfigyelőképesség és a matematikai szemléletmód fejlesztése a mindennapi élet és a matematika közötti kapcsolatok felfedeztetése.

Értékelés:

Fejlesztő értékelés szóban, írásban a követelményeknek megfelelő feladatokkal. Témazárókban kapjon helyet.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS AGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
A matematika és a valóság kapcsolatának folyamatos figyelemmel kísérése. Kifejezőképesség fejlesztése a sejtések megfogalmazásával. Logikus gondolkodás fejlesztése.	Adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése. Adatok rendezése, ábrázolása, elemzése. Két adat számtani közepének értelmezése. A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése. Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek kíséretében.	Statisztikai adatok leolvasása táblázatból, grafikonról, diagramról. A tanuló mindennapi életével kapcsolatos statisztikai adatok, mérési eredmények összegyűjtése, táblázatba rendezése, diagramok, grafikonok készítése. <i>A biztos és a véletlen megkülönböztetése konkrét tapasztalatszerzés útján</i>

4.6. 4. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 148. óra / (heti 4 óra)

4.6.1. SZÁMTAN, ALGEBRA

Szükséges alapok:

A matematika egyéb témaköreiben a harmadik évfolyamon megfogalmazott követelmények teljesítése. Biztos szám- és műveletfogalom az 1000-es témakörben.

Célok:

A megfigyelőképesség, az önálló, fegyelmezett, logikus, problémamegoldó, rugalmas, ötletgazdag gondolkodás alakítása.

A matematikai tartalom képi, szóbeli és írásbeli kifejezőképességének fejlesztése. A matematikatanulással kapcsolatos tevékenységformák, szokások bővítése, erősítése. A szám- és műveletfogalom elmélyítése, tartalmi bővítése, e fogalmak kiterjesztése nagyobb számkörre.

A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése, alkalmazása.

A számolási rutin fejlesztése, a fegyelmezett, algoritmikus gondolkodás alakítása. A gondolkodási műveletek, illetve a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Értékelés:

Folyamatosan, szóban, illetve egyéb témakörökhöz kapcsolódó konkrét feladatokkal. Értékeljük folyamatosan szóban a fejszámolás képességét. A felmérő feladatokat úgy állítsuk össze, hogy egyes feladatok kapcsolódjanak a Gondolkodási

módszerek alapozása, illetve az Összefüggések, függvények, sorozatok témakörhöz is. Minden dolgozat tartalmazzon szöveges feladatot. Féléves és egységes év végi felmérék. (Osztályonként minimumszinten azonos.)

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS AGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
Számfogalom 10 000-es számkörben		
A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak továbbbépítése. Matematikai ismeretek bővítése: számfogalom bővítése 10 000-ig, kapcsolatok keresése változó mennyiségek között.	<i>Számok írása, olvasása 10000-ig. Római számírás. Számok bontása, képzése a számjegyek alaki-, helyi-, valódi értékének értelmezése.</i>	Biztos számfogalom 10000-es számkörben. Számolás tízesével, százasaival, ezresével a 10000-es számkörben. A számok írása, olvasása 10000-ig. Nagyság szerinti összehasonlításuk. Felsorolásuk növekvő, illetve csökkenő sorrendben. Az =, <, > jelek helyes használata. Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám fogalmának ismerete. Számok bontása ezresek, százások, tízesek, egyesek összegére. Az alakiérték, helyiérték, tényleges érték ismerete, alkalmazása.
	<i>A számok nagysága, közelítő számok, kerekített értékek a halmazok, mennyiségek közvetítésével, számegyenes használatával.</i>	Számok közelítő helyének megtalálása a tízesével, százasaival, ezresével beosztott számegyenesen. Számok kerekítése tízesre, százásra, ezresre. A páros, páratlan, ötlet, tízzel, százal, ezerrel osztható számok felismerése. <i>Az ötjegyű szám fogalma, helyiérték szerinti bontásának ismerete. Továbbá: számok közelítő helyének megtalálása a húszasaival, ötvenesével, kétszázasaival, ötszázasaival stb. beosztott számegyenesen</i>
	<i>A számok tulajdonságai, kapcsolatai, szomszédai, összeg-, különbség-, szorzat-, hányados és összetett alakjai. Törtszámok előállítására tárgyi tevékenységgel; értelmezése különféle mennyiségek mérőszámaként. A negatív szám fogalmának tapasztalati úton való előkészítése. Kiegészítésként javasolt anyagrész: Kitekintés a 100000-es számkörre.</i>	A számok egyes, tízes, század szomszédainak megállapítása. <i>Törtszámokkal való műveletek végzése tevékenységgel</i>
Műveletek értelmezése, műveletvégzés		
Biztonság a szóbeli műveletek végzésében kerek számok körében. A műveletfogalom kiterjesztése az írásbeli műveletek körére. A becslés és kerekítés önálló alkalmazása. Szóbeli műveletvégzés a tanult számolási eljárásokkal. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	<i>A műveletek értelmezése tevékenységgel, ábrával és szöveggel. Becslés, közelítő érték megkeresése.</i>	A négy alapművelet értelmezése tevékenységgel, számegyenesen való lépegetés, modell, rajz, szöveg, mérés stb. alapján. Számok összegének, különbségének becslése kerekített értékekkel.

	<p><i>Műveleti tulajdonságok kiterjesztése a tízezes számkörre. A műveletek közötti kapcsolat tudatosítása. Összeadás, kivonás, szorzás, osztás fejből kerek számok esetében. Szorzás, osztás, tízzel, százzal, ezerrel.</i></p> <p><i>Írásbeli összeadás, kivonás négyjegyű számokkal.</i></p> <p><i>Írásbeli szorzás kétjegyűvel, osztás egyjegyűvel. A zárójel használata, műveleti sorrend.</i></p> <p>Kiegészítésként javasolt: Osztás kétjegyűvel.</p>	<p>Az összeadás tagjai felcserélhetőségének, az összeadás és kivonás kapcsolatának ismerete és alkalmazása. Az eredmény ellenőrzése a becsléssel való összevetéssel, a kivonás ellenőrzése összeadással is. A műveletekkel kapcsolatos elnevezések használata</p> <p>Az írásbeli összeadás és kivonás biztos elvégzése a 10000-es számkörben. (Az összeg 3-4 tagú is lehet.)</p> <p>A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alapművelet körében.</p> <p>A szorzás és osztás biztos elvégzése szóban a szorzótáblák közvetlen alkalmazásával.</p> <p>Kerek tízesek szorzása egyjegyű számmal szóban a 10000-es számkörben.</p> <p>Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, (az osztandóban legalább annyi nulla van, mint az osztóban). A kétjegyűvel való írásbeli szorzás és az egyjegyű osztóval való írásbeli osztás biztos elvégzése a 10000-es számkörben. Az eredmény ellenőrzése a becsléssel való összevetéssel, az osztás ellenőrzése szorzással is.</p>
	<p>Összefüggések, kapcsolatok</p>	
<p>A problémamegoldó gondolkodásban való gyakorlottság és eredményesség fokozása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önállóság növelése a feladatok szövegének értelmezésében, - megoldási algoritmusok kialakítása és alkalmazása, - szöveges feladathoz többféle megoldás keresése. <p>Tanulási szokások továbbfejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kerekített értékekkel végzett becslés, - az ellenőrzés többféle módjának ismerete, - megoldási terv készítése feladatokhoz, - írásbeli válaszadás szöveges feladathoz 	<p><i>Összetett számfeladatok megoldása, műveletek sorrendje, zárójelek használata.</i></p> <p><i>A 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel osztható számok.</i></p> <p><i>Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása tervszerű próbálgatással, illetve egy lépésben következtetéssel.</i></p> <p><i>Egyenlőtlenségek igazsághalmazának ábrázolása számegyenesen.</i></p> <p><i>A nyitott mondatok igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon; egyszerű esetekben következtetéssel. A jelek értelmezése, használata</i></p> <p><i>A tervszerű próbálgatás (közelítő módszer) alkalmazása a megoldás keresésére.</i></p> <p><u>Negatív számok:</u></p> <p><i>A negatív szám fogalmának mélyítése, többféle modell megismerése, lépegetés számegyenesen.</i></p> <p><u>Törtek:</u></p> <p><i>Mennyiségek törtrészének fogalmának mélyítése, előállítás, kiszámítása, modellezése, összehasonlítása. Törtrész kiegészítése 1 egészre, az 1 egész előállítása a törtrész ismeretében.</i></p> <p><i>Szöveges feladatok értelmezése, az adatok ábrázolása, modell készítése.</i></p> <p><i>Többféle megoldási mód keresése.</i></p> <p><i>Szöveges feladatok tevékenységhez,</i></p>	<p>Legfeljebb 2-3 műveletet tartalmazó összetett számfeladatok megoldása, a műveletek sorrendjének és a zárójelek használatának ismerete és alkalmazása.</p> <p>Adott halmaz elemeinek szétválogatása adott szempont szerint.</p> <p>Nyitott mondat igazsághalmazának megkeresése véges alaphalmazon.</p> <p><i>Háromnál több műveletet is tartalmazó számfeladatok megoldása.</i></p> <p>A műveletek közötti kapcsolatok felhasználása ismeretlen összetevő megkeresésére egy, esetleg két lépésben, egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása próbálgatással, esetleg következtetéssel.</p> <p>Hőmérőről negatív értékek leolvasása, változások felismerése.</p> <p><i>Különböző modellről, rajzról, számegyenesről negatív értékek leolvasása, a köztük lévő viszony megállapítása.</i></p> <p>Mennyiségek felének, harmadának, negyedének, tizedének felismerése, meghatározása.</p> <p><i>Formák, mennyiségek, számok kis nevezőjű törtrészének előállítása, kiszámítása, összehasonlítása (a számláló 1-nél nagyobb is lehet).</i></p> <p>Két művelettel megoldható egyszerű szöveges feladat értelmezése, az adatok lejegyzése, az összefüggések</p>

	<p><i>rajzhoz kapcsolódva</i> <i>Adott halmaz elemeinek szétválogatása adott szempont szerint.</i> <i>Szöveges feladatok megoldása:</i> <i>-értelmezés, adatok kigyűjtése, rendszerezése,</i> <i>-modellkészítés (keresés, választás)</i> <i>-összefüggések elemzése, a probléma megoldása,</i> <i>-válasz megfogalmazása, az eredmény összevetése a valósággal.</i></p>	<p>felismerése, a terv elkészítése, az eredmény becslése, kiszámítása a szóbeli és írásbeli műveletek alkalmazásával. Az eredmény ellenőrzése. Szöveges válasz megfogalmazása. Összetettebb, esetleg felesleges adatot is tartalmazó szöveges feladatok megoldása önálló néma olvasás alapján is.</p>
--	--	--

4.6.2. SOROZATOK, FÜGGVÉNYEK

Szükséges alapok:

A Számтан, algebra, illetve a Geometria, mérés témakörben megfogalmazott követelmények teljesítése, a harmadik osztályban megfogalmazott minimum-követelményeknek megfelelően.

Célok:

A megfigyelőképesség, a gondolkodási műveletek, a számolási rutin, a szövegértelmező képesség fejlesztése változatos feladatok, tevékenységek segítségével. Rugalmas gondolkodásra, ötletgazdaságra való törekvés.

Értékelés:

A Számтан, algebra, illetve Geometria, mérés témakörhöz kapcsolódó feladatokkal, melyek helyet kapnak a témazáró felmérésekben.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény:
<p>A gondolkodási műveletek körének bővítése (pl. osztályozás, szabályfelismerés, grafikonkészítés, elemi algoritmus alkalmazása). Lényegkiemelő és általánosító képesség fejlesztése, következmények meglátására való képesség fejlesztése.</p> <p>Összefüggések észrevétele és megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. Rövid, tömör kifejezőképesség alakítása. Absztrakciós képesség alapozása.</p>	<p><i>Megkezdett sorozatok folytatása adott szabály szerint.</i> <i>Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.</i> <i>Különbség- és hányados sorozat képzése.</i> <i>Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal.</i> <i>Többféle folytatás lehetősége.</i> <i>Adatok sorozatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása.</i> <i>Hozzárendelések, leképezések.</i> <i>Szám-számfüggvények sokféle formában.</i> <i>Grafikonok építése, olvasása.</i></p>	<p>Állandó különbségű sorozat szabályának felismerése, a sorozat folytatása adott vagy felismert szabály alapján. Sorozat elemei közti összefüggés felismerése, a sorozatképzés szabályának megfogalmazása esetleg többféle alakban. Néhány elemével megadott sorozathoz többféle szabály keresése. Táblázattal, diagrammal, grafikonnal adott összefüggések összetartozó értékpárjainak leolvasása. Táblázat kiegészítése adott szabály alapján. Táblázattal, diagrammal, grafikonnal adott összefüggések értelmezése, a kapcsolatok felismerése. Megfigyeléssel, méréssel nyert adatokból táblázatok, diagramok, grafikonok készítése. Táblázattal adott függvény szabályának leírása, esetleg többféle alakban. <i>Táblázat kiegészítése összetettebb egyenlettel adott, illetve felismert szabály alapján.</i> <i>Szöveggel adott függvény szabályának felírása, táblázat kitöltése.</i></p>

4.6.3. GEOMETRIA, MÉRÉS

Szükséges alapok:

Az adott feladathelyzeteknek megfelelő szám-és műveletfogalom, számolási rutin.

Célok:

A bővülő tartalom feldolgozásával a megfigyelőképesség, a fogalomalkotó és problémamegoldó képi gondolkodás, a térszemlélet fejlesztése. Azoknak a képességeknek és szemléleteknek az alakítása, amelyek lehetővé teszik a matematika

alkalmazását más tantárgyakban és a mindennapi életben.

Értékelés:

Ellenőrizzük és értékeljük a mérőeszközök ismeretét és használatát. A felmérő feladatsorok tartalmazhatnak a témakörhöz kapcsoló feladatokat.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS AGONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
Síkidomok, testek, transzformációk		
<p>Konstrukciós képesség alakítása. Sík- és térgeometriai tapasztalatok szerzése. Az alakzat egészének és részeinek érzékelése. Helymeghatározás képességének fejlesztése.</p>	<p><i>Testek másolása modellről. Testek építése adott feltételek szerint testekből, lapokból. Testháló kiterítése, tervezése, összeállítása: téglatest, kocka. Síkidomok előállítás adott feltételekkel. Párhuzamos és merőleges vonalpárok képzése, derékszög fogalma. Az egybevágóság fogalmának formálása tapasztalatszerzés útján; síkidomok másolása, eltolás, tengelyes tükrözés, elforgatás. Síkbeli tükröképek előállítása, tükrözés párhuzamos tengelyekre. Nagyítás, kicsinyítés. A hasonlóság fogalmának tapasztalati előkészítése. Sokszögek kerületének meghatározása. A terület fogalmának és a területszámításnak az előkészítése, sokszögek sokféle átdarabolása, lefedésük különböző alakú és méretű lapokkal. Kiegészítésként javasolt: A térfogatmérés fogalmának előkészítése. Téglatest térfogatának meghatározása különböző alkalmi egységekkel.</i></p>	<p>A téglatest és a kocka felismerése, a köztük lévő kapcsolat ismerete. A téglatest és a kocka tulajdonságainak felsorolása. A téglalap és a négyzet tulajdonságainak felsorolása, megmutatása rajzról. Téglalap és négyzet közti kapcsolat ismerete. A síkidomokkal, testekkel kapcsolatos elnevezések (oldal, csúcs, szemközti, szomszédos, illetve csúcs, él, lap) helyes használata az alakzatok vizsgálata során. Párhuzamos és merőleges egyenespárok felismerése síkban és térben. Egybevágó síkidomok felismerése és kiválasztása konkrét alaphalmaz esetén. Alakzatok tükrösségének felismerése. Síkbeli tükrözés végrehajtása építéssel, négyzetrácson stb Konkrét esetekben a téglalap és a négyzet kerületének mérése és számítása.</p>
Mérhető tulajdonságok, mérés		
<p>Összehasonlítások, viszonyítások. Ismeretek önálló alkalmazása.</p>	<p><i>A hosszúság, úrtartalom, tömeg és idő mérése alkalmi és szabvány egységekkel A mennyiségek szabvány mértékegységeinek használata szám- és szöveges feladatokban Váltások különféle mértékrendszerekben. A mértékegységek és a köztük lévő kapcsolatok alkalmazása számításos, illetve szöveges feladatokban.</i></p>	<p>Mérés szabvány egységekkel. Át- és beváltások a tanult mértékegységekkel gyakorlati mérésekhez kapcsolva, illetve ilyenek felidézése nyomán. <i>Méréssel kapcsolatos ismeretek alkalmazása szöveges feladatok értelmezésében, megoldásában.</i></p>
	<p><i>A terület mérése lefedéssel, a terület kiszámítása a területegységek összeszámolásával, térfogatmérés kirakással, építéssel. Téglalap területének mérése; számolás a kirakást felidéző módon. Szögmérés derékszöggel, felével, negyedével. Alaprajzok, nézeti rajzok, térképek</i></p>	<p>Számítások a kerület és terület megállapítására.</p>

	<i>értelmezése, készítése. Tájékozódás alaprajz, térkép segítségével.</i>	
--	---	--

4.6.4. VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZIKA

Szükséges alapok:

A 3.osztályos szintnek megfelelő kommunikációs és megfigyelőképesség, illetve számfogalom. A Számtan, algebra, a Geometria, mérés illetve az Összefüggések, függvények, sorozatok témakörökben megfogalmazott témakörök teljesítése.

Célok:

A megfigyelőképesség és a matematikai szemléletmód fejlesztése a mindennapi élet és a matematika közötti kapcsolatok felfedeztetése.

Értékelés:

Fejlesztő értékelés szóban, írásban a követelményeknek megfelelő feladatokkal. Témazárókban kapjon helyet.

Tananyag

FEJLESZTÉSI FELADATOK, TEVÉKENYSÉGEK	TANANYAG ÉS GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK ALAPOZÁSA	A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI Minimális teljesítmény Minimumszintet meghaladó követelmény
<p>Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése (a biztos, a lehetséges és a lehetetlen események , törtszámok). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. A gyakoriság, valószínű, kevésbé valószínű értelmezése konkrét példákon.</p>	<p>Adatok gyűjtése, rendezése, ábrázolása grafikonon. Táblázatok, grafikonok készítése, leolvasása, értelmezése. Néhány szám számítani közepének értelmezése, az "átlag" fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére. Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. <i>A véletlen események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon.</i> Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata.</p>	<p>Adatgyűjtés táblázatok leolvasásával. Példák megfogalmazása a biztos, a lehetséges és a lehetetlen fogalmának használatával.</p>

5. KÖRNYEZETISMERET

5.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

A tantárgy célja, hogy felkeltse a tanulóban a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Bátorítsa a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, alkotóinak, jelenségeinek "felfedezésére". Jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzeteket alakítsa ki a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről. Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységet, alapozza meg a környezet értékeit tisztelő, azokat megóvni kész magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

A környezetismeret tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg lakóhelyük, majd - egyre táguló körben - távolabbi természeti és ember által létrehozott környezetük jellemző anyagaival, jelenségeivel, élőlényeivel, illetve azok változásával, valamint az emberek és környezetük kapcsolatával. Fedezzék fel a természet sokszínűségét, szépségét, és ébredjenek rá pótolhatatlan, értékes mivoltára.

A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetésére, megszerettetésére törekedjünk. Ezen keresztül segítsük olyan pozitív attitűd kialakulását, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő. Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával kelte fel —a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben— a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt.

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat egyre nagyobb önállósággal szabályosan, balesetmentesen közlekedni, elemi fokon tájékozódni a térben, és az időben. Kiemelt cél az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása, s ezzel a személyes biztonság növelése. Nyújtsa ismereteket az anyag különböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segítse észlelni, és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait. Fejlessze helyes egészség szokásait, alapozza meg önmaguk, valamint az élő és élettelen környezetük iránti felelősségérzetüket, segítse a környezeti harmónia létrejöttéhez és fenntartásához szükséges magatartásuk és életvitelük alakulását.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

A műveltségi terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a tér-idő viszonylatok kialakítása, a tájékozódási képesség, a történelemből, folyamatokból a tendenciák felismerése. Segítségét nyújt a hallássérült és beszéd fogyatékos embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához..

A nyelvi kommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott tanulókat gyakorlati tevékenykedtetéssel juttassa olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez.

5.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek

A tanuló váljék nyitottá a természet szépségei, értékei iránt. Érdeklődésének megfelelően tudjon ismeretekhez jutni a valóság megtapasztalásával, valamint különböző képi és szöveges ismerethordozók révén. Legyen képes a természet tárgyait, élőlényeit, jelenségeit és folyamatait észlelni, és azokat elemi szinten megfigyelni. Tanítói irányítással, segítséggel tudjon ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak mérése, egyszerű kísérleti vizsgálata és modellezése által. Ismerje fel a vizsgálódásokhoz, mérésekhez, kísérletekhez szükséges eszközöket, és használja azokat balesetmentesen. Szerezzen gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, a hosszúság, a tömeg, az úrtartalom, a hőmérséklet és az idő mértékegységeinek használatában.

Szerezzen jártasságot a jelenségek, folyamatok egy-egy körének megadott szempontú csoportosításában. Megfigyeléseit, tapasztalatait saját szavaival, egyszerűen tudja megfogalmazni és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni.

Tudja a megszerzett ismereteit elmondani, ábrázolni, leírni. Legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek minőségi és mennyiségi jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában. Legyen képes a természeti és ember alkotta környezetről különféle módon szerzett ismereteit egymással összevetni, különböző szempontok szerint csoportokba rendezni, vizsgálódásainak eredményeit elemezni, értelmezni.

Tudja magyarázni ismereteinek mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, ismerje fel a környezetben előforduló veszélyhelyzeteket. Legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi élet problémáinak megoldásában a tanultakat.

Lássa be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges életkörülményeket. Ismeretei ébresszék rá, hogy felelős a természet védelméért, és ezért becsülje meg környezetének értékeit. Ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját (mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem). Tudja, hogyan kell

viselkednie veszélyhelyzetben (menekülés, segítségkérés).

Tájékozódás az élő és élettelen természetről

Ismerje meg vizsgálódásai alapján a környezetében előforduló fontosabb élő és élettelen anyagok néhány jellemző tulajdonságát, tudja az anyagokat különböző megadott szempontok szerint csoportosítani. Legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetünk egészséges fejlődéséhez. Tartózkodjék az élvezeti és kábítószerek kipróbálásától. Tudja, mely anyagok szennyezhetik leggyakrabban a környezetét, mely anyagok, eszközök a háztartás leggyakoribb veszélyforrásai.

Tájékozódás az időben. Az idő és a természeti jelenségek

Ismerje a napszakok és évszakok változását. Szerezzen gyakorlatot az idő mérésében, a mindennapi életünket meghatározó időtartamok becslésében. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is - magunk is - változnak. Ismerje fel e változások szabályszerűségét, okait.

Tájékozódás a térben. A tér és a természeti jelenségek

Fejlődjön térérzékelése és térérzete az irányok, távolságok, hosszak, nagyságrendek becslésével, mérésével. Tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméreteihez, majd szabvány mértékegységekhez viszonyítani, helyzetét, mozgását különböző nézőpontból szemlélni, elképzelni, jellemezni. Tudjon tájékozódni a lakóhelyén és annak környékén, tudjon útbaigazítást adni. Ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket. Tudja, hogyan kell viselkedni különböző veszélyhelyzetekben. Ismerje Magyarországon belül lakóhelye elhelyezkedését. Ismerkedjen meg az őt körülvevő táj jellegzetességeivel, felszínének formáival, az ottani élőlények jellemző tulajdonságaival. Tudja lakóhelye tájképi sajátosságait összehasonlítani más hazai tájakkal.

Tájékozódás a természettudományos megismerésről

Tudatosuljon benne, hogy a természetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük meg. Legyen tájékozott arról, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek és a média segítségével is fejlesztheti, de sok téves nézettel is találkozhat.

Tudjon önállóan a környezetére vonatkozó kérdéseket megfogalmazni. Tudjon beszámolni a saját tapasztalataiból, álló- és mozgóképekről, történetekből, leírásokból, a különböző kommunikációs eszközökből szerzett ismereteiről tanítói segítséggel. Tudjon írásban válaszolni egyszerű szóbeli vagy írásbeli kérdésekre. Tudjon egyszerű jelenségeket vázlatosan ábrázolni.

Ismerje meg a tudósok kiemelkedő eredményeit, kitartó szorgalmát, erőfeszítéseit.

Tájékozódás a társadalomtudományi megismerésről

A tanulók megismerkednek a társadalomtudományos kutató módszerek elemeivel – különböző forrásokból szerzett információk gyűjtése, elemzése, rendszerezése, összevetése a tanító segítségével.

A tanulók sajátítsák el a könyvtárhasználati ismeretek alapjait. A tanulók a környezet megismerése közben összehasonlítanak, felismerik az egyező- eltérő szokásokat, tulajdonságokat. Tudják mérlegelni a különböző cselekvési módokat és annak várható következményeit. Tudják a helyes és helytelen magatartási formákat megkülönböztetni. Bábozás, dramatizálás, filmek, jelenetek során a helyes magatartási formák, társas kapcsolatok kialakítása fogalmazódik meg.

A közlekedésben való biztonságos részvétel

Ismerje meg a biztonságos közlekedés rá vonatkozó szabályait. Tudja, hogyan előzheti meg és hogyan kerülheti el a leggyakoribb baleseti helyzeteket. Legyen tisztában azzal, hogy miként kérhet segítséget veszélyhelyzetben. Alkalmazza a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat és elvárt udvariassági szabályokat. Legyen tisztában lakóhelye veszélyes, kerülendő részeivel.

Emberismeret, önismeret, honismeret

Legyen igénye a személyes higiéniára, a test és a ruházat gondozására. Alkalmazza az egészségmegőrzés alapvető szabályait. Ismerje a korszerű táplálkozás, az egészséges életmód feltételeit.

Ismerje fel a harmonikus kapcsolat kialakításának szükségességét a természeti és társadalmi környezettel. Ismerkedjen szűkebb környezetének kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival. Gyakorolja azokat a tevékenységeket, szokásokat, amelyek az otthona, a lakóhelye, a szülőföldje és a hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezetnek.

5.3. 1. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 óra

5.3.1. TANANYAG

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan) Megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.	Tapasztalatszerzés a környezetről az osztályteremben és az osztálytermen kívül séták és kirándulások során. A megfigyelték pontos megfogalmazása szóban. Saját korábbi élményeiről néhány mondatos beszámoló szóban. A tanuló közvetlen környezetében élőlények megfigyelése a tanító irányításával. Tapasztalatok rajzos rögzítése, a korábbi személyes

<p>A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban tanítói segítségével.</p>	<p>élmények beépítése. A valóságban megfigyelt jellemzők felismerése fényképen és rajzon. Anyagok, tárgyak, képek, szókártyák csoportosítása tetszőleges és megadott szempont szerint. Csoportosítási szempont észrevétele. A megismert élőlények, jelenségek felismerése képeskönyvek, diaképek, filmfelvételek segítségével. Feladatértés bizonyítása aláhúzással, összekötéssel, színezéssel.</p>
<p>Az élettelen természet alapismeretei: A nap időtartama, a napszakok váltakozása, jellemzői. Az időmérés eszköze az óra. Az időjárás elemeinek megfigyelése: napsugárzás, hőmérséklet, szél, felhőzet, csapadék. A víz megjelenési formái a természetben. Az évszakok jellemző időjárása Az évszakok sorrendje, a hónapok neve és sorrendje. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, helyi szokások.</p>	<p>Egyszerű beszámoló szóban a napi időjárásról, a különböző napszakokban történekről. Időmérés különböző típusú órákkal. Az időjárás elemeinek és változásának megfigyelése, rajzos rögzítése. Az időjárás megfigyelése során a víz különböző megjelenési formáinak felismerése: eső, hó, zúzmara, dér, jég, hó, köd, pára. A szélsőséges időjárás okozta veszélyhelyzetek és a védekezés lehetőségei. Egyszerű beszámoló a napi időjárásról. Napszakok, hónapok, évszakok sorba rendezése időrend alapján. Évszakok jellemző időjárásának megfigyelése, összehasonlítása, felismerése képről, filmről. Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, szokások megismerése (pl. szüret, Márton nap, karácsony, regölés, húsvét, madarak és fák napja), részvétel a helyben hagyományos ünneplésben, népszokásban. Családi ünnepek, szokások.</p>
<p>Közvetlen környezetben lévő tárgyak megfigyelése. Az élő természet alapismeretei: Az élő és az élettelen közötti különbség. A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények megfigyelése (mérete, alakja, színe, illata, jellemző részei, élőhelye). Elemi ismeretek a növénygondozásról (magvetés, ültetés, öntözés) Növényi táplálékaink (nyersen és főzve fogyasztható növények). Gyümölcsök és zöldségek szerepe az egészséges táplálkozásban. A közvetlen környezetben gyakran előforduló állatok, társállatok megfigyelése (mérete, alakja, színe, szaga, hangja, mozgása, táplálkozása, jellemző tevékenységei, szaporodása). A közvetlen környezetben gyakran előforduló állatok megfigyelése (méret, alak, szín, szag, hang, mozgás, táplálkozás, szaporodás alapján). Az állatok és a növények évszaktól függő változásai Állatmesék és a valóság.</p>	<p>Tárgyak összehasonlítása és csoportosítása nagyság, szín, alak, felület, íz, szín, anyag szerint. A tanuló közvetlen környezetben gyakran, előforduló növények és állatok megfigyelése, érzékszervi tapasztalatszerzés a tanító irányításával. A sokféleség bemutatása. A valóságban megfigyelt jellemzők felismertetése fényképen és rajzon. A közvetlen környezetben előforduló gyakori növények, növényi részek (pl. levelek, termések) közül néhány megfigyelése, lerajzolása, egyszerű csoportosítások hasonló tulajdonságaik alapján. Növények gondozása az osztályban, az iskolakertben (öntözés, tápoldat készítés, ültetés, magvetés) A közvetlen környezetben előforduló gyakori állatok (kutya, macska...) közül néhány megfigyelése, lerajzolása, egyszerű csoportosítások hasonló tulajdonságaik alapján. Tanítói kérdésre egy-egy élőlény jellegzetességeinek felsorolása. Az ős, tél, nyár, tavasz változásainak megfigyelése. (Lombhullatás, rügyfakadás, virágzás, termés.) A fa és a cserje összehasonlítása. Állatok viselkedése a különböző évszakokban. (Költöző madarak, téli álm, élelem gyűjtés, test változásai.) A mese és valóság összevetése dramatikus helyzetjátékokban.</p>
<p>Testünk és életműködésünk: Az egészség és a betegség. Az évszaknak és az időjárásnak megfelelő öltözködés. A tisztálkodás. A leggyakoribb balesetek megelőzésének módja. Segítségkérés balesetkor (mentők, tűzoltók, rendőrség)</p>	<p>Óvodai szokások folytatása, gyakorlása. A helytelen szokások megbeszélése. Játékok, dramatikus helyzetgyakorlatok a helyes öltözködéssel, a tisztálkodással, a betegséggel, balesettel kapcsolatban.</p>
<p>Tájékozódási alapismeretek: Saját testhez viszonyított irányok (előtte, mögötte, mellette, fölötte, alatta, jobbra, balra). Az iskola neve. Az iskola legfontosabb helyiségei, azok rendeltetése. Az iskola környékének jellemző közterei.</p>	<p>Játékos gyakorlatok az alatta, fölötte, mellette, közötte, előtte, stb. bal, jobb irányok helyes használatára. Az iskola épületének megismerése. Tájékozódás az iskola épületében. A különböző helyiségek rendeltetésének megbeszélése. Beszámoló az otthontól az iskoláig vezető útvonalról.</p>
<p>Közlekedés:</p>	<p>Az iskola gyalogos megközelítése. Közös gyalogos közlekedési</p>

<p>A gyalogos közlekedés legfontosabb veszélyhelyzetei, szabályai (átkelés az úttesten, vasúti átjárón. A közlekedési lámpa és a rendőr jelzései)</p>	<p>élmény megélése, megbeszélése. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása dramatikus játék helyzetekben. Szabálytudat alakítása. Az iskola megközelítése során adódó veszélyhelyzetek megbeszélése. A közlekedési lámpa és a rendőr jelzései. Járművek a közlekedésben.</p>
<p>Iskola és otthon ismerete Társas kapcsolatok az iskolában. Helyes és helytelen magatartás összehasonlítása. Az iskolában kialakult szokások magismerése. A családi közösség jellemzői. A lakóhely ismerete: A település (településrész) neve. A tanuló lakóhelyének pontos címe. Az iskola pontos címe. A környék nevezetes épületei. A lakóhely jellegzetességei.</p>	<p>Elemi együttélés szabályai. Különböző magatartási formák megfigyelése képen, dramatikus helyzetgyakorlatok. A családtagok. Család szokásai. Munkamegosztás a családban. Foglalkozások.</p> <p>Az iskola környékének bejárása.</p> <p>Ismerkedés a lakóhely jellegzetességeivel.</p>

5.3.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételt, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, órai aktivitás figyelemmel kísérése. Folyamatosan értékelünk szóban. Negyedévente írásos értékelést kapnak a gyerekek.

5.4. 2. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 óra

5.4.1. TANANYAG

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan) Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében.</p> <p>Becslések, egyszerű mérések alkalmilag választott és szabvány egységekkel (m, dm, cm; kg, dkg; l, dl; óra, perc, nap, hét, hónap, év; °C) tanítói segítséggel. A tapasztalatok kifejezése élőszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.</p>	<p>A dolgok érzékelhető tulajdonságainak megtapasztalása. Összehasonlítások az érzékek alapján (pl.: nagyobb, hangosabb). Megfigyelések rögzítése tanítói irányítással írásban. A tanuló környezetében – a természetben, a háztartásban, a lakóhelyen - található gyakori tárgyakkól (pl.: lehullott levelek, száraz termések, kavicsok, üres csigaházak, kelmedarabok, címkék, kupakok stb.) különböző gyűjtemények készítése és rendezésük. Mérések, mértékegységek használata. A közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés megkülönböztetése. A tanulói tapasztalatok rögzítése tanítói segítséggel rajzban és írásban. Rövid, szóbeli vagy írásbeli kérdésre írásbeli válasz adása önállóan. Nem tanórán szerzett ismeretekről rövid szóbeli beszámoló adása. Kérdések megfogalmazása az összefüggések keresésekor. Vélemények megfogalmazása helyzetelemzésekor.</p>
<p>Az élettelen természet alapismeretei: Az érzékszerveink szerepe a környezetünk megismerésében. A környezetben előforduló anyagok érzékelhető tulajdonságainak (színének, alakjának, hőmérsékletének, felületének, keménységének, rugalmasságának, ízének, szagának) megfigyelése. Megmérhető és nem mérhető tulajdonságok. Az anyagok csoportosítása (fa, kelme, üveg, papír, cserép, fém, ásvány stb.) Az anyagok tulajdonságai és felhasználásuk, hatásuk közötti kapcsolat. Élelmiszerek.</p>	<p>A tanuló közvetlen környezetében lévő tárgyak és élelmiszerek érzékelhető tulajdonságainak (alak, szín, felület, alaktartás, összenyomhatóság, illat, íz, hang, stb.) megtapasztalása. Az érzékszervi tapasztalatokra épülő felismerő gyakorlatok.</p> <p>Összehasonlítások, sorba rendezések az érzékek és mérések alapján. Hosszúságmérés, tömegmérés, folyadékok mérése, időmérés. Kapcsolat keresése a tulajdonság és a funkció között. A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Az anyagok azon tulajdonságainak észrevétele, amelyek miatt a környezetet szennyezhetik, veszélyeztethetik.</p>

<p>Az élő természet alapismeretei: A környezetünkben élő fás területek (park, erdő) élőlényei. A növények szintjei. Növények alkalmazkodása az évszakok változásaihoz. A fa részei. A vadon élő és a tenyésztett, kedvtelésből vagy társként tartott állatok élete közötti különbség. Az állatok viselkedésének megfigyelése, leírása, összehasonlítása. Növények és állatok érzékszervekkel közvetlen megállapítható tulajdonságai. Az állatok viselkedése a különböző évszakokban. Az állatok tulajdonságai. Cserépfalvában nevelt növények gondozása. Élőlények csoportosítása. Ritmus a természetben.</p>	<p>A növények megfigyelése, leírása, vizsgálata, csoportosítása. Tapasztalatszerzés előzetes megfigyelési szempontok alapján a különböző élőhelyek élővilágáról. Tájékozódás az időben. Időmérések végzése, mértékegységeinek használata. Az élőlények változásának megfigyelése az időben (növekedés, fejlődés, pusztulás). Az idő és az életmód kapcsolatának észrevétele (téli álmom, költöző madarak, lombhullatás, több évig élő növények). Élőlények csoportosítása a jellemző jegyek alapján (pl. növény, állat, fás szárú, lágyszárú, egy évig élő, több évig élő; emlős, madár, lombhullató-örökzöld fa cserje, lábak száma, test puhasága, szárnyak. Hasznos, védett állatok, növények.). A megfigyelt jelenség okainak keresése, annak észrevétele, hogy egy adott ok megléte befolyásolja a jelenség létrejöttét (életfeltételek). Az élőlények életének változásai az évszakok váltakozása során. Az ismétlődő jelenségek, tevékenységek észrevétele.</p>
<p>Testünk és életműködésünk: Testünk főbb részei. Szervezetünk megfigyelhető ritmusai. Érzékszerveink szerepe a környezet megismerésében. Egészség, betegség. Segítségkérés balesetkor. Életműködéseink főbb jellemzői (mozgás, táplálkozás, légzés, fejlődés) A helyes fog- és testápolás. A fogorvos és az orvos gyógyító munkája.</p>	<p>Tájékozódás a saját testen. Játékos gyakorlatok az irányok, helyzetek megkülönböztetésére. Az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások gyakorlása. A 8 – 9 éves gyermek helyes napirendjének kialakítása. Különböző mérések elvégzése a saját testen. Friss levegő, mozgás, helyes táplálkozás, alvás, tisztálkodás, öltözködés szerepe az egészséges fejlődésben. Fog- és testápolási technikák gyakorlása. Beszélgetések, dramatikus gyakorlatok.</p>
<p>Tájékozási alapismeretek: Út az otthontól az iskoláig. Az iskola környékének megfigyelése (közterületek, közlekedési eszközök, üzletek, a szabadidő eltöltésének helyei, intézmények, nevezetes és érdekes épületek, helyek, a felszín formái) Saját testhez viszonyított irányok.</p> <p>Iskola és otthon</p>	<p>Tapasztalatgyűjtés az iskola környékén: Séta, kirándulás a település környékének nevezetes helyeire. Az iskola környékének nevezetes épületeinek, természeti formáinak megfigyelése, számbavétele, sorba rendezése. Rajz és képgyűjtemények készítése. Játékos gyakorlatok az alatta, fölötté, mellette, közötté, előtté, bal, jobb irányok helyes használatára. Házak, lakások régen és ma. A berendezés változásainak megfigyelése. A gyerekek feladatai otthon. A szülők és a gyerekek napirendje. Rokonok, barátok, ismerősök. Társak az iskolában. Az iskola régen és ma.</p>
<p>Közlekedés: A közlekedés illemszabályai. A helyes viselkedés járműveken. Gyermekek balesetek okai és megelőzésük. Gyermekekkel történt balesetek okai, megelőzésük.</p>	<p>Közös élményszerzés különböző közlekedési eszközökön. Esetelemzések gyermekekkel történt balesetek kapcsán. Veszélyhelyzetek felismerése az iskola megközelítésekor. Dramatikus játékok a helyes magatartásformák begyakorlására. Tanult szabályok, jó tanácsok szöveghű ismerete.</p>
<p>A lakóhely ismerete: A település neve. A tanulók lakóhelyének pontos címe. Az iskola pontos címe. A környék nevezetes épületei. A település utcái, házai egykor. A település lakóinak élete régen és most.</p>	<p>A település jellemző természeti formáinak megfigyelése (síkság, dombok, hegyek, völgyek, patakok, folyók) elnevezése, felismerése. Természeti értékeinek, szépségének felfedezése. Helytörténeti bemutatóhely, kiállítás megtekintése. Történetek, emlékek, mondák gyűjtése, olvasása. Helyi hagyományok ápolása.</p>

5.4.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Megfigyeléseiről, tapasztalatairól a tanuló tudjon szóban beszámolni tanítói kérdések alapján. Tapasztalatait rögzítse tanítói segítséggel. Ismerje fel a tanult jelenségeket rajzról, képről. Ismert témakörben csoportosítson megadott szempont szerint. Ismerjenek rá a tárgyak anyagára. Legyen képes méréseket végezni, használja helyesen a tanult mértékegységeket.

Használja helyesen a napszakok nevét. Sorolja fel az évszakokat és a hónapokat helyes sorrendben. Nevezze meg az évszakok jellemző időjárási jelenségeit. Az időjárás megfigyelés során figyelje meg a víz különböző megjelenési formáit (eső, hó, zúzmara, dér, jég, köd). Mutasson be a tanult élőlények közül egyet, sorolja fel jellemző jegyeit. Tudja, hogy a növények és az állatok életét az évszakok változása is befolyásolja. Vegyenek részt madáretetésben, növényápolásban. Tudja összehasonlítani a fát és a cserjét. Használja az örökzöld, lombhullató, fás szárú lágyszárú, hasznos, védett kifejezéseket. Ismerje fel az erdő élővilágát. Tájékozáson jól saját testén. Ismerjék az érzékszerveiket és megóvásuk módját. Tudja az egészséges életmód, helyes napirend kialakításának módját. Igényeljük a tisztaságot, a rendezett környezetet. Ismerje és

használja pontosan a helyet, helyzetet jelentő (előtte, mögötte, között, alatta, fölötte, mellette) kifejezéseket. Legyen a tanulóknak ismerete az iskola és otthon jellemzőiről. Közösön vegyenek részt a terem díszítésében, kedvező környezet kialakításában. Tudja kik a családtagjai, rokonai. Ismerjen 8-10 foglalkozást. Tudjon különbséget tenni a helyes és a helytelen magatartási forma között. Társas kapcsolataiban tartsa be az együttműködés szabályait. Tartsa tiszteletben társait. Tudjanak tájékozódni az iskola környékén. A megismert közlekedési szabályok szerint közlekedjen. Nevezze meg otthona és az iskola között lévő legfőbb közlekedési veszélyforrásokat, ismerje azok elkerülésének módját. Ismerje lakóhelye főbb jellegzetességeit. Ismertessen egyet a település hagyományai közül. Tudja útba igazítani az idegent lakóhelyén. Az ember helytelen magatartásával szennyezi a környezetét, mit tehetünk ennek elkerüléséért. Környezetbarát viselkedés kialakítása.

Értékelés

Az órai szereplés, a gyűjtőmunka, a megfigyelésekről készült rajzok, feljegyzések, szóbeli feleletek, témazáró feladatlapok alapján értékelünk. Az egyes témakörök után szóbeli vagy írásbeli számonkéréssel győződhet meg a tanító a követelmények elsajátításáról. Szummatív mérőeszközök száma 4.

A tanév végén az éves minimum követelményből egy felmérő dolgozatot ír, melyben minden 2.osztályos tanuló beszámol az elsajátított tudásáról.

A gyengén teljesített tanulók felzárkóztató foglalkozás után ismét lehetőséget kapnak a tudásuk felmérésére.

5.5. 3. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 55,5 óra/ (heti 1,5 óra)

5.5.1. TANANYAG

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan) Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, egyszerű természeti jelenségek felismerése. Becslések, egyszerű mérések szabvány egységekkel (m, dm, cm, mm; t, kg, dkg, g; l, dl, cl, ml, hl; óra, perc, másodperc; °C) tanítói segítséggel. A tapasztalatok általánosítása Ismerkedés a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképe, álló és mozgóképek). A tapasztalatok kifejezése előszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel</p>	<p>A tapasztalatok lejegyzése, rendezése tanítói segítséggel. Egyszerű kísérletek megfigyelése és elvégzése. Oksági összefüggések keresése a kísérletek tapasztalatai és a mindennapi tapasztalatok között. Mérések, mérés-sorozatok végzése. Tapasztalatok megjelenítése egyszerű ábrával, rajzzal. Saját korábbi tapasztalatok beépítése. Gyermekenciklopédiák, könyvek használata adott feldolgozási algoritmus segítségével. Tévéműsorok, reklámok és az azokban esetleg előforduló helyes és téves tájékoztatások megfigyelése, elemzése (pl. táplálkozás, gyógymódok).</p>
<p>Az élettelen természet alapismeretei: A környezetben előforduló anyagok mérhető tulajdonságai. A változások megfigyelése. A hőmérséklet változása. A halmazállapot-változások a mindennapi életben. Az időjárási jelenségek és az anyag tulajdonságainak változása. Fagyás, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás megfigyelése. Az olvadás és oldódás megkülönböztetése. Vizsgálódás mágnesekkel. A tűz és az égés. A felszín az időjárás, a vizek és ezek egyszerűbb változásainak bemutatása. Éghető és éghetetlen anyagok. Az égés, mint veszélyforrás. Veszélyre figyelmeztető jelek, jelzések.</p>	<p>Megfigyelések, tapasztalatok, mérési eredmények rögzítése írásban önállóan, előzetes megbeszélés után. Mondatok, rövid szövegek igazságtartalmának eldöntése tapasztalatok, megfigyelések alapján. Rövid szóbeli beszámoló a megfigyelésekről, tapasztalatokról. Tapasztalatszerzés a különböző anyagok halmazállapotainak főbb jellemzőiről. A halmazállapot-változás megtapasztalása, feltételeinek előállítása. Oksági összefüggés keresése a halmazállapot-változás és egyes hétköznapi jelenségek között. Az anyagok változása, az annak folyamán megfigyelhető tulajdonságok észrevétele (pl.: égés, oldódás, forrás). Időjárás változásainak megfigyelése, lejegyzése. A szél keletkezése. A víz hőmérséklet-változásának rajzos ábrázolása. Kísérletek végzése mágnessel. A vonzás és taszítás megfigyelése. Az égéshez szükséges feltételek vizsgálata. Teendők tűz (pl. épülettűz, erdőtűz, ruhatűz) esetén. Önmentési gyakorlat.</p>

<p>Az élő természet alapismeretei: A növények életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak (pl.: fény, talaj, időjárás, szennyező anyagok) hatása a növények életére. A növényi élet évszakos ritmusa. A víz és vízpart növény- és állatvilága. A virág részei. Az állatok életéhez nélkülözhetetlen környezeti feltételek vizsgálata. A környezet változásainak hatása az állatok életére. Az állatok évszakok szerinti viselkedése. A növények és állatok kapcsolata, egymásrautaltsága. Helyes viselkedésünk a természetben. Környezetvédelem.</p>	<p>A növények változásának folyamatos megfigyelése. Egyszerű kísérletek az életfeltételek bizonyítására. A víz, vízpart állatvilágáról és növényvilágáról tapasztalatok gyűjtése. Védett állatok és növények. Különböző állatok viselkedésének, életmódjának, az élőhelyükhöz és más élőlényekhez fűződő kapcsolataiknak megfigyelése a valóságban, valamint álló és mozgóképeken. Az ember szerepének tisztázása a környezetében élő más élőlények életfeltételeinek alakításában. Tetteink következményeinek kutatása.</p>
<p>Testünk és életműködésünk: Testünk mérhető tulajdonságai. Életünk nélkülözhetetlen környezeti feltételeinek vizsgálata. A környezet változásainak hatása életünkre. Egészséges életmód. Helyes napirend. Az egészség és a sport. A betegség tünetei (rossz közérzet, láz, fájdalom, hasmenés, hányás, vérzés). A leggyakoribb fertőző betegségek és megelőzésük. A védőoltások fontossága. A beteglátogatás, betegápolás szabályai. A kuruzslás veszélyei.</p>	<p>Az életjelenségek változásainak megfigyelése, mérése. Saját tapasztalatok megbeszélése, összehasonlítása a társakéival. A magatartási és illemszabályok, valamint a betegségek, balesetek megelőzése közötti oksági összefüggések keresése (pl. kézmosás, zsebkendőhasználat). Dramatikus játék során a helyes egészség szokások gyakorlása.</p>
<p>Tájékoztató alapismeretek: A tárgyak alaprajza. Kicsinyítés rajzolással. Útvonalrajzok, térvázlatok, térképszerű ábrázolások ismert terepről. Ismerkedés a térképpel. A valóság térképi ábrázolása jelekkel. A település és környéke felszínének formái, vizei. A négy fő világtáj. Az iránytű.</p>	<p>Egyszerű alaprajzok készítése. Útvonalak berajzolása az alaprajzba., Térképszerű képes ábrázolások, térképvázlat készítése az iskola környékéről. Felszíni formák (síkság, domb, dombság, hegy, hegység, völgy). A víz és a szél felszínformáló munkája. Folyóvizek, állóvizek. Sziget, félsziget. Vízszennyezés. A település természeti értékeinek, szépségének felfedezése. Iránytű használata. A térképvázlaton útvonalak bejelölése, bejárása. Szimbolikus jelek alkalmazása. Tájékoztató iránytű segítségével.</p>

5.5.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló rögzítse írásban tapasztalatait, megfigyeléseit, méréseit az előzetesen megbeszélteknek megfelelő módon. Tapasztalatai alapján döntsön mondatok, rövid szövegek igazságtartalmáról. Olvassa le helyesen a hőmérőt. Használja helyesen a tanult mértékegységeket.

Nevezze meg az anyag halmazállapotait, azok néhány jellemzőjét. Közvetlen környezetéből nevezzen meg példákat a halmazállapot-változásra. Használja helyesen az oldódás, olvadás szavakat. Ismerje a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját. Tudja, hogy a szél a napsütés a hőmérséklet a csapadék állandó változása az időjárás. Használja a hegy, hegység, domb, dombság, völgy, síkság, folyó, tó, forrás, patak, sziget, félsziget, megjelölést. Ismerje a szél a csapadék és a folyó felszínalakító munkáját. Vegye észre a domborzat és a vízfolyás sebessége közti összefüggést.

Nevezzen meg a környezetéből néhány fontosabb jellemző élőlény fajt. Sorolja fel az élőlények életfeltételeit. Ismerje a virág részei: csészelevél, szíromlevél, porzó, termő. Vegyen részt természetvédelmi tevékenységben.

Ismerje, hogyan kerülhetők el a betegségek. Tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.

Tájékoztató az iskola környékéről készített térképvázlaton. Állapítsa meg helyesen iránytű segítségével a fő világtájakat. Nevezze nevén a település jellemző felszíni formáit, felszíni vizeit, nevezetes épületeit, közlekedési eszközeit.

Térkép segítségével sorolja fel a megyéket, megyeszékhelyeket.

Értékelés

Az értékelés során figyelembe vesszük a tanuló-órai munkáját, - megfigyelésekről készített rajzait, feljegyzéseit – szóbeli feleleteit, - témazáró feladatlapok megoldását, -gyűjtőmunkáját.

Szummatív mérőeszközök száma: 4

5.6. 4. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 74 óra / (heti 2 óra)

5.6.1. TANANYAG

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK	TEVÉKENYSÉGEK
<p>A megismerési módszerek alapozása (folyamatosan) Megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, vizsgálódás, egyszerű kísérletek végzése, a tanulók közvetlen környezetében lévő tárgyak, élőlények érzékelhető tulajdonságai körében, a folyamatok nyomon követése, következtetések, egyszerű összefüggések felismerése. Önálló mérés a gyakori szabvány mértékegységek alkalmazásával Az ismeretforrások (gyermekenciklopédiák, egyszerű képes határozók, térképe, álló és mozgóképek) felhasználása a megismeréshez tanítói segítséggel. A tapasztalatok rögzítése előszóban, rajzban, írásban tanítói segítséggel.</p>	<p>A tapasztalatok lejegyzése, rendezése, elemzése tanítói segítséggel. Folyamatos megfigyelés.</p> <p>Méréssor megtervezése, végzése.</p> <p>Az egyéni ismeretszerzés megalapozása. Búvárkodás a könyvtárban. Önálló beszámolók a könyvtári tájékozódás eredményéről.</p> <p>Összefüggő feleletek tanítói kérdésekre. A jelenségek megfigyelésével, okok keresésével következtetések levonása.</p>
<p>Az élettelen természet alapismeretei: Az otthon tisztasága, szennyező forrásai. Környezetünk tisztasága, szennyezettsége. A lakóhely levegőjének, vizeinek tisztasága, szennyezettsége. Szennyező források a környezetben, a szennyezés hatása az élőlényekre, az emberre. A megelőzés, a védekezés lehetőségei. Különválogató hulladékgyűjtés. A környezet szennyeződése miatt kialakuló veszélyhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségének megismerése.</p>	<p>Folyamatos megfigyelések egyszerű vizsgálatok, kísérletek a levegő, a víz a talaj tisztaságáról. Környezetünkben vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére. A lakóhely levegőtisztaságának megfigyelése. Levegő-, víz-, talajvizsgálat érzékszervekkel és egyszerű vizsgáló eszközökkel (pl. nagyító, szűrőpapír) A különválogató hulladékgyűjtés jelentőségének felismerése és szükségességének belátása. A lakóhely környezetében előforduló anyagok összetettségének észrevétele. Kapcsolat keresése az egyes anyagok tulajdonságai és a környezetszennyezés között. Jelenlegi viselkedésünk, szokásaink és azok jövőbeli környezeti hatásai közötti egyszerű összefüggések felismerése.</p>
<p>Az élő természet alapismeretei: A tanuló környezetében megfigyelhető élőhelyek jellemzői. Az erdő, a füves és vizes élőhelyek néhány gyakori, jellemző növény- és állatfajának jellemzői (mérete, testfelépítése, jellemző részei, szervei, táplálkozása, szaporodása, változása illetve viselkedése, alkalmazkodása) Az ember hatása az élőhelyekre. A természet védelmének fontossága, védett helyi természeti értékek.</p>	<p>Egyszerű összefüggések keresése az élőlény élőhelye, életmódja és testfelépítése között. A helyi környezet és az élőlények környezetalakító hatásának vizsgálata. A lakóhelyen megfigyelhető néhány lágymű- és fás szárú növény, valamint néhány emlős, madár, gerinctelen állat tulajdonságainak rendszerezett megismerése, ezek táplálékláncba sorolása. Annak észrevétele, hogy jelen cselekedeteink befolyásolják a jövőt. Kapcsolat keresése az ember tevékenysége és a természet veszélyeztetettsége között.</p>
<p>Testünk és életműködésünk: Az ember életkori szakaszai. A különböző korú emberek szervezetének, életműködéseinek, viselkedésének összehasonlítása. Helyes és helytelen szokásaink. Az egészséget károsító szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószerelés) kialakulása, veszélye, felkészülés az elutasításukra. A reklámok hatása életmódunkra.</p>	<p>Megfigyelés, mérés a testen. A mérések rögzítése, tanítói segítséggel.</p> <p>Dramatikus játékok az életkorok jellemzőiről, helyes és helytelen szokásainkról. A reklámok elemzése az elérni kívánt hatás és a valóság összevetésével.</p>
<p>Tájékozódási alapismeretek: A domborzat és a vízrajz ábrázolása a térképen. Különböző domborzatú tájak, legnagyobb folyóink, tavaink felismerése</p>	<p>Közvetlen tapasztalatszerzés a lakóhely jellemző felszíni formáiról és felszíni vizeiről. Közvetett tapasztalatszerzés a helyben nem megfigyelhető felszíni formákról és vizekről. Vonalas mérték, mértékszám, magassági szám.</p>

<p>Magyarország domborzi és vízrajzi térképén. A térkép és az ábrázolt valóság. A Föld fő mozgásai. A lakóhely a térképen. Tájaink képekben. Alföld, Kisalföld, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Alpokalja</p>	<p>A Föld forgása- a nappalok és éjszakák váltakozása. A Föld keringése – az év. Tájékozódási gyakorlat a lakóhely térképével, egyszerű tájolóval. Elemi szintű tájékozódás Magyarország domborzi térképén. A lakóhely megkeresése Magyarország térképén. Magyarország nagytájainak felismerése jellemző képek, leírások alapján. Nagytájaink felszíne, domborzata, éghajlata és az ott folyó termelés.</p>
<p>Közlekedés: A lakóhely jellemző közlekedési eszközei. A helyi és a távolsági tömegközlekedés eszközei. Utazás megtervezése.</p>	<p>Utazás tömegközlekedési eszközökön. Szabálytudat kialakítása Egyszerű utazás megtervezése menetrend segítségével.</p>
<p>Országismeret: Hazánk természeti szépségei, kulturális emlékei, értékei képekben. Településtípusok (város, falu, tanya) Hazánk fővárosa Budapest. Ismerkedés a főváros nevezetes épületeivel, létesítményeivel, helyeivel. Élet a fővárosban és az ország más helyein. Nép csoportok, kisebbségek hazánkban. Magyarok a határon túl. Híres magyarok, hírünk a világban. A lakóhely nevezetes szülöttei.</p>	<p>Hazánk természeti és kulturális értékeinek megkeresése a térképen, felismerése képről. Jellemző képek gyűjtése, rendezése hazánk nagy tájairól és a főváros nevezetességéről. Tájékozódás arról, hogy magyarokon kívül más népek is élnek határainkon belül, és hogy magyarok élnek határainkon kívül is. Híres emberek fennmaradt emlékeinek felkutatása a lakóhely múltjából.</p>

5.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló keressen a tankönyvön kívül más ismerethordozókból a tananyaghoz kapcsolódó információkat. Tanítói kérdésre néhány mondatos összefüggő felelettel válaszoljon. Mutasson be egy-egy ismert növényt, emlőst, madarat és gerinctelen állatot a lakóhely környezetéből. Ismerje és alkalmazza a növény részeinek elnevezését. A bogár, madár, emlős jellemzői. Tudjon példát mondani a testfelépítés és az életmód közötti összefüggésre. Szerezzenek gyakorlatot a megismert növény- és állatfajok közvetlen megfigyelésében, leírásában és összehasonlításában. Nevezze meg az életükhöz szükséges környezeti feltételeket.

Nevezzen meg a környezetéből környezetszennyező forrásokat, ismerje azok egészségkárosító hatásait. Legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket. Tudja, hogyan őrizheti meg egészségét, és mi veszélyezteti azt leginkább. Tudja, hogy a zöldség, gyümölcs fontos vitaminforrás.

Ismerje az alaprajzot, domborzat jelölését a térképen. Szerezzenek gyakorlatot egyszerű kísérletek végzésében, térképolvasásban. Találja meg lakóhelyét, nagytájainkat Magyarország domborzi térképén (Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúl, Tiszántúl, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Dunántúli-dombság, Mecsek, Duna, Tisza, Balaton). Ismerje lakóhelyének védett természeti értékeit. Mutassa be a lakóhelyéhez közeli kirándulóhelyek egyikét. Nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között. Tudja, hogyan lehet megközelíteni a szomszédos településeket. Nevezzen meg veszélyhelyzeteket járművel való közlekedés, kerékpározás közben. Ismerje hazánk néhány védett értékét. Ismerje a főváros fontosabb épületeit. Nevezze meg a lakóhelyén élő népcsoportokat. Alakuljon ki a gyerekekben a környezet és természet védelmének igénye. Ismerje meg a tudósok kiemelkedő eredményeit, kitartó szorgalmát, erőfeszítéseit.

Értékelés

Az egyes témakörök lezárása ként a tanító számonkéri az elsajátított anyagot. Ez történhet szóban és írásban. Gyakorlatban bizonyosodjék meg a térképolvasás elsajátításáról. Folyamatosan értékeljük a tanulók aktivitását, teljesítményét. A szummatív mérőeszközök száma 4.

A hármas vagy annál gyengébb eredményt elért tanulóknak felzárkóztató foglalkozás után biztosítjuk a javítási lehetőséget.

Tankönyv:

Legyen a kerettanterv követelményei szerint felépülő, ismeretanyagában és módszereiben a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő szintű, használjon sokféle ismeretközlő eljárást.

Keltse fel a gyerekek érdeklődését. Küllemében is olyan legyen, hogy a tanulók örömmel vegyék a kezükbe.

Munkatankönyv legyen –ismeretekhez kapcsolódó feladatokat tartalmazzon.

Tanulást segítő eszközök:

Gyermekenciklopédiák, lexikonok, ismeretterjesztő könyvek (Mi micsoda, Nézz körül, Minden napra egy kérdés), tablók különböző életközösségekről, mérőeszközök, diák, térképek.

6. INFORMATIKA

6.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

A mai információs társadalomban az IKT (információs és kommunikációs technológia) hardver és szoftver eszközeinek gyors fejlődésével párhuzamosan folyamatosan nő az információs termékek és szolgáltatások gazdagsága, az adat, az információ áruvá válik, és az információs szektor egyre több munkaerőt alkalmaz.

Az informatika mindennapi életünk szerves részévé vált, az információ érték. Mindenki egyéni érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához, az életvitelének alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Mindenkinél el kell sajátítania a megfelelő információszerzési, -feldolgozási, adattárolási, -szervezési és -átadási technikákat, valamint az információkezelés jogi és etikai szabályait.

Napjainkban a tudás reformációja is zajlik, az egyén és a tudás viszonya megváltozik. A webhelyek összességén lényegében az egész emberi kultúra, a társadalom minden szférája reprezentálódik. Az internet nyújtotta lehetőségeket felhasználva az egyén és az információ (az egyén és a tudás) közvetlenebb kapcsolatba kerül. A kommunikáció sebessége radikálisan felgyorsul. Megváltozik az egyén magatartása is, kritikus és értő módon kell közölnie, fogadnia és kezelnie az információt.

A mai iskolának is meg kell változnia az információs társadalom igényeinek megfelelően. Az informatika műveltségterület keretében folyó oktatás, nevelés és fejlesztés célja, hogy felkészítse a tanulókat az informatikai társadalom kihívásaira. Nevelni kell a tanulókat az információs termékek és szolgáltatások kritikus, etikus és értő befogadására, hogy az IKT használatával tudjanak tanulni, alkotni, dolgozni, művelődni, kapcsolatot és közösséget teremteni és szórakozni.

Az információs és kommunikációs kultúrát minden gyermek számára hozzáférhetővé kell tenni, a műveltségi terület további feladata a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása. Az informatikai nevelésnek meg kell mutatnia, hogy a természetes és a technikai környezet mellett léteznek jelek, kódok, szoftverek virtuális környezete is (program, szöveg, kép, mozgókép, hang ...), amely az emberiség praktikus, tudományos, művészi információit "hordozza" és megjeleníti. Növekszik a vizuális kommunikáció hatása, a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is rendelkezésünkre gyakorolt hatását, és a túlzott számítógép használat ártalmait.

Az informatikaoktatás célja, hogy a tanuló otthonosan mozogjon ebben a virtuális környezetben. Képes legyen a különféle alkalmazások kezelésének elsajátítására, együttműködésre és a problémák, feladatok megoldására IKT eszközökkel. Törekedni kell az érdeklődés felkeltésére a kreativitás és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére, hogy az informatika iránt különösen fogékony gyermekek - megfelelő továbbtanulás után - később az információs gazdaságban mint alkotó munkaerő dolgozhassanak. Az informatikai eszközök használata veszélyeket is jelent, meg kell ismerni az informatikai környezet egészségünkre gyakorolt hatását, és a túlzott számítógép használat ártalmait.

A kerettanterv az információs társadalomban szükséges ismeretek és gyakorlati tudások, képességek rendszerét úgy építi fel, hogy a hangsúlyt a gyakorlati informatikai írástudásra, a tanulói tevékenységre és a kompetenciák fejlesztésére helyezi.

Fejlesztetni kell a gyerekek digitális kompetenciáját. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: az információ felismerése, keresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje, továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten. A digitális kompetencia magában foglalja az információs technológiák lehetőségeinek értését és használatukhoz szükséges képességet, készséget a szövegszerkesztés, táblázatkezelés, képszerkesztés, prezentáció, adatbázisok, adattárolás, Internet-szolgáltatások, elektronikus kommunikáció terén, a személyes és társadalmi életben, a tanulásban, a munkában, a kutatásban és a szabadidőben. Az egyénnek ismernie kell az információ hitelességével, megbízhatóságával és kritikus értékelésével kapcsolatos kérdéseket, az etikai és jogi vonatkozások alapjait.

A digitális kommunikáció az anyanyelvi és idegen nyelvi (szóban és írásban történő) kommunikáció kiterjesztésének tekinthető, - gyakran „digitális írástudásnak” is nevezik – amennyiben magában foglalja a multimédiás, hipermédiás kommunikációt és azt az „alkalmazói vizuális-manuális nyelvtudást”, amellyel a számítógéppel kommunikálunk. Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaelemeit ki kell egészíteni a digitális médiumok rutinos használatának kompetenciáival: szövegek, táblázatok, diagramok, hangok és mozgóképek szerkesztése, értelmezése, prezentálása, különféle alkalmazásokban és az interneten.

A számítógépeket eredetileg nagy mennyiségű matematikai számítás gyors elvégzésére fejlesztették ki, ezért nem meglepő a matematikai és az informatikai kompetenciák rokonsága. Az informatikában fontos szerepet kap a matematikai kompetencia fejlesztése, azaz a matematikai gondolkodás és problémamegoldás fejlesztése, az algoritmusok alkalmazásának képessége, mindennapi problémák megoldása és a világ rendszereinek, folyamatainak informatikai (számítástechnikai) modellezése során. Mindezekben túlmenően a tevékenység-algoritmusok nagy szerepet játszanak a számítógépes kommunikációban, az alkalmazások és az információk kezelésében is.

A hatékony és önálló tanulást nagymértékben segítheti az informatika azzal, hogy új eszközöket ad a kezünkbe: általános és speciális alkalmazások, elektronikus tananyagok, e-könyvek, internetes adatbázisok, multimédia oktatóprogramok, valamint elektronikus oktatástechnikai eszközök (projektor, interaktív tábla ...). A hatékony és önálló tanulás feltételezi, hogy rendelkezünk megfelelő digitális kompetenciával, ismerjük és tudjuk használni a fenti eszközöket. Az informatikai eszközök segítik a motiváció és az összpontosított figyelem folyamatos fenntartását, ezért is alkalmasak a legtöbb tantárgy tanulására.

Az informatikai eszközök, a médiainformatika és az infokommunikáció lehetőségei új tanulási technikákat kínálnak minden tantárgyban a tanórákon és az órán kívüli felkészülésben. Az informatika tantárgy egyik célja, hogy a fenti eszközöket és módszereket megismertesse a tanulókkal.

Az informatika kitűnő lehetőséget teremt a szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztésére, lehetővé teszi más társadalmak és kultúrák megismerését, az információ nyilvánossá válása lehetőséget ad a demokrácia erősítésére. Külön

foglalkozik az informatika kultúrtörténetével és az információs társadalommal, kiemelve az informatika jogi és etikai vonatkozásait.

Az informatikaoktatás elősegíti a kezdeményezőképes tudatos fejlesztését is. A gyakorlati feladatok megoldása során olyan készségeket és képességeket fejleszt, mint a tervezés, szervezés, irányítás, elemzés, kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, egyénileg és csapatban történő munkavégzés. Az informatikaoktatás tág lehetőségeket teremt az innovatív és kreatív problémamegoldásra.

Az információs termékek alkotása, tervezése és gyártása során fontos szempont a mű, illetve a dokumentum esztétikai megjelenése és kifejezőképessége. Az informatikaoktatás az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciafejlesztésének egyik korszerű eszköze.

6.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK:

A tantárgy oktatásának célja, hogy megismertesse az informatika eszközeit, módszereit és fogalmait, amelyek lehetővé teszik a tanulók helyes informatikai szemléletének kialakítását, tudásuknak, készségeiknek és képességeiknek fejlesztését, alkalmazását más tantárgyakban, későbbi tanulmányaikban, a mindennapi életben, a szórakozásban és a munkában. Cél olyan attitűd kialakítása, hogy az egyén érezze, képes tevékenyen bekapcsolódni az egész világra kiterjedő információs társadalomba.

A tanuló ismerje meg és tartsa be a számítógépes és más intelligens informatikai eszközökkel végzendő munka szabályait, különös tekintettel a balesetek megelőzésére és az ergonómiai szempontokra. Sajtáítsa el a számítógép-kezelés alapjait. A berendezésekkel fegyelmezetten, a használati utasításokat pontosan követve dolgozzon. Mozogjon otthonosan a számítástechnikai környezetben: felhasználói szinten tudja kezelni a számítógépet és perifériáit.

Legyen képes a számítógéppel és más intelligens informatikai eszközökkel való kommunikációra (interaktív kapcsolat tartására). Ismerje fel, és alkalmazza a számítógépes kommunikációban leggyakrabban előforduló vizuális és manuális jeleket, jelkombinációkat. Tudja alkalmazni az operációs rendszer és a segédprogramok legfontosabb szolgáltatásait. Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait. Szerezzen jártasságot az informatikai eszközök és információhordozók használatában. Ismerje a használt informatikai eszközök működési elveit.

Legyen képes a különböző formákban megjelenő adatokat felismerni; tudjon adatot különféle formákban megjeleníteni, szemléltetni, vizsgálni. Ismerje a legalapvetőbb szöveges-rajzos-táblázatos dokumentumformákat, ezeket minta alapján legyen képes megvalósítani, legyen igénye a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására, különböző formában való megjelenítésére. Tudja kezelni és szerkeszteni a multimédiás dokumentumok alapelemeit. Szerezzen tapasztalatokat az adatok különféle formáinak (szöveges, hangzó, képi) együttes kezelésében, tudjon adatokat megkeresni, elérni adatbázisból, számítógépes hálózatról. Legyen képes értelmezni a programok által szolgáltatott válaszokat. Segítséggel ismerje fel az adatok közötti összefüggéseket.

Legyen képes egy probléma megoldásához kiválasztani az általa ismert eszközök, programok, alkalmazások és módszerek közül a megfelelőt

Legyen képes különféle formákban megfogalmazni a környezetében, az iskolában előforduló tevékenységek algoritmizálható részeit. Helyesen használja a logika bizonyos elemeit (és, vagy, nem, ha ... akkor ...). A problémamegoldás során segítséggel ismerje fel az adatok közötti összefüggéseket. Ismerje fel az adatok és az eredmények kapcsolatát. Legyen képes a feladat megoldására készített algoritmust megvalósítani számítógépen (a használt fejlesztő rendszerrel).

A tanuló értse a közvetlen és a közvetett (technikai) kommunikáció lényegét. Legyen jártas a hálózat alapszolgáltatásainak önálló használatában. Tudjon információt szerezni és elhelyezni az interneten. Tudjon kapcsolatot teremteni másokkal a hálózat révén: csoportos kommunikációs formák, elektronikus levelezés. Tudja használni a mobilkommunikáció lehetőségeit.

Legyen tájékozott a média (internet, televízió, rádió) szerepéről. Ismerje a hagyományos médiumok elektronikus megfelelőit (például elektronikus könyv, folyóirat, zene). Ismerje és használja az internetes portálokat, digitális fényképezést, a multimédiát. Ismerkedjen az új médiumokkal (virtuális valóság, interaktív média). Tudjon használni médiainformatikai eszközöket a tanulási folyamatban és a szabadidős tevékenységben.

A tanuló ismerkedjen meg a számítástechnika történetével, a mai informatika alkalmazásaival és fejlődési irányjaival. Ismerje meg és értékelje a magyar tudósok szerepét, tevékenységét a világ informatikai kultúrájának fejlődésében.

Tanulmányozza az informatika társadalmi szerepét, az információs társadalom főbb jellemzőit. Ismerje a programok és adatok használatának jogi és etikai alapjait (szerzői jog, személyes adatok, hitelesség). Ismerje a túlzott informatikai eszközhasználat személyiségre káros hatásait (pl. játék-függőség, gerinc vagy a szem károsodása). Legyen tájékozott az e-kereskedelemről.

A tanuló rendszeresen használja az iskolai könyvtárat, mint információs-tanulási forrásközpontot, vegye igénybe szolgáltatásait. Alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait, informatikai eszköztudását, és a megfelelő viselkedés normáit. Ismeretei bővítéséhez, tanulási feladataihoz szerezzen jártasságot a könyv- és médiatár és az elektronikus könyvtár használatában. Feladatai megoldásához rendszeresen használja a folyóiratokat, lexikonokat, szótárakat, kézikönyveket, az ismeretterjesztő irodalmat, a különböző médiumokat, valamint az interaktív multimédiát. A dokumentumtípusok ismeretében legyen képes azok önálló használatára. Ismerje a könyvtártípusokat, a kézikönyvtár informálódásban betöltött szerepét. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár adatbázisaiban, katalógusaiban. Tudjon feladataihoz forrást és információt keresni a tájékoztató eszköznek megfelelő keresési módszerek alkalmazásával. Tudjon a dokumentumokból idézni, és a forrásokra szabályosan, etikusán hivatkozni.

A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulókat olyan szintre kell eljuttatni, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek érdekében az informatika tárgyban is megjelenik az anyanyelvi készségek fejlesztése (szóbeli és írásbeli közlés, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs gyarapítása, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsítása).

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, feldolgozás és átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. A lehető legkorábbi életkortól javasolt, hogy megismerkedjenek az információcserre technikai lehetőségeivel. Ezeknek az ismereteknek a jelentős részét az informatika fogja át, kiemelt a jelentősége az írásos kommunikációban a számítógép készségszintű használatának, a szövegszerkesztésnek, az internet használatának.

6.3. A MŰVELTSÉGTERÜLET TANTÁRGYI RENDSZERE ÉS ÓRASZÁMAI

Az informatikaoktatásban a differenciálás azt a célt szolgálja, hogy a tanulók érdeklődésüknek megfelelően, minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket. Ennek érdekében olyan differenciálást kell alkalmazni, amely optimálisan alkalmazkodik az egyének tudásához, kompetenciáihoz, olyan szervezési irányítási és értékelési módokat kell alkalmazni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak kialakulását és fejlesztését. Az egyéni és a kooperatív tanulási technikák, valamint az IKT alkalmazása erre különösen tág teret nyújt az informatikában.

Megváltozik a pedagógus szerepe is: előtérbe kerül az információk közötti eligazodást segítő, tanácsadó szerepe, az ismeretek birtokosából és átadójából a tudás navigátorává és a kompetenciák fejlesztőjévé kell válnia. Az informatikai eszközök lehetőséget teremtenek az egyéni ütemű tanulásra is, a tehetségekkel és a lemaradókkal való speciális foglalkozásra. Ennek leghatékonyabb módját a több éven keresztül tanult informatika tantárgy és az iskolai élet egészében jelen lévő informatikai nevelés biztosíthatja.

Mivel az informatika tantárgy tág lehetőséget biztosít az életkori sajátosságok messzemenő figyelembe vételére, az egyéni érdeklődés, haladási sebesség biztosítására, a differenciálásra, tantervünkben a tananyagot 3 kétéves periódusra határoztuk meg:

Kezdő szakasz 3-4. osztály: jellemzője, hogy informatikából ekkor van a gyerekek között a legnagyobb különbség, hiszen van, aki még sose nyúlt géphez, s van, aki rendszeresen játszik rajta, ezért ebben a szakaszban a legfontosabb feladat az alapfogalmak megismerése, a biztos egér- és billentyűzetkezelés kialakítása, egyszerű alkalmazói programok alapszintű használatának megtanítása.

Középső szakasz 5-6. osztály: fő feladata az alkalmazói programok alapos megismerése, önálló munkavégzés, egyszerűbb problémák megoldása számítógépen.

Haladó szakasz 7-8. osztály: fő feladat az alkalmazói programok, médiák, internet jártasság szinten való használata, önálló ismeretszerzés és probléma megoldás az IKT eszközök használatával.

Mindegyik szakaszban minden témakör feldolgozásra kerül, de az életkori sajátosságoknak és érdeklődésnek megfelelő szinten. A tanulóknak két év áll rendelkezésükre, hogy a szakaszhoz meghatározott továbbhaladási követelményeket teljesítsék, így messzemenően figyelembe vehetők az egyéni eltérések.

Szakasz	kezdő		középső		haladó	
	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Évfolyam	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	0,5	1	1	1	1,5	1,5
Éves óraszám	19	37	37	37	56	56

A fejlesztési feladatok témakörei:

1. Informatikai eszközök használata
2. Informatika-alkalmazói ismeretek
3. Infokommunikáció
4. Infotechnológia
5. Információs társadalom
6. Könyvtári informatika

6.4. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

A tanulók előzetes ismerete és gyakorlati tudása általában nagyon eltérő. Akkor tudjuk a leghatékonyabban szervezni a foglalkozásokat, ha a nagy óraszámú egységek kezdetekor diagnosztikus értékelés során tárjuk fel a tanulók ismereteit. A felsőbb évfolyamokban a produktumot előállító tudás, az önálló ismeretszerzés és a komolyabb dokumentumok elkészítése az

értékelés alapja. A munkák már több tanóra alatt készülnek el, ezek értékelése során állapíthatjuk meg a valódi tudást.

Az értékelés szempontjai, hogy a tanuló milyen szinten sajátította el a szaknyelvet, a megismerési algoritmusokat, ismeri-e a legfontosabb tényeket, jelenségeket, fogalmakat, felismeri-e a hasonlóságokat, analógiákat, tudja-e elméleti ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, képes-e az önálló munkavégzésre, tükröződik-e a logikus gondolkodás a teljesítményében, tud-e önállóan ismereteket szerezni, feldolgozni, új ismereteket előállítani, képes-e egyszerűbb logisztikai feladatok megoldására, ki tudja-e választani a munkájához szükséges eszközöket, milyen mértékben alkalmazza a számítógépet mint eszközt mindennapi munkájában, kialakult-e benne a folyamatos önképzés igénye.

Szummatív értékelést félévkor és év végén, valamint az iskola pedagógiai programjában megjelölt szakaszokban osztályzatok, illetve szóveges értékelés formájában adunk.

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, ami folyamatos szóbeli értékeléssel valósul meg.

Egy-egy témakör feldolgozása során a tanuló

- tanórai tevékenységét, elvégzett munkáját,
- elkészített dokumentumait,
- ismereteinek szintjét,
- fejlődését,
- órai aktivitását,
- együttműködését (a csoport- és projektmunkában való részvételét)
- értékeljük **rendszeres szóbeli értékeléssel és havonta érdemjeggyel.**

A lezárt, összefoglalt tananyagok után **témazáró dolgozatot** írnak, amely **elméleti és gyakorlati részből** áll.

A téma feldolgozása során **rövid röpdolgozat** iratható szükség esetén, a gyakorolt anyagból a gépen félévente legalább három munkát kell osztályzattal (szövegszerkesztés, excel feladat, rajz stb) értékelni.

Piros jegy: témazáró dolgozat

Kék jegy: röpdolgozat, felelet, órai munka, havi osztályzat, kiselőadás

Zöld jegy: szorgalmi munka, füzetvezetés.

Ponthatárok: 0 - 30 %	elégtelen
31 - 50 %	elégséges
51 - 75 %	közepes
76 - 90 %	jó
91 -100 %	jeles

A követelmények elérésében mutakozó hiányosságok megszüntetése céljából élnünk kell a hallássérült és beszéd fogyatékos tanulókat megillető hosszabb időkeretek alkalmazásával, az egyéni haladási ütem és fejlesztés tervezésével, az intenzív megsegítés formáival, terápiás lehetőségeivel a pedagógiai célú rehabilitációs/rehabilitációs órákon és a tanítás-tanulás egész folyamatában.

Az értékelés árnyaltabb lehetőségét biztosítják a kétéves szakaszokra meghatározott továbbhaladási feltételek és a számonkérés írásbeli, nagyrészt számítógépen végzett munkával való teljesítése.

6.5. A TANTERV ALKALMAZÁSÁHOZ SZÜKSÉGES TÁRGYI FELTÉTELEK

A 11/1994. MKM rendeletben meghatározottak alapján
számítógépterem (1 tanuló/1 gép) multimédia számítógépekkel,
számítógép termenként 1 nyomtató;
iskolai könyvtár;
ezen felül: internet elérés, digitális fényképezőgép vagy web-kamera.

6.6. A TANKÖNYVEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

megfelelő feldolgozásban tartalmazza a szükséges ismeretanyagot;
adjon segítséget a gyakorlati munkához;
ösztönözze a további önálló ismeretszerzést és számítógépes munkát;
támogassa a csoportmunkát;
korosztálynak megfelelő nyelvezet és stílus;
az ábrák és képek mennyisége, minősége és tartalma igazodjon a fejlesztési követelményekhez;
sokféle feladatot tartalmazzon a könnyűtől a nehézig;
hardver- és szoftver független legyen, vagy többféle lehetőséget mutasson be;
megfelelően kezelje az informatika gyorsan változó részeit.

6.7. TANTÁRGYI TANTERV - -KEZDŐ SZAKASZ 3-4. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK	BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGEK
AZ INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA		
Hardver- és szoftverkörnyezet	Ergonómiailag megfelelő számítógépes munkakörnyezet. A számítógép és perifériái (billentyűzet, egér, monitor, nyomtató). Háttértárak szerepe, fajtái. Egyszerű informatikai eszközök működési elveinek bemutatása. Informatikai eszközök kezelése, telefon.	A számítógépterem rendjének, a gépek balesetmentes használatának megismerése. Számítógép be- és kikapcsolása. A billentyűzet és az egér helyes használata. A háttértárak szerepének megértése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.
Kommunikáció a számítógéppel	A jelek világa. Titkosítások. Jelek a számítógépen, a grafikus felhasználói felület. Hogyan kommunikálunk a számítógéppel? A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció elemei. Hálózati belépés és kilépés módja. Programok futtatása.	Különbéle jelek értelmezése, egyezményes jeleink. Egyszerű titkosítások készítése. Be- és kilépés az iskolai hálózatba. Szoftverek szerepe. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal. Programok kezelőfelülete, ikonok használata.
INFORMATIKA-ALKALMAZÓI ISMERETEK		
Rajzos-szöveges dokumentum készítés	Egy rajzoló program alapszintű szolgáltatásai. A rajzeszközök és a színek kezelése. Rajzok, ábrák készítése. Egy szövegszerkesztő legegyszerűbb szolgáltatásai. Szöveg begépelése, javítása, módosítása. Karakterek formázása. Képek, rajzok kivágása, másolása, beillesztése a dokumentumba. Mentés és nyomtatás.	Egy rajzoló és egy szövegszerkesztő program egyes alapszolgáltatásainak alkalmazása. A megfelelő rajzeszköz kiválasztása. Színek kiválasztása. Nagyítás, forgatás, tükrözés. Egyszerű rajzok készítése. Szöveg begépelése, javítása. A szöveg karakter szintű formázása: betűtípus, betűméret, betűszín, félkövér, dőlt és aláhúzott betűstílus beállítása. Kivágás, másolás, beillesztés, a rajzos vagy szöveges dokumentumba. Esztétikus meghívó, levél készítése. Mentés és nyomtatás segítségével.
Multimédiás elemek lejátszása.	A multimédia alapelemei: szöveg, rajz, hang, zene, fénykép, animáció és film.	Multimédia alapelemek készítése, szerkesztése. Hanganyagok és képsorok lejátszása multimédia számítógéppel. Téma lehet például egy iskolai program, ünnep, sportesemény, rendezvény.
INFOKOMMUNIKÁCIÓ		
Információk keresése az interneten	Egyszerű internetes adatbázisok és portálok látogatása. Hasznos webhelyek.	Egyszerű szöveges és vizuális információk keresése. Böngészés az interneten.
Internetes és mobilkommunikáció	Az információ jelentése. Információ források. Információátvitel (telefon).	Az információ köznapi fogalmának helyes alkalmazása. Információ források megismerése. Kommunikáció alapfogalmai. Hétköznapi távközlési eszközök (pl. mobiltelefon) használata.
Médiainformatika	Digitális média .	Oktatóprogram vagy játék használata. Internetes portálok látogatása.

INFOTECHNOLÓGIA		
Problémamegoldás	Problémák felvetése és megoldása.	Egyszerű problémák megfogalmazása. Algoritmusok készítése hétköznapi problémák megoldására, pl. telefonálás folyamata
INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM		
Informatika történet	Az informatika történetéből. Magyar tudósok szerepe az informatikai kultúra fejlődésében.	Érdekeségek az informatika történetéből.
KÖNYVTÁRI INFORMATIKA		
Könyvtári informatika	Könyvtári szolgáltatások	A könyvtári szolgáltatások megismerése. Beiratkozás. A könyvtár elrendezése, viselkedési szabályok. A kölcsönzés szabályai. Könyvek jellemzői. Tananyagokhoz könyvek keresése. Alapvető dokumentumtípusok.

6.8. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

- Ismerje és tartsa be a számítógép üzemeltetésének rendjét, a gépterem használatának szabályait.
- Tudja megnevezni a számítógép fő részeit, ismerje azok funkcióját.
- Munkája során használja a billentyűzetet és az egeret.
- Tudjon tájékozódni a számítógép grafikus felhasználói felületén. Ismerje fel az általa használt programok ikonjait.
- Tudja önállóan elindítani az általa használt programokat.
- Tudjon utasítás után megfelelő menüelemeket, parancsokat használni.
- Tudja önállóan használni egy egyszerű rajzkészítő program funkcióit.
- Tudjon szövegírásra használni egy szövegszerkesztő programot, javítsa a gépelési hibákat.
- Tudjon egyszerű formázásokat elkészíteni.
- Tudja segítséggel elmenteni és visszatölteni munkáit.
- Tudja, hogy az el nem mentett dokumentumok elvesznek.
- Tudja segítséggel kinyomtatni munkáit.
- Tudjon példát mondani az információ megjelenési formáira és az információforrásokra.
- Ismerje a telefonálás folyamatát.
- Használja az iskolai könyvtár néhány szolgáltatását.
- Ismerje a helyben olvasás és a kölcsönzés szabályait.
- Legyen képes keresni a könyvtárban adott témakörhöz tartozó könyveket.

A továbbhaladási feltételek a hallássérült és beszéd fogyatékos tanulókra is vonatkoznak.

7. ÉNEK-ZENE

7.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Az iskolai zenei nevelés fontos szerepet vállal a gyermekek érzelmi, értelmi, közösségi és jellemnevelésében. A zene örömet ad, lelkesít és megnyugtat. A gazdag érzelmi hatás a beleélés-átélés és a közvetlen cselekvés által színesíti a fantáziát, formálja az ízlést, és a közös kulturális élmény fogékonnyá teszi a gyermekeket más emberek, közösségek és kultúrák befogadására, a hagyományok tovább örökítésére, alapozza a nemzeti azonosságtudatot.

A zene megszerettetéséhez a zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén át vezet az út. Ehhez nélkülözhetetlen a felszabadult alkotó légkör, a közös éneklés és zenehallgatás örömteli megélése, a játékoság, a zenei élményt gátló feszültségek feloldása, a jó iskolai környezet, valamint a tanulók pozitív viszonya tanítójukhoz, zenetanárukhöz. A sokszínű, igényes és céltudatos zenei élmények alakítják az éneklés, az aktív muzsikálás igényét és a zenehallgatási szokásokat.

Az énekhang minden gyermek veleszületett „hangszere”. Ezért az énekes tevékenységek a zenei foglalkozások alapját képezik.

Az éneklés a zenei élmény elsődleges forrása és az ismeretszerzés tapasztalati alapja. A mozgással, táncsal, játékkal egybekötött csoportos éneklés a közös muzsikálás, az egymásra figyelés és a közösségformálás mással alig pótolható lehetőségét kínálja.

A ritmuskészség fejlődése, amely a ritmusjátékok és az énekléshez kapcsolódó különféle mozgások nyomán gyorsan és látványosan halad, segíti az esztétikus, jól koordinált mozgás, a szép testtartás, a jó légzés, a jó fizikai állóképesség kialakítását, illetve erősödését.

Az éneklési kultúra megalapozása, a szöveg tartalmának megfelelő érzelmek, karakterek zenei kifejezése az előadói készséget gazdagítja.

A néphagyománynak, népszokásoknak, a szűkebb zenei környezet kultúrájának fontos szerepe van a zene megszerettetésében, a zenei anyanyelv megismerésében.

A zenei emlékezet, a belső hallás fejlesztése, a zenei ismeretek elsajátítása megteremti a játékos alkotás, a zenei improvizáció feltételét. A gyermekek csoport előtti éneklése, előadása módot ad az egyéni készségek kibontakoztatására, a helyes önértékelés kialakítására és a kiemelkedő adottságú gyermekek fejlesztésére.

A gyermekhangszerek használata fejleszti a hangszínhallást, és kedvet ébreszthet a rendszeres hangszertanuláshoz. A zenehallgatás az auditív befogadókészség fejlesztésének eszköze és a gyermeki élményvilág fontos része.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

Az ének-zene fejlesztési feladatait speciális módon kell kialakítani, melynek célja a hallóképesség fejlesztése, a természeti-társadalmi környezet hangjainak megismertetése, az emberi beszéd akusztikus felfogásának segítése. Szegregált oktatás esetén „Hallás és zenei nevelés” tantárgy beépítése javasolt a helyi tantervbe.

Az integrált hallássérült gyermekek esetében a hallás és ritmus fejlesztését célozzuk meg. Elsősorban a beszédhang hallás és a hangos beszéd elemeinek – mozgási és ritmikái- fejlesztése.

7.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Éneklés

Az énekhangra épülő tanítás első lépése a kifejező „saját hangszer” megformálása, vagyis az éneklési készség fejlesztése és az éneklési kultúra kialakítása. Fejlesztési követelménye a dalok élményből kiinduló, a szövegtartalmat kifejező megszólaltatása, a csoport egységes, szép közös éneklése helyes légzéssel, értelmes szövegkiejtéssel, helyes artikulációval, pontos dalkezdéssel és zárással. Énekes játékok, táncos dallamok előadása mozgással, jó ritmusban, a dalok hangulatának megfelelően. Daléneklés könnyű osztinató kísérettel emlékezetből és kottából. Könnyű kétszólamú művek éneklése.

Improvizáció

A kreativitás és a fantázia fejlesztése az önkifejezés sajátos formáinak megtapasztalása, kipróbálása a megismert zenei kifejező eszközök felhasználásával. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.

Zeneértés

A zeneértő és-érző képesség fejlesztésének eredményeképpen a többször meghallgatott zeneművek felismerése, megnevezése, az emberi hangfajták, hangszerek hangszínének megkülönböztetése, a zenei karakterek különbségének, kifejező erejének felfedezése. A zenehallgatás élményének megtapasztalása.

Zenei hallás és kottaismeret

A zenei hallás fejlesztése a dallamhallás, a ritmusérzék, a tempó- és dinamikaérzék kialakítására irányul tanult dalokon. A hangszínhallás fejlesztése teszi képessé a gyerekeket hangszerek és énekkari szólamok felismerésére. A belső hallás megalapozása, a zenei memória fejlesztése, a zenei élmény szóbeli, vizuális és mozgásos megfogalmazása a fejlesztő tevékenységrendszer fontos eleme.

A zenei olvasás-írás alapjainak elsajátítása ebben az életkori szakaszban: a tanult dallami és ritmikai elemek felismerésére irányul betűkottáról és kottaképről; ismert dalok szolmizált olvasására és felismerésére kottaképről, kézzelről; valamint a megismert szolmizált hangok éneklésére dalokban, motívumokban, írására a tanult dó-helyekkel.

7.3. 1. ÉVFOLYAM

7.3.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

Belépő tevékenységek	Tartalom
<p>Éneklés Dalos játékok mozgással egybekötött, csoportos előadása. Éneklés szöveggel emlékezetből. Ismert dallami fordulatok kézjeles éneklése a tanító irányításával. Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempóválasztás, tempótartás. Helyes testtartás, levegővétel alkalmazása. Megadott hangmagasság (kezdőhang) felismerése, átvétele.</p>	<p>Magyar népi mondókák. Népi gyermekjátékok. Kis hangterjedelmű magyar népdalok. Ünnepkörök dalai (Anyák napja, mikulás, karácsony). Művészi értékű, komponált gyermekdalok (pl. gyermek és környezete: természeti és emberi környezet témákban).</p>
<p>Improvizáció Énekes párbeszéd – visszhangjáték (névéneklés).</p>	<p><i>Dallammodellként:</i> <i>tanult mondókák, gyerekversek, énekes játékok, tanult dallami elemek.</i></p>
<p>Zenehallgatás Különböző hangfajták megfigyelése. Dinamikai ellentétpárok (halk-hangos), alapvető tempókülönbségek (gyors-lassú) összehasonlítása. 1-2 perces zenei bemutatás (ismert gyermekdal feldolgozásának) figyelemmel kísérése. Zenei karakterek hallás utáni megfigyelése.</p>	<p>Tárgyi, környezeti zajok, zörejek. Énekes anyaghoz kapcsolódó vokális és hangszeres feldolgozások. Karakterdarabok.</p>
Zenei hallás és kottaismeret	
<p>Hangszínhallás fejlesztése: Emberi hangok hallás utáni megkülönböztetése (gyermek- női-férfi); Hangszerek hangjának felismerése (ritmushangszerek, metallofon, furulya, zongora). Tempóval és dinamikával kapcsolatos megfigyelések</p>	
Az egyenletes lüktetés érzékelése. Tapasztalatok a motívum –és ütem súlyról. A kettes ütem megfigyelése. Elemi ritmusértékek (negyed és szünetjelek, páros nyolcad), ütemvonal, záróvonal, megismerése.	
Pentaton dallamelemek, szolmizációs szótagok (szó-mi, lá-szó-mi) megismerése.	
Tájékozódás a vonalrendszerben, a tanult pentaton dallamelemek körében a hang, kézjel, betűkotta, hangjegy kapcsolatának megerősítése. Hangok lejegyzése a vonalrendszerben a tanító útmutatásai szerint	
Pentaton fordulatok (dó vagy alsó lá alaphanghoz viszonyított értelmezéssel).	

7.3.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz feltételt, az első és a második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

7.4. 2. ÉVFOLYAM

7.4.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

Belépő tevékenységek	Tartalom
<p>Éneklés Népi gyermekjátékok, népszokások dramatizált előadása. Ritmusfelelgetős. Ritmuskánonok megszólaltatása csoportos osztásban. Zenei hangsúlyok kifejezése az énekes</p>	<p>Újabb népi mondókák. Népi gyermekjátékdalok, népszokások. Magyar és rokon népek dalai. Ünnepkörök dalai (farsang, húsvét, iskolai ünnepek). Műdalok (az életkornak megfelelően válogatva).</p>

előadásban. Pentaton dallamok éneklése, tanulása kézjéről.	
Improvizáció Ritmusfelelgetős. Ritmosztinató szerkesztése és előadása. Irányított improvizáció a zenei kérdés-felelet formájára.	Dallammodellként: magyar gyermekdalok, népzenei – műzenei énekes anyag, olvasógyakorlatok.
Zenehallgatás Újabb zenei együttesek és felismerésük hangzás alapján (gyermekkar; zenekar; szóló hangszer, hegedű) Különböző karakterek, hangmagasságok hallás utáni megfigyelése.	Ünnepkörökhöz tartozó, életkorhoz igazodó szemelvények (vokális, hangszeres). Magyar és rokon népek népzenei felvételei. Gyermekdalok és magyar népzene, feldolgozásokban. Cselekményes zenék.
Zenei hallás és kottairás	
Félértékű ritmus és szünetjel és az ismétlőjel megismerése. Egyszerű ritmusfelelgetős /osztinató, ritmuskánon; ritmushangszerek használatával egybekötött ritmus gyakorlatok.	
Pentaton dallamhangok (ré- dó- lá) megismerése (kézjel, betűkotta, hangjegy).	
A tanult hangkészlet elhelyezése a vonalrendszerben, a pótvonala az ismétlőjel alkalmazása. Olvasógyakorlatok.	
Pentaton fordulatok (dó vagy alsó lá hanghoz viszonyított értelmezéssel). Lá- és dó-pentaton, átmenő fá- és ti- hangkészletű dallamok.	
A zenehallgatás tapasztalataira épülő hallási megfigyelések.	

7.4.2. A KÖVETKEZŐ TANÉVI FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

Népi mondókák, népi játékok, népdalok, műdalok tartalom kifejezésre törekvő, csoportos éneklése emlékezetből. Gyermekdalokhoz tartozó játékok ismerete, eljátszása csoportban Részvétel tanult népszokások dramatikus előadásában. Egyenletes lüktetéshez alkalmazkodó éneklés, járás. Dallamotívumok csoportos éneklése szolmizációs kézjéről. Játékos, egyszerű ritmikai és dallami improvizálás.

Vokális és hangszeres hangszínek felismerése. A zenekari előadás és a hangszerszóló megkülönböztetése Dalritmusok és pentaton relációk olvasása és írása a tanító irányításával a tanult ritmusértékek és hangkészlet körében.

7.5. 3. ÉVFOLYAM

7.5.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

Belépő tevékenységek	Tartalom
Éneklés Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal. Alkalmazkodó ritmus szerinti népdaléneklés. Több versszakból álló népdalok előadása emlékezetből. Népdalkánonok csoportos előadása. Kétszólamú ritmusgyakorlatok hangoztatása. Ritmushangszerekkel kísért éneklés.	Szerepjátszó gyermekjátékok. Magyar népdalok, népszokások dalanyagának bővítése. Újabb műdalok. Ünnepkörök dalai (regölés, tavaszi népszokások). Iskolai ünnepek újabb dalai. Könnyű kétszólamúság (kánonok).
Zenehallgatás Tartalom és zenei kifejezőeszközök összefüggéseinek megfigyelése a cselekményes zenék hallgatásában. Hangfajták (nőiakar, férfikar), kórustípusok hallás utáni megnevezése. Hangszerek hallás utáni megfigyelése (fuvola, kürt, üstdob).	Cselekményes zenék. Nőiakar, férfikar művek. Műzenei szemelvények.
Zenei hallás és kottaismeret Egész értékű hang és szünetjele; önálló nyolcad és szünetjele megismerése. Tapasztalatok a négyes ütemről. Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről. Új ritmusmotívumok és dallamotívumok leírása tanári irányítással.	Olvasógyakorlatok. Magyar népdalok, nemzetiségek és etnikai csoportok dalai. Életkornak megfelelő műdalok.

<p>Kétszólamú ritmusgyakorlatok Felső dó, alsó szó megismerése, kézjele és elhelyezése a vonalrendszerben. Dallammotívumok leírása tanítói segítségadással. Utószolmizálás. Daltanulás kézjelről és betűkottáról.</p>	
---	--

7.5.2. A KÖVETKEZŐ TANÉVI FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

Dalok szövegtartalmát, érzelmeiket kifejező közös éneklése emlékezetből, a tanult tempójelzések és dinamikai jelek alkalmazásával. Azonos dallamhoz (motivikus szerkezetű) befejezés rögtönzése. Beszámolás többször meghallgatott zeneműrészletek - szempontokkal irányított - megfigyeléséből származó tapasztalatokról. A megismert hangszerek és kórustípusok megnevezése hangzásuk felismerése alapján.

Ritmusképletek elrendezése, értelmezése ütemmutató szerint. Megismert dallamrelációk felismerése, éneklése kottaképről.

7.6. 4. ÉVFOLYAM

7.6.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

Belépő tevékenységek	Tartalom
<p>Éneklés Fokozatos halkítás-erősítés műzenei példákon, a zenei üzenet kifejezésére. Szolmizált éneklés kézjelről, kottaképről. Ritmusjátékok, ritmusgyakorlatok az eddig tanult ritmusértékekkel és -képletekkel, a tanult ütemformákban (</p>	<p>Újabb magyar népdalok (eltérő stílusrétegből), . Európai népdalok. Jeles napok, ünnepkörök dalai (betlehemes játékok). Iskolai ünnepek újabb dalai. Könnyű kétszólamúság (kánonok,). A magyar Himnusz.</p>
<p>Zenehallgatás A vegyeskar szólamainak megfigyelése, megnevezése a zenehallgatási tapasztalatok megbeszélésekor. Hangszerismeret bővítése (klarinét, cselló). A zeneművekben felismert hangszerek megnevezése. Fokozatos erősítés, halkítás megfigyelése műzenei példákon, alkalmazása énekléskor. Zenei hallás és kottaismeret Pontozott fél értékű kotta és szünetjel, a 3-as ütem megismerése. Tapasztalatok a váltakozó ütemről. A tanult ritmusképletek felismerése, megnevezése, olvasása kottaképről és írásuk. A fá és a ti hangok megismerése, kézjelük, elhelyezésük a vonalrendszerben. Ismert hangkészletekben kottaolvasás a tanító irányításával. Dallamolvasás az ismert hangokkal. Az ismert hangszerek hangjának felismerése zenehallgatás közben, szerepük megfigyelése a zenei kifejezésben, a tapasztalatok közös megbeszélése.</p>	<p>Karművek (a tanult dalanyag énekkari feldolgozásából). Népdalfeldolgozások (giusto karakter) a szülőföld dalkincséből. Hangszeres karakterdarabok, műzenei szemelvények.</p> <p>Tanult dalanyag.</p> <p>Zenehallgatási szemelvények.</p>

7.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Éneklés

Emlékezetből:

további 10 magyar népdal, műdal közös éneklése
a Himnusz éneklése pontos szöveggel

Zenehallgatás

a meghallgatott zenés mesék felidézése
tanult népdalok felismerése zeneművekben, feldolgozásokban

Zenei olvasás-írás, zenei ismeret

tudjon ismert dalokat tanári segítséggel szolmizálni

a tanult ritmusértékek és ritmusképletek felismerése és megszólaltatása kottaképről, hármás ütemben is.

7.7. SZEMPONTOK A TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

Éneklés

- a dalismeret nagysága, biztonsága,
- az intonálás tisztasága,
- a ritmikai és a dallami pontosság,
- a közös éneklésben való részvétel motiváltsága, együttműködés,
- az éneklés örömtelisége, felszabadultsága.

Zeneértés

- a megfigyelőképesség fejlettsége (hangfajták, hangszínek, karakterek felismerése),
- a zenehallgatás iránti igény,
- a zenehallgatási szokások kialakultsága.

Zenei hallás és kottaismeret

- a dallam és a ritmus felismerése, felidézése, hangoztatása,
- tempó és dinamika követése,
- gyakorlottság a zenei élmények megfogalmazásában, dallami és ritmikai elemek

1-3 osztályban csak szóban értékeljük a tanulók teljesítményét és 4. félév végén szöveges értékelést, évvégén érdemjegyet adunk.

8. RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

8.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Tantárgyunk látni és láttatni tanít. Átfogó szakmai célja, a tanulók látáskultúrájának megalapozása. Feladata vizuális megismerő, befogadó, alkotó képességeik fejlesztése, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. A tantárgy különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világában való eligazodást és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti síkbeli, térbeli ábrázoló, kifejező, közlő, alakító, konstruáló képességeiket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki-tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, szín- dinamikai és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megköszorozódott vizuális hatások, technikai információk korában a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus befogadási képességének megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés érték közvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához.

Az 1-4. osztályban a vizuális nevelés célja, az érzelmekkel kísért önkifejezés elmélyültségének megőrzése mellett az egyre céltudatosabb megismerés ösztönözése. Képi gondolkodásuk fejlesztése, vizuális képzetkincsük bővítése, érdeklődésük ébrentartása érdekében a tantárgy feladata a tanulók ábrázolásbeli formakészletének további gazdagítása, megfigyelő-képességük, tér- és időérzékük fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezéssel; szín-forma- és szerkezeti érzékük alakítása rajzolással, festéssel, mintázással, konstruálással. Esztétikai érzékenységük fejlődését a manuális munka, a látványélmények és a bemutatott műalkotások szolgálják. Az alkotó és befogadó tevékenységek szabálytudatuk, akaratuk, önértékelésük megerősítését célozzák, a csoportmunka lehetősége együttműködési készségeiket fejleszti.

A kerettanterv a nemzeti alaptanterv vizuális kultúra műveltségi részterületének megfelelően a tantárgyi tartalmakat **három nagy témakörbe** sorolja. A **kifejezés, képzőművészet** témakör a gyermekek személyes, kifejező-expresszív tevékenységének és az elvárható műelemzési, művészeti ismereteinek leírását tartalmazza. A **vizuális kommunikációhoz** a vizuális megismerést szolgáló tevékenységek, és a köznapi-informatív-tudományos képi közlésekkel kapcsolatos tananyag tartoznak. A **tárgy- és környezetkultúra** témaköre a használati tárgyakkal, a tárgyalgó művészetekkel és az építészettel kapcsolatos alkotó és elemző tevékenységeket tartalmazza. A **vizuális nyelv** a témakörök kifejező elemeit és rendező elveit sorolják fel, a **technikák** fejezete pedig az anyagokra, technikákra, eszközökre, eljárásokra tesz javaslatot. A három sáv közül a választás természetesen az adott iskola körülményeinek, személyi és tárgyi feltételeinek ismeretét, elemzését feltételezi. A hagyományos képzőművészeti nevelés hívei értelemszerűen az elsőt, míg a nem kifejezetten képzőművészeti érdeklődésű, de a környezetük kulturáliságára igényt tartó, a mindennapok esztétikumát igénylő és alakítani vágyó diákok pedagógusainak a másodikat, az újdonságot igénylőknek és tanítani tudóknak pedig a harmadikat ajánlják. A vágyott vizuális kulturáliság bármelyik sáv tantervének választása és az abban megfogalmazott követelmények teljesítése esetén elérhető.

A tananyag bővülő spirális elrendezésű, a témakörök és a fő tevékenységi formák évenként ismétlődnek, tartalmukban gyarapodnak, műveleti szintjük emelkedik. A tananyag jellegét tekintve mind a négy évfolyamon **gyakorlati tevékenység-központú**. A tanítás során a kerettantervi követelmények leghatékonyabban a több témakör szempontjait magába foglaló komplex feladatokkal teljesíthetők.

A mi iskolánk a hagyományos képzőművészeti nevelést folytatja, de rendszeresen kitekintünk egyéb területekre is, így törekedve a **vizuális** kulturáliság fejlesztésére. Nem engedhető meg, hogy vizuálisan kulturálatlan fiatalok hagyják el az iskolát nyolcadik osztály végén, hiszen a mindennapi életben igen hangsúlyos szerepe van a vizualitásnak.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

Az integrált tanulóknak az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra sokoldalú művelése, a személyiség fejlesztésében. A tanulók teljesítménye e részterületeken eléri, esetenként meghaladhatja a társak produktumait.

8.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Legyen képes a gyermek gondolatait, érzéseit, élményeit vizuális nyelvi eszközökkel, saját kifejezési céljai szerint és a tanuláshoz szükséges formában, a megismert technikák egyre jártasabb használatával megjeleníteni. Értse a műalkotások, képi közlések, tárgyak, életben betöltött szerepét. Tudjon a térben tájékozódni, tudja a maga számára értelmezni a tankönyvekben, környezetében található vizuális közlő, eligazító jeleket. Ízlésítéletét néhány szempont alapján indokolja. Általános nevelési követelmény a saját és mások munkájának megbecsülése, a kultúra és a környezetvédelem fontosságának megértése, az esztétikai élmények iránti nyitottság, törekvés az értékes és az értéktelen megkülönböztetésére.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret-, és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélni lehetünk meg.

Alkotó képességek

A kisiskolások érdeklődésére észlelési érzékenység jellemző: kíváncsi rácsodálkozás a látható világ számukra új,

érdekes, szép jelenségeire. Képzelőerejük az eleven, konkrét belső képekben, képzetekben való gondolkodásban, valamint képzettársításaik könnyedségében, tartalmi gazdagságában és a képi-plasztikai, kifejezés, síkbeli és térbeli konstruálás bátorságában, eredetiségében nyilvánul meg.

Szívesen alkalmaznak szokatlan, egyéni megoldásokat. Ábrázolási jelrendszerük árnyaltabbá válik, egyéni vonásokat hordoz. Kifejezőképességük, expresszivitásuk szubjektív arány- és színkezelésben, fokozásban, kiemelésekben mutatkozik meg. Kreativitásuk az ötletek könnyed áramlásában, egyéni leleményességben nyilvánul meg, amit a lelkesedéssel végzett konkrét tevékenység motivál. Elképzeléseiket igyekeznek azonnal meg is valósítani, ennek során addig szerzett készségeiket, ismereteiket mozgósítják, de többségük a tanító segítő közreműködésére is igényt tart. Az alkotás öröme teszi képessé őket munkáik kidolgozására. Képesek alkotásaikat segítséggel értékelni, elemezni, társaik teljesítményeit is figyelemmel követik.

Befogadó, megismerő képességek

Az alsó tagozatos gyermekekre jellemző a látható világ jelenségeivel, az esztétikai értékekkel kapcsolatos élmények iránti észlelési nyitottság; ösztönös és könnyen mozgósítható kíváncsi rácsodálkozás, képesség élőlények, tárgyak, képek, jelenségek tüzetes szemlélésére, megfigyelésére; látványélmények emlékezeti megőrzésére, könnyed felidőzésére. Vizuális emlékezetük megtartó erejére építve képesek az ábrázolás-alakítás során vizuális esztétikai képzetekkel végzett gondolkodási, képzeleti műveletekre (összehasonlításra, elemzésre, képzeleti átalakításra). A látványban rejlő jelentést, művészi kifejezést, a közlések tartalmát adott szempontok alapján olvassák, elemezik. Képesek látható (tér- forma- szín-, változás, mozgás) viszonylatok megítélésére, lényeges összefüggések (külső és belső forma, forma és tartalom, forma és funkció) megértésére, ábrázolásbeli és szóbeli magyarázatára. Minderre erős szubjektivitás, egyéni, felfedező látásmód jellemző. Műalkotások nézegetése, adott szempontok szerint elemzése során mozgósítják formálódó vizuális esztétikai, művészeti képzeletüket. Élményeik érzelmeikben tükröződnek, törekszenek asszociációikra támaszkodó egyéni ízlésítéletük megfogalmazására.

A tanulást segítő képességek

A vizualitás nélkülözhetetlen a többi érzékszerv tapasztalatainak rendezésében, a tanulásban, a művelődésben, a mindennapi életben. Az információk áttekinthetővé tételéhez, tagolásához, szemléltetéséhez, ábrák megértéséhez és létrehozásához szükséges felkészültség megszerzéséhez tantárgyunk tanulása nyújt kellő alapot. Általa sajátítja el a tanuló a vizuális információk formáit és ismeri meg lelőhelyeit (könyvekben, kiállításokon és egyéb alkotásokban)

8.3. 1. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

8.3.1. TANANYAG

A vizuális kultúra tantárgyra jellemző, hogy a fő tevékenységformák a kezdetektől végig jelen vannak, csak műveleti szintjük növekedik. A szintemelkedés a *Belépő tevékenységformák*-ban követhető, a tevékenységeket, ismereteket a *Témakörök, tartalmak* című tantervi egység foglalja magába.

Belépő tevékenységek

Személyes élmények, látvány, történet kifejezése síkban és térben, rajzolással, festéssel, mintázással. Műalkotások, illusztrációk szemlélése, megbeszélése. Látványok megfigyelése és értelmezése. Vizuális jelek felismerése, megértése. Tárgyak csoportosítása, rendezgetése, formájuk és rendeltetésük megfigyelése. Tárgykészítés, díszítés, környezetalakító tevékenység.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
<i>Nyelv</i> Formák, foltok, pontok, vonalak és színek spontán használata, megnevezése, szubjektív színhasználat. A tárgyak színeinek megfigyelése. A színek keverése. A formák és a képszél viszonya: középen, szélén, fent, lent, egymás mellett Közös megfigyelés: emberalakok, állatok tipikus mozgásai; az évszakok változását kifejező színek Kiemelés mérettel és színnel, elhelyezéssel vagy díszítéssel. Képi elemek helyének meghatározása és rendezése – a térrész, a képmező kitöltése
<i>Alkotás</i> Élmények, személyes hangú kifejezése rajzokban, festményekben, szobrokban (pl. emberekhez, állatokhoz, növényekhez kötődő, vagy családi, iskolai témák). Térrészek elkerítése, berendezése, építgetés Szépirodalmi téma (pl. meseélmény) megjelenítése síkban, térben.
<i>Befogadás</i> Rácsodálkozás a természet szép látványaira. Tanulói munkák és műalkotások, szemlélése. Közös beszélgetés a szépnék ítélt látványról, az ábrázolt tárgyakról, élőlényekről, színekről, formákról, formák tagoltságáról. Emberek, állatok, játékok legfőbb részeinek vizsgálata. Szépirodalmi illusztrációkon a cselekmény és s szereplők jellemzőinek összekapcsolása. Megfigyelés, beszélgetés (lehetőleg eredeti) szoborról, festményről.
Vizuális kommunikáció
<i>Nyelv</i>

Vonalak és foltok a képeken, ábrákon. A jelek vizuális tulajdonságai.
Alkotás Tárgyak, élőlények témába ágyazott ábrázolása legjellemzőbb vonásaik egyéni megragadásával, mozzdulatok egyéni módú megjelenítésével síkon és térben.
Befogadás Látványok megfigyelése, leírása (formák, arányok, színek, felületek). Elemi térviszonyok megfigyelése (lent-fent, jobbra-balra, elől-hátul). Testmozgások, gesztusok legfontosabb jellemzőinek megállapítása. Jelek, ábrák gyűjtése, válogatása, csoportosítása a közlés rendeltetése szerint (pl. közlekedési, postai információs jelek).
Tárgy és környezetkultúra
Nyelv Forma- és színisméltések, ritmusok. Tárgyak térbeli helyének meghatározása.
Alkotás Egyszerű tárgyak (pl. játékok) készítése elképzelés alapján és mintakövetéssel. Díszítés. A környezet szelvése.
Befogadás, megismerés Tárgyak formája és rendeltetése közötti összefüggés felfedezése, megbeszélése, tudatosítása. Tárgyak csoportosítása rendeltetésük, nagyságuk, színük, formájuk, anyaguk szerint.
Technikák
Ceruza-, kréta- és ecsetrajz. Vízfestés (ecsettel, ujjal), vegyes technikák (pl. kréta és festék keverése). Mintázás plasztilinnal. Tárgykollázs, konstruálás, anyagalakítás, hajtogatás, vágás, tépés, nyírás, ragasztás (pl. papírból, textilből). Nyomat készítés (pl. levélnyomat, frottázs)

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások:

Lásd a 2. évfolyam tananyagában.

8.3.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket, az első és második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

8.4. 2. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

8.4.1. TANANYAG

Belépő tevékenységek

Egyéni élményfeldolgozás. A kifejezőeszközök (vonalak, foltok, színek, felületek, ritmusok, síkbeli és térbeli formák) árnyaltabb alkalmazása. Műalkotások megismerése, alkotók és művek megnevezése. Ábrázolás közvetlen szemléletre támaszkodó emlékezet alapján. Képzetépítés, az egyéni formakincs gazdagítása érzéki-tapasztalati úton, a természet és a mesterséges környezet látványainak, emberi gesztusoknak megfigyelése által. Tárgyformálás, díszítés, a tárgyalakító folyamat, forma és rendeltetés viszonyának tapasztalati megismerése.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
Nyelv Árnyaltabb vizuális minőségek (többféle színárnyalat, vonalvastagság, szabályos és szabálytalan forma). Más-más eszközzel képzett vonalak rendszere. A környezet szép színjelenségei. Szubjektív színhasználat a képalakításban, díszítésben. Kevert színek. Formák, színek szimmetrikus elrendezése, egyensúly, részek összekapcsolása. Egyszerű vonal, folt-, színritmusok. Színárnyalatok alkotása keveréssel.
Alkotás Személyes és közös élmények képi-plasztikai feldolgozása. Elképzelten jelenet ábrázolása rajzban, festményben, szoborban. Térbeli viszonylatok, irányok: vízszintes, függőleges A térbeli mozgás jelzése rajzban, plasztikában ; egymás mellé rendelés: lejjebb, feljebb, előtér, háttér Művészeti élmény (pl. bábszínház) megjelenítése síkban, térben.
Befogadás Egymás munkáinak és műalkotások megfigyelése, az élmény összetevőinek (pl. anyag, forma, tér, szín, elhelyezés, téma) megbeszélése.

<p>Tárgyak, jelenségek színeinek megfigyelése, felfigyelés a környezet szép színjelenségeire, szokatlan fényviszonyaira.</p> <p>A természet és az ember alkotta formák nézegetése, tapintása; részformák helye a fő formán</p> <p>Felületi tulajdonságok: sima, érdes, matt, fényes, homorú, domború, bemélyedő, kiemelkedő</p> <p>A legismertebb festészeti műtípusok (pl. <i>csendélet, portré</i>) megismerése, felismerése.</p> <p>A körplasztika és a dombormű jellemzőinek összevetése (azonosságok, különbségek).</p> <p>Néhány festmény és szobor alkotójának, a mű címének megnevezése.</p>
<p>Vizuális kommunikáció</p>
<p><i>Nyelv</i></p> <p>A síkbeli ábrázolás elemei (pontok, vonalak, foltok, színek).</p> <p>A vonalfajták (egyeneselek, görbék, vékonyabbak, vastagabbak, határolók és felületkitöltők).</p>
<p><i>Alkotás</i></p> <p>Élőlények, tárgyak ábrázolása közvetlen szemlélet és emlékezet alapján.</p> <p>Mimika, grimasz tanulmányozása, utánezása, megjelenítése, felhasználása az élményfeldolgozásban.</p> <p>Változások tudatosan megfigyelt vizuális jellemzőinek megjelenítése (pl. <i>évszak, időjárás</i>).</p> <p>Saját információközlő jelek létrehozása (pl. <i>a tornazsák, az öltözőszekrény megjelölésére</i>).</p>
<p><i>Befogadás, megismerés</i></p> <p>Élőlények, tárgyak adott szempontok szerinti vizsgálata (pl. <i>anyag, jellemző forma és szín, változás</i>).</p> <p>Egyszerű, mindennapi magyarázórajzok, jelek értelmezése, megfejtése (pl. <i>tankönyv ábrái</i>).</p> <p>Karakteres emberi gesztusok (testbeszéd, mimika) olvasása.</p>
<p>Tárgy és környezetkultúra</p>
<p><i>Nyelv</i></p> <p>Funkcionális és díszítő formálás. A díszítés mintái, elemei.</p>
<p><i>Alkotás</i></p> <p>Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (pl. <i>játékhoz, ünnephez, meséhez</i>).</p> <p>Csomagolás készítése mintakövetéssel, csomagolóanyag díszítése egyénileg (pl. <i>ajándékhoz</i>).</p> <p>Környezetalkító tevékenység.</p>
<p><i>Befogadás</i></p> <p>Köznapi és ünnepi tárgyak formája, díszítése és rendeltetése közötti összefüggések. Használat és a jelentés.</p> <p>Tárgyak megadott szempontok szerinti csoportosítása, vizsgálata.</p> <p>A tárgyak üzenetének megfejtése.</p>
<p>Technikák</p>
<p>Ceruza-, filctoll-, golyóstoll-, kréta- és ecsetrajz. Vízfestés és vegyes technikák, fedőfestés.</p> <p>Formálás agyagból, plasztilinból (pl. <i>mintázás, hurkafelrakás, formába nyomás, pecsételés</i>).</p> <p>(<i>Origami jellegű</i>) papírhajtogatás. Papírvágás, ragasztás, kollázs</p> <p>Dükkészítés, nyomtatás, nyomhagyás (pl. <i>papír, termés, levél</i>)</p> <p>Egyszerű bábkészítési technikák (pl. <i>síkbáb, ujjbáb, hengerbáb</i>).</p> <p>Konstruálás talált tárgyakból (pl. <i>termésekből, dobozokból, textilből, nemezelés gyapjából</i>).</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

1-2. osztályban: Steindl Imre: Országház, Kispaládi parasztház, Thököly vár - Késmárk, Medgyessy Ferenc: Anyaság, Kolozsvári testvérek: Szt. György szobra, Kovács Margit: Szamaras, Sámson dombormű, Szőnyi István: Este, Csontváry Kosztka Tivadar: Mária kútja, Pablo Picasso: Maia arcképe, Ferenczy Noémi: Noé bárkája - gobelin-részlet, Cifraszúr, Bölcső, Csengős népi játék, Paul Cézanne: Csendélet, Fényes Adolf: Testvérek, Vaszilij Kandinszkij: Festmény három folttal, Albrecht Dürer: Önarckép, Állatképek – gyűjtés, Téli tájak

8.4.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Az első két évfolyam végére a gyermek megérti, hogy a látás és tapintás segíti a dolgok megismerésében. Élményeit szabadon jeleníti meg síkon és térben, bátran használja kedvelt színeit, rajzi formáit. Gazdagodnak az ábrázolással, műalkotásokkal kapcsolatos vizuális - manuális ismereteik.

A látványok, műalkotások, iskolai munkák megbeszélésébe bekapcsolódik, tetszésitéletét szóban is meg tudja fogalmazni, képes néhány szempont alapján véleményt nyilvánítani.

Képes a vizuális jelenségek megfigyelésére és a főbb jellemzők megnevezésére. Rajzaiban képes az alapvető térvizonyok (lent, fent, mellette) jelölésére, próbálkozik mozdulat felismerhető kifejezésével. Képes a képmező vagy az elkerített térrész betöltésére az elemek rendezgetésével. Megérti közvetlen környezete információs jeleit és tankönyveinek ábráit. El tud készíteni egyszerű tárgyakat, díszeket saját elképzelése, emlékezete vagy minta követése alapján. Felismeri a tárgyak rendeltetésének és formájának legjellemzőbb összefüggését.

Tud rajzolni, "színezni", festeni, agyagból vagy gyurmából mintázni, a papírt, az ollót és a ragasztót célszerűen használja, finomodik mozgáskoordinációja. Tud festéket oldani, keverni. Év végére jól ismerik és meg tudják nevezni a festékek színeit. Felismerik a tiszta színeket s azok két-három árnyalatát. Jártas az alapvető grafikai megoldásokban – ceruza, ecset, zsírkréta.

Szívesen elmélyed az alkotó munkában. Képes élményeinek, elképzeléseinek árnyalt vizuális megjelenítésére,

gyarapodnak ismeretei a színek érzelm- és élménykifejező hatásáról, a színárnyalatokról; a tárgyak, jelenségek jellemző színeiről.

Törekszik a képelemek egyensúlyosabb elrendezésére, festményeiben többféle színárnyalatot is használ. Felismeri a vizuális minőségeket (színeket, formákat, vonalakat, foltokat).

Műalkotások (festmény, szobor) **megismert típusait megnevezi** (csendélet, portré stb.), a megismert művek közül legalább egyet-egyfelismer, tudja az alkotó nevét is.

Képes élőlények, tárgyak szemléletre, emlékezetre támaszkodó ábrázolására, megfigyelt változás megjelenítésére a legegyszerűbb jellemzőkkel.

Értelmezni tudja környezetete emberi gesztusait, **felfogja a tájékoztató, felhívó jelek üzenetét.** Képes tárgyat kitalálni, elkészíteni, és megalkotni minta követésével is, díszítésnél ügyesen alkalmaz **sorritmusokat,** területdíszeket. Tud megadott vizuális jellemzők alapján tárgyakat osztályozni, csoportosítani.

Ismeri a köznapi, használati és az ünnepi tárgy fogalmát.

Biztonsággal használja a megismert, gyakorolt ábrázolási, konstruálási technikákat.

Jártasak a felszerelésük rendbentartásában, takarékos használatában.

Vezetéssel képesek tevékenykedni környezetük megóvásáért, szépítéséért.

8.5. 3. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

8.5.1. TANANYAG

Belépő tevékenységek

Forma, szín és tónusárnyalatok megfigyelése, kompozíció, ritmus tudatosabb megválasztása. Események illusztrációja, történetek kifejezése képsorozatokban. Műalkotás vizsgálata adott szempont szerint. Műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, életkép) ismerete, műélmény megfogalmazása. Nézetek alkalmazása a térábrázolásban. Tárgyábrázolás megfigyelés alapján. Mozgásábrázolás, változás fázisainak rögzítése. Ábra és üzenet kapcsolatának vizsgálata. Térkép, alaprajz megértése. Önálló tárgykészítés adott rendeltetésnek megfelelően. Mai és régi tárgyak formájának, funkciójának összevetése. A lakóhely egy jelentős emlékének, közgyűjteményének megismerése. Könyvtárhasználat.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
Kifejezés, képzőművészet
<p><i>Nyelv</i> Az ábrázolási szándék, a vizuális nyelvi elemek és az elrendezés viszonya. A formák, jelenségek jellemző színei Vonal-, folt-, forma- és színritmusok. A napfény hatása. Telt és tört színek. Színellentétek ösztönös használata. Fény és árnyék. Szabad színválasztás. Színek tompítása fehérrel, feketével; telt és tört színek A képző. Komponálás különböző formákban (pl. álló, fekvő téglalapon). Térrészt és képfelület tagolása Az elbeszélő ábrázolás, a lényeges mozzanat kiemelésének eszközei.</p>
<p><i>Alkotás</i> Egyéni és közös élmények feldolgozása, festményben, rajzban, plasztikában. Térviszonyokat és mozgást kifejező ábrázolások a téma feldolgozásában. Téralkítás, környezetrendezés a szabadban. Események, történetek illusztratív jellegű elbeszélő ábrázolása egy képben, közös megjelenítése képsorozatokban (pl. rajzos napló egy kirándulásról). Átélt művészeti (pl. szépirodalmi, film-) események feldolgozása síkon és térben.</p>
<p><i>Befogadás</i> Műalkotás olvasása, összehasonlítása szempontok szerint; a műélmény megfogalmazása. Egyes képzőművészeti műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, csatakép, emlékmű, kisplasztika) jellemzőinek elemzése. A népművészet Néhány tanult műalkotás, valamint szerzőjének és a mű címének ismerete. Könyvtárhasználat, elérhető helytörténeti- vagy közgyűjtemény felkeresése.</p>
Vizuális kommunikáció
<p><i>Nyelv</i> A jellemző nézet és a forma jele. A körülhatároló és jelölő vonal. A folt a felület betöltésének eszköze. Forma egyszerűsítése foltra.</p>
<p><i>Alkotás</i> Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, valamint elől- és oldalnézetből. Elképzelte tér ábrázolása felülnézetből (pl. várkastély, sáttábor), esetleg makettjének közös elkészítése.</p>

Konkrét útvonal megrajzolása emlékezetből. Változások, folyamatok, jellegzetes állapotok, helyzetek ábrázolása képsorokkal. Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal.
Befogadás A közvetlen természeti és mesterséges környezet szemlélése, jellegének leírása. Tárgyak vizuális jellemzőinek megállapítása (sík jellegű és tömbszerű forma). Tárgy jellemző nézete, a látvány és ábra megfeleltetése. Egyszerű alaprajzok és térképek olvasása, értelmezése, összevetésük a valós terekkel. Történet sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján (pl. képregény). A fázisrajz és a folyamatábra rendeltetése. Képi információk értelmezése: egyszerűség, érthetőség, a jelek és a jelentés viszonya.
Tárgy és környezetkultúra
Nyelv A használati tárgyak külső megjelenésében látható jelentés; ennek kifejező eszközei (alakja, színei, mintái, anyaga). A tervezés és eszköze a vonal.
Alkotás Funkciónak megfelelő egyszerű tárgy készítése (pl. játékok, bábok, edények, taneszközök). Csomagolás készítése minta után és egyéni elképzelés alapján (papírból, textilből). Az egyszerű tárgyalakó folyamat végigvitele: ötlet (gondolati terv), elkészítés, kipróbálás. Környezetalakító tevékenység (pl. díszletkészítés).
Befogadás A rendeltetés (tartalom) és a forma összefüggéseinek megfigyelése, elemzése, a jelen és a múlt néhány tárgya és a lakóhely jellegzetes építményei kapcsán. A tárgyalakó, konstruálás lépései, folyamata. A funkcionális és anyagszerű formaképzés néhány szabálya (pl. használhatóság). Építmények összehasonlítása megadott szempontok (pl. rendeltetés) alapján. Az alaprajz fogalmának megismerése, értelmezése.
Technikák
Rajzolás rosttollal, krétával, ceruzával. Viaszkarc, radírnyomat Festés temperával, vízfestékekkel, krétával, vegyes technikával. A mintázás újabb technológiai változatai: építés lapokból szabásminták alapján, díszítés nyomhagyással. Különböző tárgy és anyagnyomatok, kollázs technikák. Papírtárgyak, papírmunkák (kivágások, papírmetszet, mozaik, montázs). Konstruálás különböző modellező anyagokból, összeépítés (textil, papír, agyag, talált tárgyak, termékek). Ismeretek a megismert műalkotás-technikákról: akvarell, olajfestmény, kő-, agyag-, bronzszobor.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Hollókői ház, Füstös konyha, Matyó tisztaszoba, Mai lakóház külső és belső képe, Árva vára, *Pollack Mihály*: Nemzeti Múzeum, *Schaár Erzsébet*: Kirakat, *Constantin Meunier*: Teherhordó munkás, *Ferenczy Béni*: Játzó fiúk, *Albrecht Dürer*: Nyúl, Őnarckép - ezüstvessző rajz, Hónapok - Berry herceg óraskönyvéből. *Eugène Delacroix*: Villámtól megriadt ló, *Paul Cézanne*: Csendélet, *Ferenczy Károly*: Festő, *Fényes Adolf*: Testvérek, *Vaszilij Kandinszkij*: Festmény három foltal, *Bálint Endre*: Vándorlegény útrakél Kentaur alakú aquamanile, Ember alakú butella, Glatz Oszkár: Birkózó fiúk, Hímestojások, Mézeskalácsbábok, Miskakancsó

8.5.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A tanuló képes a vizuális nyelvi - a képi és plasztikai - kifejezőeszközök, elemek, ritmusok, a síkbeli és térbeli kompozíció egyre tudatosabb alkalmazására élményfeldolgozó, alkotó munkájában. Legyenek képesek a kép síkján a térbeliséget a formák elhelyezésével a tér réteges tagolásával kifejezni.

Tudjanak egy-egy konkrét formát két-három szempont szerint szóban elemezni, legyenek képesek térbeli és síkbeli megjelenítésükre, közvetlen megfigyelés alapján.

Tudjanak egyéni elképzeléseiknek megfelelő tárgyakat, plasztikus formákat elkészíteni különböző anyagokból. A nevelő vezetésével fedezzék fel az elemi összefüggéseket egy-egy tárgy formája és használati célja között.

Legyenek folyamatos tapasztalataik a változatos színárnyalatok előállításáról, egymás melletti hatásokról, a színellentétek hangulati és dekoratív hatásáról, a sötét-világos kontrasztok figyelemfelhívó jellegéről, a fénynek a színek erejére, élénkségére gyakorolt hatásáról.

Legyenek képesek azonos színek három vagy több árnyalatának felismerésére és csoportosítására. Ismerjék a telt és tompa / tört / színek fogalmát.

Legyenek képesek képeikben és plasztikáikban az alakok térbeli mozgásának kifejezésére, eseményeket ábrázoló képsorok készítésére.

Tanév végére készségi szinten bánjanak a ceruzával, a krétával és az ecsettel. Gyakorlattan alkalmazzák a papír megmunkálási módjait: a tépést, nyírást, hajtogatást, a különböző anyagok összeillesztését.

Ismerjék és használják az alapvető szakkifejezéseket.

Aktívan részt vesz a műalkotásokkal való foglalkozásban, és meg tudja fogalmazni műélményét. A bemutatott

műalkotások közül legalább három-három festményt, szobrot, felismer, s ezeket szerző és cím szerint meg tudja nevezni.

Ismerje a képzőművészet főbb ágait: **építészet, festészet, szobrászat, ismerjék fel a népművészeti alkotásokat.** Feladataihoz használja a könyvtár művészeti könyveit. Képes látvány alapján a jellegzetes formákat, színeket ábrázolásban megragadni, változást, folyamatot értelmesen rögzíteni.

Megérti környezetének, tankönyveinek fontos vizuális jeleit, közli ábráit; maga is tud magyarázó rajzot készíteni. Elképzeli és elkészíti adott rendeltetésnek megfelelő egyszerű tárgyat, betartva a konstruálás lépéseit és legfőbb szabályait. Rendelkezik a forma és a rendeltetés viszonyával kapcsolatos alapvető képzetekkel.

Ismeri és megnevezi lakóhelyének egy-egy nevezetes épületét, köztéri szobrát, rendelkezik helytörténeti, vagy közgyűjteményben szerzett élményekkel.

Ismerjék és tartsák be a kiállításokon való viselkedés szabályait.

8.6. 4. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 37 (heti 1 óra)

8.6.1. TANANYAG

Belépő tevékenységek

Ellentétek megjelenítése, hangsúlyozás kiemeléssel. Vizuális nyelvi elemek árnyalt alkalmazása. Tudatos komponálás. A gondolat, hangulat kifejezéséhez az eszköz megválasztása: a formák, foltok, tömegek elrendezése. Műalkotások hatása, témája és technikája közötti összefüggés jellemzőinek felismerése. Képzőművészeti műfajok rendszerezése, népművészeti tárgyak megismerése. A térábrázolás új eleme a közvetlen megfigyelésen alapuló forma és színtanulmány, a takarás megfigyelése, a dinamikus mozgásábrázolás. Nézetrajzok, útvonalrajzok, térképek készítése. Tárgykészítés adott igény alapján. Tárgyelemzés, épületelemzés az anyag, a rendeltetés és forma kapcsolatának feltárásával.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK
<p>Kifejezés, képzőművészet</p> <p><i>Nyelv</i>   Összetettebb vizuális minőségek szélesebb skálájának ismerete és használata az alkotásban. Ellentétek, színkontraszt, vonalkontraszt. A fény és árnyék. Vetett árnyék.   A színek hangulati hatása. Színvariációk. A 12 tagú színekör.   Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. A szín és a hangulat összefüggése. Hideg-meleg színárnyalatok.   Egyensúly és feszültség, szimmetria és aszimmetria.   Komponálási, kifejezési eljárások gondolkodási módszerei.</p>
<p><i>Alkotás</i>   Adott témához kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkon és térben.   Élmények, emlékek, gondolatok és történetek feldolgozása közös alkotásokban (pl. <i>illusztrációban, képsorozatban, szoborkompozícióban</i>).   Térkifejező ábrázolás. Térbeli helyzetek. A jellemző forma: sík- és térformák, mértani alapformák   Térben játszódó jelenetek, események képi-plasztikai megjelenítése: lejjebb, feljebb, takarás, rálátás, fedés, térrétegek. Nézőpont. Arányviszonyok.   Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megszemélyesítéssel.</p>
<p><i>Befogadás</i>   Képzőművészeti alkotások leírása, a legfontosabb vizuális nyelvi, kompozíciós, tematikai és a mű típusából adódó hatás értelmezése.   A képzőművészet fő ágai és jellegzetes anyagai: építészet, szobrászat, festészet, grafika   A népi építészet, a népi tárgyalakító művészet. Iparművészet.   Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (pl. vallásos téma, életkép, történelmi kép, illusztráció, lovas szobor, kispasztika)   Festmény, grafika és szobor szerzője, címe, műfaja, technikája, műtípusa.   A múzeumok szerepe. Az elérhető közgyűjtemény, kiállítás megtekintése, a lakóhely nevezetes szobrainak, épületeinek megismerése. Könyvtári munka.</p>
<p>Vizuális kommunikáció</p> <p><i>Nyelv</i>   A formák (foltok, tömegek) és színek közlési szándéknak megfelelő elrendezési módjai a kiválasztott képmezőformában illetve a térben.   Foltok, tömegek mint a testesség hangsúlyozásának eszközei.   A vonal kiemelő szerepe, a "keresgélő," vázoló vonalak, a körvonal, vonalrendszerek, szerkesztett és szabadkézi vonalak.   A sötét-világos, hideg-meleg szíkontrasztok figyelemfelhívó jellege.</p>
<p><i>Alkotás</i>   Modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (színbeli és tónusos megjelenítés)..</p>

<p>Tapasztalati úton megismert folyamatok jellegzetes állapotainak ábrázolása (pl. egy növény élete). Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképrajzi vázlatok készítése. Jelalkotó forma-vonal-, és színredukciók.</p>
<p>Befogadás Térkifejezési módok: nézőpont jelölése, takarás, feljebb-lejjebb helyezés. A felülnézet. Magyarázó rajzok, folyamatábrák, vizuális közlőjelek funkciója; olvasásuk, üzenetük értelmezése. Sík- és térformák jellemzői. Színismeretek összefoglaló áttekintése. Ábra és látvány kapcsolatának elemzése.</p>
<p>Tárgy és környezetkultúra</p>
<p>Nyelv A tárgyakat használó (fogyasztó) egyéni stílusa, formajegyei. A rendeltetés, az anyag, a forma, a díszítés és a méret összehangolása, célnak megfelelő megválasztása. Az épület külső kifejező eszközei (méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely).</p>
<p>Alkotás Egyéni igényt kielégítő tárgyak használatnak megfelelő elkészítése. Egyszerű tárgy, épület modellezése (pl. jármű). Környezetalkotó tevékenység (pl. kiállítás-rendezés).</p>
<p>Befogadás Köznapi és ünnepi tárgy és tárgycsalád elemzése a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma legegyszerűbb összefüggésének bemutatásával (magyar és más kultúrából származó példák). Az épített környezet és egyes épülettípusok (pl. lakó és középület) elemzése a rendeltetés és a forma legegyszerűbb összefüggéseinek vizsgálatával (pl. mai épületek, népi építészeti emlékei). A helytörténeti gyűjtemények, közgyűjtemények rendeltetése.</p>
<p>Technikák Az előző években már tanult technikák újabb technológiai változatai. Kollázs és montázs. Fonás, madzagszövés, gyöngyfüzés. Textil- és papírplasztikák és tárgykonstrukciók, modellek. Mintázás Művészeti technikák ismertetése a megismert műtípusok kapcsán (pl. egyedi rajz, sokszorosító grafika, olajfestés, freskó, bronzöntés, kőfaragás, fadaragás, agyagmunkák. A forma és a funkció kapcsolatainak megfigyelése</p>

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Kerített ház - Pityerszer, Botpaládi ház, Faragott, festett, oromzatos ház - Hegyhátszentpéter, Hollókői ház, Füstös konyha, Matyó tisztaszoba, Mai lakóház belső és külső képe, Hősök tere, Vajdahunyad vára, *Makovecz Imre*: Sárospataki Művelődési Ház, *Ligeti Miklós*: Anonymus, *Ferenczy Béni*: Bem érem, *Götz János*: Szarvas, *Cseh László*: Táncolók, *Michelangelo*: Ádám teremtése, *Ferenczy Károly*: Október, *Fényes Adolf*: Babfejtők, *Kosztai József*: Tányértörölgető, *Wagner Sándor*: Dugovics Titusz, *Glatz Oszkár*: Birkózók, Kapatíztító, Kunsági gypjúhímzés, Himes tojás, Mézeseskalácsbáb, Aratókorsó, Tálak, Miskakancsó, Magyar koronázási jelvények.

8.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A negyedik osztály befejezéséig megszilárdulnak a gyermek vizuális nyelvi és kompozíciós készségei.

Tanév végére legyenek képesek **alaprajzról makettet készíteni**.

Ismerjék a nézőpont, a takarás, a fedés fogalmát, tudják a képi kifejezésben alkalmazni.

Ismerjék a tér három irányú kiterjedését: **magasság, szélesség, hosszúság**

Ismerjék a lapos és körplasztika különbségeit.

Tudjanak a jellemző nézet alapján térbeli formát síkbeli jellé egyszerűsíteni.

Tudjanak egy-egy tárgyról nézeti vázlatokat készíteni.

Adott modelleket **közvetlen megfigyelés alapján** értelmesen ábrázol, jellemző formáik, **főbb arányaik megragadásával**. Ötletes és egyre önállóbb a különféle rendeltetésű tárgyak készítésében. Érti a tárgyalotó folyamatot a helyzetfelfismeréstől az ötlet megszületésén át az elkészítésig, az ésszerű munkamenet betartásáig.

Ismerjék fel a természeti és mesterséges formákat, a sík- és térformát, a mértani alapformákat / gömb, kocka, téglatest, henger /

Élményeinek kifejezéséhez a megoldást önállóan választja, motívumai egyre változatosabbak.

Jártas a műalkotások közös elemzésében, önálló véleményt formál, tetszésítéletét indokolja. **Ismeri a képzőművészet több műtípusát**. Felismer, megnevez művészeti ág, cím és alkotó szerint az elemzett alkotások közül legalább három-három művet.

Rendelkezik ismeretekkel az épületek rendeltetéséről, tud konkrét példákat említeni.

Ismeri a lakóhelyén vagy környékén található múzeumot vagy néprajzi gyűjteményt. A könyvtár művészeti albumait önállóan használni tudja.

Rendelkezik alapvető színismeretekkel, színhasználati jártassággal. Ismerje és alkalmazza a **színek hangulati**

hatását a képi közlésben. **Tudja a megfigyelt tárgyak jellemző színeit, árnyalatait megközelítően kikeverni.** Érti a vizuális kommunikáció jelentőségét a tanulásban, tájékoztatásban. Megalkot egyszerű képi közléseket.

Képes az elemzett mindennapi tárgyak, eszközök, formája (anyaga, mérete) és funkciója (jelentése) közötti kapcsolat felismerésére.

Életkornak megfelelő jártassággal, készségszinten alkalmazza a tanult technikákat, és ábrázolási módokat. Kialakult készségei vannak az egyszerű, eszköz nélküli, és kéziszerszámmal végzett anyagalkításban.

A négy év során szerezenek a tanulók élményeket, tapasztalatokat múzeumokról, kiállításokról, eredeti műalkotásokkal való találkozásról.

Legyenek a gyermekek aktívak és tevékenyek a környezet esztétikai értékeinek feltárásában, óvásában, ítéljék el a környezetpusztító magatartást.

A megismertetésre szánt műalkotások kiválasztási szempontjai

A műfaj tipikus alkotásait a tanító választja ki, pedagógiai céljának és a témának megfelelően. Ezen belül a válogatás további szempontja, hogy lehetőleg az egyetemes és a magyar művészettörténet kiemelkedő műveit és alkotót mutassák be. A példák között lehetőleg legyen történeti és mai alkotás. Tartalmazza a magas művészet példái mellett a magyar népművészet és a mindennapi környezet tipikus tárgyait és épületeit is. A helyi, regionális értékek bemutatása kiemelt fontosságú feladat. A tananyagban jelzett példák a választáshoz kívánnak segítséget nyújtani.

8.7. ÉRTÉKELÉS

Az 1. és a 2. osztályt egy fejlődési szakasznak tekintjük, de nem adunk sem érdemjegyet, sem szöveges értékelést. A 3. évfolyam végén sincs szöveges értékelés. Az a célunk, hogy a különböző képességű, eltérő adottságú tanulók egyéni teljesítő képességük legjavát adják a rajzórák alkotó, sok egyéni szabadságot biztosító, derűs légkörében.

A 4. osztályban félévkor szöveges értékeléssel, év végén érdemjeggyel minősítjük a tanulókat. A szöveges értékelésnek ki kell fejeznie, hogy a tanuló kiváló, jó, megfelelő. Év végén a kiváló ötös érdemjegynek, a jó négyesnek, a megfelelő közepesnek minősül.

Az értékelést és az osztályozást ösztönző, jutalmazó, inspiráló jelleggel, nevelő célzattal kell alkalmazni úgy, hogy az a kifejezés, az ábrázolóképeség szabad, gátlásmentes fejlődését biztosítsa.

A rajzórán minden gyermek alkot valamilyen látható, értékelhető munkát, amely visszajelzést ad a gyermeknek és a nevelőnek is a feladat megértéséről és az előrehaladásról.

Ajánlott tankönyvek

D. Kovács Júlia: Rajzfüzet az általános iskola 1-4. oszt. számára / Nemzeti Tankönyvkiadó /

Sándor Zsuzsa: Ábrázolás és művészet 4. oszt. számára

9. TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL

9.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

A tantárgy célja olyan rendszerszemléletű gondolkodásmód célzatos és következetes kialakítása, amely fokozatosan feltárja a természetben és társadalomban élő ember és az általa létrehozott technikai környezet bonyolult összefonódását és kapcsolatrendszerét

A Technika és életvitel tantárgy olyan ismereteket ad, képességeket, készségeket és beállítódásokat alakít ki, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak ennek torzító hatásaitól.

A technika értelmezése jelentősen változott a történelem során. Hosszú évezredekben keresztül a gyakorlati tapasztalatokkal felhalmozott ismeretek összességét foglalta magába. A modern technika azonban már korántsem csak kézműves intelligenciát igényel. Korunk egyik legfontosabb kérdése: hogy miképpen tudunk együtt élni azzal a technikai környezettel, amelyet éppen az élet könnyebbé tétele érdekében hoztunk létre.

A tantárgy célja az is, hogy bemutassa a környezeti károsodások és azok megelőzésének módjait, a fenntartható fejlődés összefüggéseit és követelményeit, a problémák rendszerét és lényegét átlátó környezetgazdálkodást. Akármilyen komplex természettudományos oktatási rendszert is képzelünk el, az csak tüneti kezelést mutathat be a technika okozta környezeti károk megszüntetésére. Az okok megelőzésére kell a hangsúlyt helyezni, és erre alkalmas a rendszerszemléletű technikai nevelés.

A Technika és életvitel tantárgy komplexitásában mutatja be a társadalom, az ökoszisztémák és a technikai rendszerek együttlétezését. Az **életviteli ismeretek** körébe tartoznak pl., a **háztartástan** a szűkebb **lakóhelyi környezet**, a **lakás és környéke**, a **kertgazdálkodás**. Az életvitelhez sorolhatók a helyes **közlekedés** és a **közlekedési szabályok** ismerete is. A Technika és életvitel tantárgy a technika bonyolult kapcsolatrendszerét elméleti, gyakorlati, manuális, tervezési és modellezési feladatokon keresztül mutatja be

A tantárgy feladatai az 1-4. évfolyamokon

A természetes és mesterséges környezet anyagainak megismerése, anyagvizsgálati tapasztalatok szerzése érzékszervi tapasztalással. Összefüggések fölismerése az anyagok és a belőlük készült tárgyak között (alapanyag, termék, félkész termék). Az anyagfeldolgozás alaplépéseinek alkalmazása. Tájékozódás az anyagokhoz kötődő mesterségekről és szakmákról.

A ház körüli hagyományos és kézműves technológiák ismerete.

Az emberi alkotással létrehozott terek esztétikai követelményeinek, a szerkezetnek és a formának a kapcsolata. Az épített környezet, a korszerű és a régi építmények (épületek, utak, hidak, felüljárók alagutak, toronyházak és tornyok) anyagainak és szerkezeteinek megismerése. (Szerkezeti anyagok, műanyagok, üveg.) Az adott lakókörnyezet előnyeinek és hátrányainak fölismerése.

Becslés, mérés, egymás mellé rendezés, méretazonosság megállapítása. Önálló tervezés és kivitelezés az építésben és a tárgyalakításban. Tervek, elképzelések rajzi megjelenítése egyéni elképzelés szerint. Egyszerű makett készítése és elemzése terv alapján. A munkaeszközök rendeltetésszerű, balesetmentes használata.

A szárazföldi, vízi és légi közlekedés történetének ismerete. A városi, országúti, vasúti, vízi és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeik bemutatása. Kerékpározás forgalomtól elzárt területen, megismerkedés a kerékpáros közlekedés szabályaival.

Egyszerű házimunkák elvégzése. Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység megszokása. Balesetmentes szabadidőtöltés és játék.

Környezetkímélő és a természetet szerető életmód kialakítása.

[A hallássérült és a beszédfigyelmetes tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

Megkülönböztetett jelentősége a hallássérültek és beszédfigyelmetesek oktatásában abban áll, hogy lehetőséget biztosít a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, a mozgássorok összerendezettségének fokozására, az önálló életvitel megalapozására

A közlekedés világában való részvételre történő felkészítés hangsúlyos szerepet kap az oktatásban, mivel a hallássérült gyermek és felnőtt a baleseteknek, veszélyhelyzeteknek fokozottabban van kitéve.

9.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Feladatok és tevékenységformák

A szükségletek és lehetőségek fölismerése

A tervezési és technológiai tevékenységek szükségességének, lehetőségeinek felismerése az otthoni, az iskolai, a közösségi, a szabadidős az üzleti élet, az ipari és mezőgazdasági tevékenységek tanulmányozásával.

Tervezés

Részletes tervek elkészítése, az ehhez szükséges elméleti alapok átgondolása és ezek alapján reális, megfelelő és megvalósítható terv kidolgozása.

A munka megszervezése és kivitelezése

Egyszerű tárgyak, szerkezetek berendezések létrehozása, tervszerű előkészítés utáni kivitelezése. A szükséges források, és folyamatok ismerete és gyakorlott használata.

Értékelés

Saját és mások terveinek, tervezett technológiáinak és technikai rendszereinek megértése, megvitatása, eredményeinek, hatásainak értékelése. Más korokból vagy kultúrákból származó rendszerek működésének összehasonlítása, a közös jellemzők felismerése és esetleges felhasználása a tervezésnél.

Készségek fejlesztése

A technika tantárgy tanítása a cél és feladat megfogalmazásával, a tevékenységi és munkafázisok megtervezésével valamint a végrehajtás és az eredmény (munkadarab, működés) együttes értékelésével nagymértékben javítja a tanulók *beszéd- és kifejezőkészségét*. A rendszerszemléletű gondolkodás kialakításával a *logikai készség* gyarapszik. A műszaki ábrázolás és kommunikáció a tanulók *képolvasási, logikai és rajzolósi készségét*, a tervezés a *számolási készséget*, a tervek megvalósítása, a munkadarab vagy rendszer elkészítése a *manuális készséget* fejleszti.

Képességek fejlesztése

A szükségletek és lehetőségek fölismerése, a tervezés folyamata, a részletes tervek elkészítése és a munka elvégzése a tanuló koncentráció, *problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló, rendszerező és összpontosító* képességének fejlesztése mellett növeli a kreativitást, a kezűgyességet és a pontosságra való igényt, továbbá elősegíti a *jó térlátást*, a tájékozódást a térben és a síkon.

Az értékelés segít a kritikus *önértékelés* és *mások helyes megítélésének* képességét kiformálni és rászoktat az ellenőrzés igénylésére.

9.3. 1. ÉVFOLYAM

9.3.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 óra (heti 1 óra)

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
<p>Anyagok Ismerkedés az anyagokkal, pl. agyag, homok, fa, termések, levelek, szalma, nád, papír, zsinag. fonal Az anyagok tulajdonságainak vizsgálata érzékszervekkel.</p>	<p>A természetes és a mesterséges környezet anyagai. A lakás, az iskola, a játszótér tárgyai és anyagai. A természetes anyagok.</p>
<p>Az anyag fölhasználása. Kézművesség Összefüggések fölismerése érzékszervi tapasztalással az anyagok tulajdonságai és a belőlük készíthető tárgyak között az anyagok alakítása során. Agyag: gyúrás, darabolás, gömbölyítés, lapítás, sodrás...ujjakkal, tenyérrel, mintázófával, egyéb eszközzel <i>Felhasználás:</i> különböző egyszerű tárgyak, alakok létrehozása pl: gömb – golyók. hóember henger – kígyó, percc lapítás – tenyéryomat, monogramm Állatfigurák: csiga, kutya, elefánt Tárgyak: házikó, virág, autó.... Az agyag képlékenységének vizsgálata Az agyag a természetben – a régi falusi építkezés alapanyaga Kézműves szakmák azonosítása, pl. fazekas, kosárfonó, kötélverő, kádár, bogsnár, asztalos, ács Homok: hegy – völgy – domb építése terepasztalon A száraz és a nedves homok különbsége, formálhatósága: alagút és vár építése Fa: faágak, gallyak, pálcikák, vékony lécek tulajdonságainak vizsgálata: a) tapintással: érdes, sima, száraz, nedves b) hajlítással: rugalmas, törhető A fa darabolása töréssel, csiszolás, ragasztás <i>Felhasználása:</i> egyszerű formák síkban: létra, házikó, kerítés Termések, levelek: a begyűjtött anyag vizsgálata <i>Felhasználása:</i> egyszerű figurák készítése, minimális kiegészítéssel: makkból, gesztenyéből, tobozból Falevelekből, növényi részekből ragasztással képek készítése: terméskép – bab, kukorica Őszi csendélet vázában- levelek, vesszők Szalma, nád, kukoricacsuhé: A természetben talált anyagok egyszerű felhasználása: szalma – szívószál, nád – sip, kukoricacsuhé – babák, angyalok</p>	<p>A feldolgozott (átalakított) anyagok. Az anyagokhoz kötődő mesterségek és szakmák. Az olló, a vonalzó, a csiszolópapír és a mintázóeszközök rendeltetésű és balesetmentes használata</p> <p>A munkahely rendje és tisztasága Anyagtakarékosságra nevelés</p>

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
<p>Papír: különböző papírok gyűjtése, vizsgálata: szalvéta, füzetlap, pausz, karton, hullámpapír Vizsgálódás: tépés, hajtogatás, élezés, felezés, átló, szegélyhajtogatás... Felhasználása egyszerű formák tépéssel, nyírással, ragasztás: pl. gyümölcsök, hóember redőzés: legyező, madár A papír felhasználása, fontossága Hogyan készül? Régi mesterségek: merítés, könyvnyomtatás Zsineg, fonal szálas, vonalszerű anyagok a természetben. vessző, fűszál Vizsgálódás: nyúlás, rugalmasság, szakítás <i>Felhasználása:</i> színes fonalakból baba, bojt készítése, kötözés, csomózás Varrás: egyszerű fércelő öltés A fonal feldolgozása – mesterségek: szabás-varrás, szőnyegszövés, kötés-horgolás A len és a kender</p>	
<p>Mérés Becslés, mérés, egymásmellé rendezés, méretazonosság megállapítása, azonos méretre alakítás. Néhány elemből álló alakzat Építés, alkotás egyéni elképzelés, minta vagy fénykép esetleg látszati rajz alapján</p>	
<p>Közlekedési ismeretek A közlekedésben való részvétel gyakorlása, tudatos figyelése, figyelmes közlekedés. Az utazással kapcsolatos magatartásformák megismerése és gyakorlása. A veszélyhelyzetek elkerülése. A gyalogos átkelőhely és az úttest fogalma. Mire való a közlekedési lámpa?</p>	<p>A gyalogos közlekedés szabályai. A biztonságos tömegközlekedés.</p>

Fogalmak

Anyagok és megmunkálásuk, felhasználásuk

alak, alakíthatóság, alaprajz, becslés, hosszúság, keménység, képlékenység, körvonal, magasság, mélység, méret, puhaság, simaság, szélesség, szilárdság, távolság, természetes és mesterséges anyagok, terv, törekenység

Közlekedési ismeretek

gyalogos közlekedés, jel, jelzés, jelzőlámpa, közlekedés, közlekedési szabályok, tömegközlekedés

9.3.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELE:

Az első évfolyam végén a kerettanterv nem határoz meg a továbbhaladáshoz szükséges feltételeket, az első és a második évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekinti.

A tanulók értékelése: **Az 1-3. évfolyamon nem adunk szóveges értékelést.**

9.4. 2. ÉVFOLYAM**9.4.1. TANANYAG**

Évi óraszám: 37 óra (heti 1 óra)

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
<p>Ember és környezete Az évszakok és az időjárási elemek (pl. napsütés, derült idő, eső, havazás, szél) megismerése, és tulajdonságaik jellemzése. A lakóhely szűkebb földrajzi környezetének bemutatása. A környezet káros hatásainak felismerése, és védekezés módjainak felsorolása (pl. öltözködés, kunyhóépítés, házépítés). A természetes és az ember alkotta környezet megkülönböztetése, jellemzőik elmondása. Hogyan óvjuk a természetet?</p>	<p>Védekezés a környezet kellemetlen hatásai ellen. A természetes és mesterséges környezet A lakóhely és a lakótér. Az ember természetátalakító munkája</p>
<p>Anyagok és megmunkálásuk, felhasználásuk Az 1. osztályban megismert anyagfajták alaposabb tanulmányozása Agyag: használati eszköz sodrással – tálka Papír: Az öreg papír fogalma papírképek – montázs</p>	<p>Az anyagok vizsgálata anyagtulajdonságok. Az anyagok feldolgozása. Célszerű és takarékos anyagfelhasználás.</p>

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
<p>origami: egyszerű hajtogatás – ugróbéka, tulipán...</p> <p>Fa: Napjaink egyik legfontosabb természetbarát építőanyaga.</p> <p>képkerekezés: hurkapálca, lécsiszolás</p> <p>Fontosabb mesterségek: képkerekező, műbútoros, fafaragó</p> <p>Fonal, textil: Ismerkedés a textillel: vékony, vastag, puha, lágy kelme, posztó...</p> <p>Textilképek, batikolás – festés anyagra</p> <p>A szép kelme, textil a lakás dísz!</p> <p>Közvetlen környezetünk textiliái. Az évszaknak megfelelő öltözködés: mit, miből varrnak</p> <p>Új öltésformák: boszorkányöltés</p> <p>Anyagok hasítása, csavarása, nyújtása, összenyomása.</p> <p>A papírkészítés műveletsorának elmesélése.</p> <p>Tárgyak készítése hagyományos kézműves technológiával természetes és mesterséges anyagokból (pl. háncsból, vesszőből, faágakból, kukoricaszárból)</p> <p>A takarékos anyagfelhasználás szabályainak betartása.</p>	<p>A papírkészítés folyamata.</p> <p>A nyersanyag, az alapanyag és a termék fogalma.</p> <p>A helyes szerszámhasználat.</p> <p>Az olló, a vonalzó, a kés, a csiszolópapír, a ragasztó, rendeltetésszerű, balesetmentes használata</p>
<p>Tervezés, építés</p> <p>Egyszerű tárgy (pompon, rongybaba, papírkorona) tervezése és készítése, egyéni elképzelések megvalósítása.</p> <p>Makett építése látszati rajz alapján, építőelemekből, pl. házépítés.</p>	<p>A makett. Az elrendezés, az esztétikum és az egyensúly szerepe.</p>
<p>Mérés</p> <p>A becslés és a méretmegadás gyakorlása.</p> <p>Körvonalrajzok készítése egyszerű tárgyakról: radír, kulcs, kisautó...</p>	<p>A mérés szerepe a technikában. Látszati rajz, vázlatrajz, méretrajz jelek A kicsinyítés és nagyítás fogalma.</p>
<p>Közlekedési ismeretek</p> <p>A veszélyhelyzetek fölismerése, és elkerülésük módjainak megismerése.</p> <p>A közlekedési eszközök használati szabályainak tudása és azok betartása. Biztonságos közlekedés tömegközlekedési eszközökkel.</p> <p>A közlekedési eszközök: szárazföldi, vízi, légi</p> <p>A kerékpáros közlekedés</p>	<p>A biztonságos közlekedés. A forgalomirányítás szerepe a közlekedés biztonságában. A forgalomirányítás jelzései. Jelzőtáblák, jelzőlámpák, gyalogátkelőhelyek.</p> <p>Vasúti átjáró, sorompó, fényesorompó</p> <p>Az utazásról. Viteldíj.</p> <p>A mozgólépcső használata. A biztonsági sáv szerepe a balesetek elkerülésében.</p>
<p>Háztartástan, életvitel</p> <p>Mi a háztartás? Szokások a napi teendők elvégzésében.</p> <p>Az otthon és az iskola eltérő feladatainak összevetése a jó közérzet szempontjából.</p> <p>Az osztályterem díszítése.</p> <p>A ház körüli (otthoni) teendőkben való részvétel, a házimunkákban való szerepvállalás elmesélése. Kézi varrás.</p> <p>A közelben levő szolgáltató egységek felkeresése és megismerése, pl. posta, fodrászat, bevásárló helyek.</p>	<p>A házi munkák fajtái. A takarékoskodás fontossága.</p> <p>A ruházatkódás. A ruhák anyagai és azok származása. A gyapjú földolgozása. A textil megmunkálása.</p> <p>Szolgáltatások</p> <p>Foglalkozások, mesterségek</p> <p>Szülők foglalkozása</p>

Fogalmak

Ember és környezet

lakóhely, lakótér, mesterséges környezet, természetes környezet

Anyagok megmunkálásuk és felhasználásuk

alapanyag, anyag-átalakítás, anyagtakarékosság, anyagvizsgálat, nyersanyag, termék

Tervezés, építés

alak, alaprajz, körvonalrajz, látszati rajz, méret, vázlatrajz

Közlekedési ismeretek

átjáró, biztonsági sáv, fényesorompó, forgalomirányítás, jelzőlámpa, jelzőtábla, közlekedési eszköz, mozgólépcső, sorompó

Háztartástan, életvitel

háztartás, ruházatkódás, szolgáltatás, takarékoskodás

9.4.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Az ember természetátalakító munkájának megismerése (lakóhely és lakótér).

Ismerje:

- **otthonának funkcionális helyiségeit**, berendezési tárgyait, azok rendeltetését
- a **lakóhely** /otthon / és a **munkahely** fogalma közötti különbségeket
- az **étkezési rendet**, a terítés alapszabályait

- a helyes és helytelen étkezési szokásokat

Tudja:

- **a családtagok otthoni feladatait**, /munkamegosztás a családban/
- a növények elemi ápolási szokásait
- az ünnepi asztal terítésének módját

Az anyagok tanult tulajdonságai

Ismerje:

- **a papír, fa, textil, agyag, fonal tulajdonságait** és felhasználhatósága közötti összefüggéseket
- a természeti anyagokból átalakítás útján készült anyagokat
- **az anyagokhoz kötődő** mesterségeket, **foglalkozásokat**, régi játékokat
- a különböző anyagokhoz kapcsolódó **megmunkálási módokat**
- **az eszközök balesetmentes használati módjait**
- a helyes magatartási- és munkaszokásokat

Tudja:

- a megmunkálási módokat megfelelően alkalmazni:**

Tudjon:

- **kézzel és egyszerű eszközzel alapformát kialakítani**
  - egyszerű tárgyat készíteni a tanult megmunkálási módokkal
- Fejlődjenek manuális készségei.

Látszati rajz, vázlatrajz készítése.

Ismerje:

- **a körvonalrajz** készítését
- látszati rajz alapján az építés módját / A rajzelemek helyes alkalmazása/

Tudjon:

- fénykép vagy látszati rajz alapján makettet készíteni**

Egyszerű tervezés és építés.

Közlekedési ismeretek

Ismerje:

- **a gyalogos közlekedés szabályait**
- **a jelzőtáblák különbözőségét**
- **a forgalomirányítás jelzéseit**
- **a tömegközlekedési eszközök helyes használatának legfontosabb szabályait**
- a kerékpáros közlekedés szabályait

Tudjon:

- biztonsággal közlekedni gyalogosan
  - biztonsággal le- és felszállni tömegközlekedési eszközön
  - elemezni közlekedési helyzeteket, helyes és helytelen magatartási szokásokat.
- Tartsa be a közlekedési szabályokat!

9.5. 3. ÉVFOLYAM

9.5.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 óra (heti 1 óra)

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
Ember és környezete A környezet tárgyainak anyagai, és eredetének megismerése. Közvetlen környezetünk, lakásunk tárgyai, eszközei. Egyedi tervezésű, kivitelezésű bútorok, dísz tárgyak, használati eszközök. Barkácsolás	Élővilág és tárgyi környezet. A biológiai élőhelyek hasznosítható anyagai. A hasznosítható élettelen anyagok
Anyagok megmunkálása, felhasználása Papír, karton, lemez érzékszervi összehasonlítása: téphetőség, hajlékonyság, vastagság, rugalmasság, felületi tulajdonságok. A papír terhelhetősége különböző helyzetekben / állítva, fektetve / Textilíák szerkezetének megfigyelése nagytóval Anyagok összeválogatása használati tárgyak készítéséhez a szerkezet, tulajdonság, funkció összefüggéseire alapozva, pl. bábparaván készítés papírok, szövetek és fák fölhasználásával. Az előkészítő és átalakító műveletek elvégzése. Tárgykészítés, saját ötlet megvalósítása, a funkció, forma, esztétikum együttes figyelembevételével. Babaház, fantáziaház készítése. Bútorok: különböző anyagfajták konstruálása A nyírás, a szövés, a fonás, a faragás gyakorlása konkrét	Az anyagok vizsgálata. Az anyag látható szerkezete. Formálhatóság és terhelhetőség. Az anyagok átalakítása. A szerkezet, a tulajdonság és a funkció összefüggése. A mai és régi használati tárgyaink funkciója. A népművészet - hagyományteremtés

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
feladatokban. Babasál készítése nyírással – rojtozás. Egyszerű szövőkeret: szőnyegszövés Hármasfonás Fafaragás: virágkaró A szükséges szerszámok és eszközök balesetmentes használata.	
Tervezés és építés Egyszerű épületmakettek irányított készítése megadott alaprajz szerint. Nézeti rajzok: elől-, oldal- és felülnézet	A lakás szerkezete. Az emberi alkotással létrehozott belső terek esztétikája
Műszaki ábrázolás Méretek leolvasása rajzokról. A rajz és a tárgy megfeleltetése.	A méretmegadás elemei. Méretvonal, méretszám.
Mérés A mérés fontossága a technikában A mérési eredmények följegyzése.	Mérés centiméter pontossággal, mérési eredmények. Alaprajz.
Közlekedési ismeretek A közlekedési eszközök használatának szabályai ismerete és gyakorlása. Biztonságos közlekedés tömegközlekedési eszközökkel. Terepgyakorlat	A közlekedés kialakulása, a kerék szerepének fontossága. A közlekedési eszközök fontossága Utazás a városban. Utazás vasúton Közlekedésbiztonság.
Háztartástan, életvitel A háztartást megkönnyítő eszközök megismerése és használatuk gyakorlása. Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység. A balesetveszélyek fölismerése és megelőzése a háztartásban. Az elektromosáram Helyes idő-, anyag- és pénzbeosztás. A telefon használata. Helyzetgyakorlatok az illedelmes viselkedésre. Köszönés, üdvözlés.	Háztartási eszközök és biztonságos használatunk. Lakóhelyi szolgáltatások.

Fogalmak

Ember és környezete

élőhely, élővilág, tárgyi környezet

Anyagok megmunkálása, felhasználása

átalakító műveletek, előkészítő műveletek, formálhatóság, ipar, látható szerkezet, népművészet, terhelhetőség

Tervezés, építés

belső tér, méretszám, méretvonal, település

Közlekedési ismeretek

közlekedés, közlekedésbiztonság, közlekedési eszközök

Háztartástan, életvitel

háztartási eszközök, napirend, takarékoskodás, testápolás, testápolás

9.5.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Az élő és tárgyi környezetünk kapcsolatának megismerése.

Ismerje:

- a lakóházak, lakások szerveződési módjait
- a háztartási és kommunikációs eszközök, berendezések rendeltetését
- a háztartási gyermekbalesetek okait
- a helyes táplálkozás szokásait

Az anyag, a szerkezet, a forma, a funkció és az esztétikum, összefüggéseinek magtapasztalása tárgykészítés folyamán.

Ismerje:

- a tanult anyagfajták felhasználási területeit
- az anyagok alakítási módjait, eszközeit
- az anyagfajtákhoz kapcsolódó régi és új mesterségeket
- a kézi varrás elemeit
- a természetes anyagokból készült környezeti tárgyakat
- a természeti anyagok jellemző tulajdonságait
- a vetületi ábrák származtatását
- a különböző vonalfajtákat

Tudjon:

- igényeinek megfelelő tárgyakat tervezni, kivitelezni, értékelni
- modelleket készíteni megadott szempont szerint
- különböző építményeket elemezni
- alaprajzot készíteni

-mérni cm, mm pontossággal

-rajzokat olvasni

-síklapot térbeli formává alakítani

Tudja

-terveit megfogalmazni, kivitelezni, értékelni

Szakszerű és biztonságos szerszámhasználat.

Tudja

-a különböző eszközöket megfelelően és balesetmentesen használni

Közlekedési ismeretek

Ismerje

-a forgalomirányító jelzőkészülékek jelzéseit

-a kerékpár részeit

-a kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályait

-fel a közlekedési veszélyhelyzeteket

-a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát

Tudja:

-elméletben és **gyakorlatban** a gyalogos közlekedés szabályait

-a balesetek megelőzésének szabályait

A tanulók értékelése: az 1-3. évfolyamon nem adunk szöveges értékelést.

9.6. 4. ÉVFOLYAM

9.6.1. TANANYAG

Évi óraszám: 37 óra (heti 1 óra)

BELÉPŐ TEVÉKENYSÉGFORMÁK	TARTALMAK
<p>Az ember és környezet A városi és falusi élet összehasonlítása és vélemény megfogalmazása. A nagyvárosi élet előnyeinek és hátrányainak megbeszélése. Az épített környezet kialakításának szükségessége, annak fejlődése: a konyhától a toronyházig Budapest századfordulós építésze</p>	<p>Épített környezet, korszerű építmények: épületek, utak, alagutak, hidak, felüljárók, toronyházak, tornyok. A nagyvárosi élet. Környezetszennyezés</p>
<p>Anyagok megmunkálása, fölhasználása A természeti anyagok felhasználásának alapvető módjai: a természeti és a mesterséges anyag közötti viszony Technológiai lépések helyes alkalmazása, önálló tervezés és kivitelezés pl. papírdoboz, ékszerek tervezése és készítése különböző anyagok felhasználásával. A tárgykészítéshez szükséges munkaeszközök célszerű kiválasztása Az alapanyagok célszerű kiválasztása és a legkevesebb hulladékra törekvés a munkafolyamatokban. A szükséges anyagmennyiség megállapítása A festés, szövés, papírmerítés technológiai lépéseinek megismerése és helyes alkalmazása.</p>	<p>Az anyagok vizsgálata. A szerkezeti anyagok és szerepük. Az üveg. A műanyagok. Az anyagok átalakítása (feldolgozása). Az alapanyag, a résztermék, a félkész termék, a termék, a hulladék és a melléktermék fogalma. Cserélhetőség, szabvány Hagyományos technológiák a ház körül és a kézművességben</p>
<p>Tervezés, építés A feladat elképzelése, megoldási tervek készítése. A forma, a funkció és a méret közötti összefüggések megállapítása és fölhasználása a tervezés során. A leggazdaságosabb művelési sor önálló megalkotása és végrehajtása. A munkaeszközök célszerű kiválasztása Munkaszervezés és munkamegosztás – takarékoság az idővel</p>	<p>A cél megfogalmazása. a rendeltetés, a célszerűség, a szerkezet, a tulajdonságok és a forma összhangja.</p>
<p>Mérés, műszaki ábrázolás A mérés és a méretek jelentősége az anyagok megmunkálásában A mérés és a rajzeszközök használatának gyakorlása. A tárgy jellemzése alaprajz és nézetrajz alapján.</p>	<p>Alaprajz és nézet. Nézeti ábrázolás, nézetrajz.</p>
<p>Épített környezet Egyszerű makettek készítése és a kész munka összehasonlítása a tervekkel. Utca vagy falurészlet - csoportmunka</p>	<p>Az emberi alkotással létrehozott terek esztétikai követelményei. A szerkezet és a forma kapcsolata. Az elrendezés szabályai. Működőképesség és esztétikum. A szín, a forma és a harmónia hatása a közérzetre.</p>

	Közvetlen környezetünk esztétikuma
Közlekedési ismeretek Közlekedés tömegközlekedési eszközökkel. A a kerékpáros közlekedés gyakorlása, táblák, lámpák, útburkolati jelek megismerése	A modern közlekedés eszközei. Szárazföldi, vízi és légi közlekedés. Helyi és távolsági közlekedés.
Háztartástan, életvitel Egyszerű háztartási munkák elvégzése Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység a legszükségesebb szolgáltatások használata, pl. telefonos tudakozó, mentők, tűzoltók, rendőrség hívása. Helyzetgyakorlatok Az egészségügy. Az egészségügyi dolgozók. Egészségvédelem	Balesetmentes szabadidőtöltés és játék. Az időjárásnak megfelelő öltözködés A lakásból elérhető legfontosabb szolgáltatások.

Fogalmak

Ember és környezete

épített környezet, nagyvárosi élet

Anyagok megmunkálása, felhasználása

cserélhetőség, hulladék, melléktermék, műanyag, résztermék, szabvány, szerkezeti anyagok, technológia, termék

Tervezés, építés

cél, célszerűség, esztétikum, feladat, makett, műveleti sor, rendeltetés, stabilitás, termék, terv

Közlekedési ismeretek

helyi közlekedés, irányítási rendszer, légi közlekedés, szárazföldi közlekedés, távolsági közlekedés, vízi közlekedés

Háztartástan, életvitel

egészségügyi szolgáltatás, háztartási munka

9.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

A nagyvárosi környezet építményeinek megismerése.

Ismerje:

- környezete ízléses tárgyait
- a mai építészet épülettípusait
- a **főbb építő anyagokat** és építési szerkezeteket
- fel, hogy többféle megoldás létezik a tervezésben és a kivitelezésben
- a **lakások belső tereit, azok funkcióit**

Az anyagfeldolgozás általános jellemzőinek bemutatása

Ismerje:

- az anyagok szerkezeti tulajdonságait**
- a **célszerű és takarékos anyagfelhasználást**
- az anyagvizsgálat érzékszervi módjait**

Tudja:

- az anyagokat tulajdonságaik szerint szétválogatni**
- a gépeket csoportosítani
- a munkadarabokat, modelleket adott szempont szerint értékelni
- Legyen képes a tárgyak és a funkciók megfeleltetésére.
- A hulladék és a melléktermék fogalmak pontos használata.
- Tudja a szelektív hulladékgyűjtés előnyeit és módját

Mérés.

Ismerje

- a műszaki ábrázolás alapjait
- az alaprajz értelmezését**

Tudjon:

- pontosan mérni,**
- alaprajzot** készíteni otthonáról

Önálló tervezés és kivitelezés az építésben és a tárgyalakításban.

A tervek, és elképzelések rajzi megjelenítése.

Egyszerű makett készítése és elemzése a terv alapján.

- Tudjon épített tereket, épített környezetet **modellézni** funkció, szerkezet és **méretek** szempontjából

Közlekedési ismeretek

Ismerje:

- Ismerje és tartsa be A közúti kerékpáros közlekedés szabályait**
- a tömegközlekedési eszközökön való utazás szabályait**
- a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát**

Tudja:

- a közlekedés technikai elemeit rendszerezni
- Tudjon biztonsággal közlekedni gyalogosan

-Tudja a veszélyhelyzeteket felismerni

Időjáráshoz, évszakhoz, napszakhoz, alkalomhoz kapcsolódó életviteli szokások.

Ismerje és tudja az ünnepi szokásokat, ismerje a hagyományokat, nemzeti ünnepeinkről megfelelő elképzelése legyen.

Szerezzenek jártasságot a tanult készségek komplex alkalmazásában: anyagalakítás, megmunkálás, becslés, a munka gazdaságos megszervezése, az eszközök kiválasztásában és balesetmentes használatában.

Fejlődjenek térlátó és modellalkotó képességeik.

9.7. ÉRTÉKELÉS

1-3 osztályban csak szóban értékeljük a tanulók teljesítményét és 4. félév végén szöveges értékelést, évvégén érdemjegyet adunk.

Ajánlott tankönyvek:

Környezetünk technikája 1-4. osztály / Nemzeti Tankönyvkiadó/

Első technikakönyvem / Apáczai Tankönyvkiadó/

10. TESTNEVELÉS ÉS SPORT

10.1. CÉLOK ÉS FELADATOK

Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés öröme. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsüljék társaik teljesítményét, motorikusan képzetek, mozgásuk kulturált, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciósi értékeit. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás váljon magatartásuk részévé.

Az alsó tagozatos testnevelés a testkultúra elemeiből nyert értékekből olyan testi műveltséggel (ismeretekkel, jártasságokkal, készségekkel, képességekkel) ruházza fel a kisiskolásokat, amely későbbi cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza. Ez teszi alkalmassá őket arra, hogy a későbbiekben képesek legyenek sportági feladatok és mozgásrendszerek eredményes elsajátítására, motorikus képességeik hatékony fejlesztésére. Sajátos módszereivel, elsősorban mozgásos játékokkal és versengésekkel segíti a zökkenőmentes átmenetet a kötetlenebb óvodai élet és az önálló munkát követelő iskolai élet között, kötődést jelentő élményeket nyújt mozgásvágyuk fenntartásához.

Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés, érés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése; az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése; az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása; megfelelő felkészítés keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; a prevenció lényegének és relaxációs eljárásoknak a megismerése, megértése.

A mozgáskultúra fejlesztése: az alapvető (generikus) mozgáskészségek megfelelő szintű kialakítása, fejlesztése; az úszás elsajátítása; a kondicionális és a koordinációs képességeknek az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazított fejlesztése; sokoldalú mozgástapasztalat és jól alkalmazható mozgáskészség-készlet megszerzése; a feladatmegoldáshoz, a képességfejlesztéshez és a játékhoz, sporttevékenységhez, azok károsodás nélküli végzéséhez kapcsolódó ismeretek (szabályok, történeti vonatkozások, mechanikai-biomechanikai törvényszerűségek, feladatmegoldó sémák, egészségügyi megfontolások) megszerzése; mozgáskommunikáció.

Tanulási, játék- és sportolási élmények nyújtása: elsajátítás, teljesítmény, kollektív siker, a tevékenység öröme.

Értékes személyiségvonások fejlesztése: a félelem leküzdése, a szabályok betartása, összpontosítás, céltartás, a nehézségek leküzdése, kudarc tűrése, a természet szeretete, környezetkímélő magatartás, az egymás iránti tolerancia kialakítása, fejlesztése.

[A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok](#)

Integrált tanulók esetében a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

10.2. FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Az egészséges testi fejlődés segítése

A tanulók életkorának megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgatórendszerük. Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet.

Aktív és egyre tudatosabb testmozgással előzzék meg a tartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincoszlopot károsító helyzeteket és mozgásokat. Alakuljon ki a testtartásért felelős izmok izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálása.

A foglalkoztatás hatására szilárduljon egészségük, váljanak ellenállóvá a megbetegedésekkel szemben.

A mozgáskultúra fejlesztése

Tudjanak gyorsan, illetve kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és a terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdni. Sajátítsanak el ugrás-, dobás- (hajítás-, lökés-, vetés-) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető (generikus) készségkészletüket.

Sajátítsanak el egyszerű, torna jellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.

Jellemezze tevékenységüket kreativitás a legváltozatosabb feladathelyzetekben. Elemi szintű játékkészség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.

Váljanak vízbiztosná, sajátítsanak el egy úszásnemet.

Sajátítsanak el viselkedési mintákat a fenyegetettség elkerülésére.

Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.

Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.

Legyenek képesek összerendezett mozgásokra.

Ismerjék a játékok elemi szabályait. Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.

A mozgásigény fenntartásának követelményei

Élményként éljük meg az új feladatmegoldások elsajátítását, a játékot, versengést, sportolást.

Alapozódjon meg az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igényük.

10.3. A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

1-3. évfolyamon nem adunk szöveges értékelést. A 4. osztályban félévkor szöveges értékeléssel, év végén érdemjeggyel minősítjük a tanulókat. 4. osztály félévkor kiváló, jól megfelelt, és megfelelt szöveggel értékelünk, mely év végén érdemjeggyel kifejezve: ötösnek, négyesnek, és közepesnek minősül, érdemjegyre átváltva.

Az elsajátítás minőségi mutatói:

- a mozgáskoordináció fejlettsége
- a feladatértés fejlettsége
- a feladatmegoldás határozott vállalása
- az eredményes megoldás újbóli vállalása
- a siker feletti őszinte öröm
- a feladatmegoldás objektív mutatói (cm, sec, ismétlési szám, találat)

Az őszi és tavaszi időszakban Cooper-tesztet, és az izomerő fejlettségét vizsgáló próbát végeznek a tanulók. A teljesítménypróbákon produkált értékek jelzésértékűek, a tanuló értékelésében a saját magához mért fejlődésváltozásokat kell alapul venni.

10.4. 1–2. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 111 óra, 2. osztályban 15 órát 10.4.úszásoktatásra fordítunk, így 96 óra jut a tananyag feldolgozására.

10.4.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Belépő tevékenységformák

Alakzatok gyors felvétele és változtatása. Az öltöző és a gyakorlóhely rendjének kialakítása. Játékos és határozott formájú szabad-, társas- és kéziszergyakorlatok végrehajtása. Gyors indulás különféle testhelyzetből. Az ütközések elkerülése a fogójátékokban és a futásfeladatokban, térnyerés a fogóval szemben. Tartós futás 4-8 percig pihenő nélkül, illetve kisebb séták beiktatásával. Futómozgást tartalmazó feladatok (játékok) végzése. Szökdelések és ugrások megfelelő ritmusban. Távolba-és célbadobás egy és két kézzel. Egyszerű támasz-, függő- és egyensúlygyakorlatok biztonságos végrehajtása. Labdás feladatok. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és a szabadban végezhető játék.

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
Rendgyakorlatok	„Egyenes”, feszes állás. Laza (pihenj) állás. Testfordulatok helyben. Sorakozás vonalban (fal, bordásfal, padosor előtt). Köralakítás kézfogással. Szétszórt alakzat felvétele. Vonulások ütemtartással helyben és tovahaladással (tapssal, dobbantással). Játékok (mozdulatlanság, szobor, baglyocska, mindenki a zászlajához).
Előkészítés és prevenció	A legszokványosabb testhelyzeteket, kartartásokat és alapformákat tartalmazó szabad-, társas- és kéziszergyakorlatok (labdával, babzsákkal, ugrókötéllal, szalaggal stb.). Ritmikus feladatok énekre, zenére. Tartásjavító és a gerincdeformításokat megelőző (korrigáló) gyakorlatok. Az előkészítést és a motorikus képességek alapozását jól szolgáló gyakorlatok.
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	Járások és futások Járások és futások kötetlenül és alakzatban (egyes oszlop), meghatározott útvonalon is (oda-vissza, körben, hullámvonalban stb.) rövid és nyújtott lépésekkel. A helyes testtartás kialakítása, megtartása járás közben. Járás lábujjhegyen, sarkon, külső, belső talpélen, oldalirányban keresztlépéssel. A lábboltozat erősítése. Futás irány- és iramváltással. Játékok (tolvajlépés, futóversenyek, fogójátékok, Vonatozás, Tűz, víz, repülő, Mágnes fogó, Baglyocska, Gépkocsik, Gyertek haza libuskáim! Színcápa, Egyszerű fogó, Terpeszfogó <i>Szökdelések, ugrások</i> Szökdelések egy, váltott, páros lábon meghatározott távolságig, tárgyak, távolság átugrásával. Nekifutásból elugrás egy lábról, érkezés páros lábra. Szökdelések kötéláthajtással egy, váltott, és páros lábbal. Távolugrás helyből és nekifutással, elugrósávból. Játékok (Szökdelő fogó, Kecskézés, Szökdelő oszlop, Ugróiskola). <i>Dobások.</i> Hajítási kísérletek papírgombóccal, csomózott végű szalaggal (üstökös), kislabdával. Célbadobások vízszintes és függőleges célra. Célzás és hajítás mozgó célpontra (Guruló labda, futó társ, karika) Játékok (Szabadulás a labdától, Döngető, Pontszerző, Kidobó szétszórtan, Terpeszkidobó, Kidobó csapatban)
Támasz-, függés- és	Helyváltoztatás állatmozgást utánozva (kutyafutás, pókjárás, sánta róka, fókajárás,

egyensúlygyakorlatok	nyusziugrás, medvejárás)Helyváltoztatás vízszintes és rézsútós padon, hason- és hanyattfekvésben, kéz-láb támaszban, rákjárással, pókjárással. Gurulóátfordulás előre guggolótámaszból, terpeszállásból zsuigor- és terpeszülésbe, guggolótámaszba, terpeszállásba. Gurulóátfordulás hátra enyhén lejtős felületen. Tarkóállás. „Vándormászás” függőállásból bordásfalon. Felugrások kéztámasszal különböző szerekre (pad, zsámoly, egyrészes szekrény) és leugrások. Egyensúlyozó járás vonalon és padon, pad merevítő gerendáján előre, hátra és oldalra különböző kartartásokkal, láb-, térd-, és sarokemeléssel. Mászási kísérletek kötél, feladatok át-és visszamászással bordásfalon és kötél. Játékok (Gépkocsi kéz- és lábtámaszban; sor és váltóversenyek állatutánzó járással. Mászási kísérletek kötél. Terpeszfogó, Baglyocsk, Szoborjáték, Gyümölcserés a bordásfalon, Függőállás a ház, Tűz, víz, repülő, Akadályversenyek szerkombinációkkal)
Feladatok labdával	Labdás ügyesség fejlesztése: álló labda megfogása, felemelése, visszahelyezése; labdagörgetés egy, két kézzel helyben a test és a lábak körül és továbbhaladással; gurítás társzoda-vissza terpeszülésben; feldobott labda elkapása; eldobott labda elfogása utánfutással egy pattanás után és földreérés előtt. Kétkézes alsó és felső átadás, egykezes felső átadási kísérletek. Labdavezetés kézzel helyben (állásban, ülésben, guggolásban) és továbbhaladással kötetlenül, jobb és bal kézzel. Labdavezetési kísérletek lábbal, célba rúgási kísérletek. Játékok (Szabadulás a labdától, adogató versenyek, Labdacica gurítással, dobással, Vadászok, Labdahajszó. Egyszerű fogyasztó, Kidobó szétszórtan és csapatban).
Küzdő feladatok, játékok	Karemelés, illetve leszorítás társ ellenállásával szemben.(Ne engedd, hogy társad mélytartásból oldalsó középtartásba emelje a kezét és viszont.). Húzások, tolások párokban.(Húzd-told el a párod!). Leülések, felállások párokban kézfogással és hátukat összetámasztva. Játékok (Ki a legény a csárdában, Vörös pecsenye, kézvívás fekvőtámaszban, Ne vedd el a lábadat, Kakasviadal).
Szabadidős sporttevékenységek	Séták, kerékpározás, szánkózás, hócsata és hőemberépítés. Ügyességet fejlesztő közlekedési eszközök (kerékpározás, görkocsolyázás, gördeszkázás, korcsolyázás).
Úszás	Barátkozás a vízzel, vízbiztonság szerzése 8-10 m távolság átúszása lábletétel nélkül. Sorakozás és vonulás derékig érő vízben. Szabadgyakorlatok a vízben Vízbeugrás. Siklasi kísérletek. Siklához kapcsolt lábtempó a választott úszásnemben. Siklás és kartempó. Kar- és lábmunka összehangolása. Az elsajátított úszásnem mellett egy további úszásnem kar- és lábtempójának elsajátítása. Játékok (fogójátékok a vízben, Hajóvontatás, Gyöngyhalás, Halacska stb.).

10.4.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Alakzatok felvétele és változtatása az utasításnak megfelelően. A gimnasztikai feladatok teljesítése utánzással. Az alapvető mozgáskészségek (járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás, stb.) elfogadható végrehajtása. Az órai fegyelem minimális szintjének megléte, a feladatok megértésére és végrehajtására törekvés. Elfogadható szintű labdakezelés. Félelem nélküli részvétel a vízben végzett feladatok során, mellmagas vízben. Egy úszásnemben alapfokú úszástudás, és egy meghatározott távolság átúszása.

10.5. 3. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 111 óra (heti 3 óra)

10.5.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Belépő tevékenységformák

A rendgyakorlatoknál az egyöntetű végrehajtás fokozatos kialakítása, az utasítások késlekedés nélküli végrehajtása. Az alapvető gimnasztikai alapformák pontos végrehajtása. Rajtolás jelre. Gyorsfutás 20-30 méteren versenyszerűen. Tartós futás 8-10 percen keresztül. Ugrások változatos formában, megfelelő szabályozottsággal végrehajtva. A hajító mozdulat lehetőleg nyújtott karhelyzetből indítva. Dobóterpeszből (a hajítókarral ellentétes láb van elől) célbadobás a dobásbiztonságot növelve. Futó-, ugró- és dobóügyesség fejlesztése változatos feltételek között. A torna (jellegű) gyakorlatok kis segítséggel biztonságosan és szép testtartással történő végrehajtása. Együttműködés a társakkal a labdás játékokban. Sportszerű test-test elleni küzdelem. Néhány egyszerű, az évszaknak megfelelő és a szabadban végezhető játék.

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
Rendgyakorlatok	Az eddig tanultak gyakorlása. Kétsoros vonal, kettős oszlop alakítása. Megindulás, megállás két ütemben. Fejlődések, szakadozások járás közben. Vonulások lépéstartással. Nyitódás, zárkózás tér- és távköz felvétele. Játékok (vezető parancsára., Tanító bácsi azt mondja.).
Előkészítés és prevenció	<i>Gimnasztika:</i> önállóan, társutánzással, valamint szaknyelvi utasításra végzett szabadgyakorlatok, valamint szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziszer- és szeryakorlatok (pad, bordásfal, számoly, ugrókötel, labda).Előkészítő, képességfejlesztést szolgáló testnevelési játékok (fogójátékok, versengések kettős körben, Kakasviadal stb.)
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	<i>Járások, mint előbb, valamint:</i> hátrafelé, ütem- és lépéshossz-szabályozással, oldalirányban keresztlépéssel, magas térdemeléssel. Játék (Vakfogó tapssal, énekléssel). <i>Futások:</i> Tartós futások. Álló és guggoló rajt. Futóversenyek. Futások akadályokon át-szalag, számoly, pad, labda. Játékok (fogó játékok, Üsd a harmadikat, Balatoni halászok, Fekete, fehér stb.). <i>Szökdelések, ugrások.</i> Mint az előző évfolyamokon, valamint: kötélahajtási kísérletek 3 fős csapatokban (ketten hajtják a kötelet); szökdelések egy, váltott és páros lábon taps ritmusát követve. Fel- és leugrások számolyra, padra, egy részes szekrényre, érkezés két lábra fordulattal a leugrásban is. Játékok (Kakasviadal, Kenguru fogó, Balatoni halászok szökdeléssel, Házatlan mókus szökdeléssel, Helyből távolugró versenyek stb.). <i>Dobások:</i> dobások távolba és célba különböző méretű labdával, vízszintes célra, függőleges célra, két kézzel előre, hátra fej fölött, lábak között. Játékok (Döngető, Fogyasztó, „Bombázás”, Tűzharc.)
Támasz, függés és egyensúlygyakorlatok	Az 1–2. évfolyamon felsoroltak, valamint mellső és hátsó fekvőtámaszban „körző”. Gurulóátfordulás előre és hátra guggolótámaszból és terpeszállásból. Sorozat gurulóátfordulás előre. Tarkóállás, Zsugor felállás. Kézenállási kísérletek bordásfalnál. Felguggolás 2-3 részes szekrényre, leugrás. Mászás kötélén. Vízszintes függeszkedés bordásfalon. Egyensúlyozó járás és fordulatok gerendán, pad merevítő gerendáján. Játékok: (Kígyóvedlés, Talicskázás, akadályverseny stb.).
Labdás gyakorlatok	Labdás ügyességfejlesztés, mint az előző évfolyamokon, valamint: labdavezetés jobb, bal kézzel helyben és továbbhaladással, irányváltással, egy lábon, szökdeléssel, szlalomútvonalon, labdavezetés lábbal meghatározott útvonalon, valamint kis területen, az ütközések elkerülésével. Egykezes átadás és átvétel párokban. Célba- és kapura dobási kísérletek. Rúgási kísérletek belsővel falra és felfordított padra. Játékok (Fogyasztó körben, Váltóversenyek labdavezetéssel, Kétudvaros fogyasztó).
Küzdő feladatok, játékok	Önellenállásos feladat-végrehajtások (karemelés-, leengedés-, csigafutás-, lökésimitációk). Mögékerülési és kiemelési kísérletek párokban. Játékok (kakasviadal, kézvívás fekvőtámaszban, lábívás támadóállásban, botbirkózás).
Szabadidős sporttevékenységek	Gyalogos, kerékpáros túrák. Hócsata, korcsolyázás, szánkózás.

10.5.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Vezényszavak ismerete, a rendgyakorlatok végrehajtása. Az alapvető gimnasztikai alapformák követése. Elfogadható mozgásminta reprodukálása a rajtolás, futás, ugrás és dobás végrehajtása során. Megfelelő kísérletek a kúszás, mászás, támasz és függés feladatainak teljesítésére. Örömmel vegyen részt a testnevelési játékokban, alkalmazkodás a szabályokhoz és társakhoz. A test-test elleni küzdelem elfogadása.

10.6. 4. ÉVFOLYAM

Évi óraszám: 111 óra (heti 3 óra)

10.6.1. TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK

Belépő tevékenységformák

Az óraszervezés szempontjából szükséges foglalkozási formák fegyelmezett és az életkornak megfelelő alakisággal történő végrehajtása, a testnevelési órán megkívánt szokásrend betartása. A tanult gimnasztikai gyakorlatokból összeállított mozgások pontos és folyamatos végzése, a ritmus és a mozgás összhangjának megteremtése, mászás rúdon vagy kötélén. Vágtafutás, illetve tartós futás 10-12 percig. Helyből és a nekifutásból történő ugrások hangsúlyozott elrugaszkodással, harmonikusan. A feladatnak legjobban megfelelő dobásmód megválasztása, a hajító mozdulat elfogadható végrehajtása. Célba dobás elvárható biztonsággal. Jó futó-, ugró- és dobókészség kialakítása. Testtömegük megtartása támaszban és függésben. Egyensúlyozás, térben tájékozódás. A tornagyakorlatok koordinált végrehajtása. Játék sikerélményt biztosító szinten. A labda

kézzel, illetve lábbal vezetése, továbbítása, birtokbavétele, gól vagy pont elérése. A labdához és a társakhoz igazodás, a megoldási lehetőségek felismerése, a társakkal együttműködés, a játék- és a magatartási szabályok betartása. A siker és a kudarc sportszerű elviselése a küzdő feladatokban és a játékokban. Néhány egyszerű, a feltételeknek és az évszaknak megfelelő, a szabadban végezhető játék ismerete és játszása.

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
Szervezési feladatok	Sorakozás kétsoros vonalban, kettős oszlopban. Vigyázz- és pihenjállás. Vonulások, fejlődések, szakadozások egyes-, kettős-, hármas-, négyes oszlopba és oszlopból. Játékok, mint eddig.
Előkészítés és prevenció	<i>Gimnasztika:</i> Határozott formájú szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas-, kéziszer- és szerygyakorlatok. Tartásjavító, a gerincoszlop izomegyensúlyának és a medence középpállásának automatizálását biztosító, a lábfej deformitását ellensúlyozó gyakorlatok. Játékos előkészítő és a motorikus képességeket fejlesztő gyakorlatok és játékok.
Járások, futások, szökdelések és ugrások, valamint dobások	<i>Járások mint az 1–3. évfolyamon.</i> Járás behunytt szemmel előre, hátra és oldalra. Tengerészjárás (oldalirányban kitérítéssel). Játék (gyalogló verseny, váltó). <i>Futások:</i> tartós futások, futás feladatokkal. Fokozódó futások. Futóversenyek. Játékok (Füle-farka, Nyúl a bokorban, Kotló és kánya, versengések kettős körben stb.). <i>Szökdelések, ugrások.</i> Szökdelő iskolák. Sorozatugrások egy és páros lábon. Távolugrás, magasugrás nekifutással. Helyből magasugrás. Leugrás függésből. <i>Dobások.</i> Hajítási kísérletek kislabdával dobóállásból befordulással és nekilépésből. Játékok (Fogyasztó, Döngető, Ki a legügyesebb a körben? Vadászlabda.
Támasz-, függés- és egyensúly- gyakorlatok	Az 1–3. évfolyamon felsoroltak. Bakugrás társon át. Guggolótámaszból vetődés előre mellső fekvőtámaszba és vissza. Bordásfalnál hátsó guggolótámaszból járás a lábakkal kézenállás felé és vissza. Kézállásba fellendülés bordásfalnál társ segítségével. „Hosszú bukfenc”. Mellső mérlegállás. Néhány egyszerű elemről álló talajgyakorlat végrehajtása. Független repülés zsámolyon, 2-3 részes szekrényen. Lengések bordásfalon oldalra mellső és hátsó függésben. Kötélmászás. Játékok (Üldözőfogó bordásfalon függőállásban, Vadszamár, kötél tánc földön fekvő kötél).
Labdás gyakorlatok	Labdavezetés mindkét kézzel kis területen, társhoz igazodva (tükörkép), védekező társsal szemben. Kétkézes mellső átadás és átvétel párokban (helyben és továbbhaladással). Labdapasszolgatási kísérletek párokban, helyben. Kapura dobási, rúgási kísérletek (kis kapura kapus nélkül, és nagyobb kapura kapussal). Kosárra dobási kísérletek állóhelyből. Labdaütötési kísérletek kézzel. Játékok (labdavezető versenyek, Bombázás, Partizán labda, Zsinórlabda, Pontszerző).
Küzdő feladatok, játékok	Mint az 1–3. évfolyamon. Szabadulás csuklón fogásból. „Legyező” (szemben álló kézfogó társsal dőlés hátra karmújtásig és vissza). Grundbirkózás. Kötélhúzás.
Szabadidős sporttevékenységek	Számháború (a lehetőségek függvényében). Járőrv versenyek (tájékozódási feladatokkal).

10.6.2. A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Az óraszervezés szempontjából fontos rendgyakorlatok fegyelmezett végrehajtása. Részvétel a közös gimnasztikában ütemtartással. Mászás kötél 2-3 fogással. A futás, az ugrás és a dobás feladatok elfogadható végrehajtása. Megfelelő labdavezetés, labdaátadások és elkapás elfogadható szinten. A támasz-, függő- és egyensúlygyakorlatok teljesítése. Részvétel a testnevelési és sportjátékokban, alkalmazkodás társakhoz, csapatszellem betartása.

Értékelés

1-3 osztályban csak szóban értékeljük a tanulók teljesítményét, 4. félév végén szöveges értékelést, évvégén érdemjegyet adunk.